

D.M.A.S.I.

II
874

INSTITUTUL
DE
GEOGRAFIE

JUDEȚELE PATRIEI

GR. POSEA, M. IELENICZ

Județul
BUZĂU

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

II 874

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

INSTITUTUL DE GEOGRAFIE

GR. POSEA, M. IELENICZ

Județul
BUZĂU

Au colaborat:

DIDA POPESCU cu capitolele „Clima” și „Hidrografia”; C. POPESCU la capitolele „Populația și așezările”, „Agricultura județului” și „Căile de comunicație și transporturile”.

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

BUCUREȘTI, 1971

Lucrarea analizează cadrul natural al județului Buzău, insistându-se asupra fiecărui element geografic. Se evidențiază rolul reliefului, dispus în trei mari trepte, în nuanțarea climei și regimului hidrologic al apelor, în dispunerea vegetației și a solurilor, în imprimarea de particularități în modul de folosință a terenurilor.

Plecînd de la faptul că județul reprezintă o zonă de străvechi așezări, în cuprinsul lucrării se prezintă diferite aspecte demografice : repartiția populației, evoluția numerică, structura, așezările urbane și rurale etc.

Se tratează de asemenea probleme privind industria, agricultura și căile de comunicație și se prezintă obiectivele turistice, insistîndu-se asupra modului de valorificare a lor.

Hărțile-anexă vin în sprijinul tuturor acelorora care sînt dornici să cunoască geografia, servind în același timp ca ghid amatorilor de drumeție pe meleagurile Buzăului.

PREFAȚĂ

Buzăul, nume cu învăluri de legendă și rostogoliri molcome, ale cărui origini răzbat încă treptele cunoașterii, se așază întinerit și îmbogățit astăzi între județele patriei. Despre virtuțile oamenilor și locurilor din acest miez de vatră românească s-au scris în timp multe pagini, Odobescu și Vlahuță cioplinind cu osebite în cuvinte frumusețea bărbaților de la Bisoca, străvechile obiceiuri ale locuitorilor de pe valea Buzăului, înfruntarea Rîmnicului cu avatarurile istoriei.

Coborînd din veacuri cu fruntea sus, mîndri de însemnele statornicei trăiri pe aceste meleaguri, continuu animați de dorința transformării lor pe măsura contemporaneității, oamenii au pornit la viață nouă. Comuniștii au deschis zăgazul energiilor care așteptau de secole împliniri de efort și biruință, s-a construit cu setea gospodarului și dragostea iubitorului de țară, înfăptuindu-se punct cu punct înscrisele directivelor Congresului al X-lea al partidului. Castrul roman de la Pietroasele a primit replică de zidire contemporană în zona industrială a Buzăului, care ne înscrie ca exportatori pe meridianele lumii. Palme bătătorite au lăsat ogorul în seama cailor de oțel putere și a mecanismelor agricole perfecționate, făcînd să cînte sîrma pe mașinile de trefilare, să țeară metale acul de foc, electrodul, să condenseze în cristale zahărul.

Acestea sînt noile simboluri ale stemei județului, pe care le amplificăm an de an, transpunînd consecvent în viață politica de anticipație științifică a Partidului Comunist Român. Anul viitor, datele din succinta prezentare geografico-economică a monografiei nu vor mai ține pasul realității; își asumă această răspundere locuitorii județului, pe care comuniștii îi cheamă să

COMITETUL DE COORDONARE

dr. doc. V. TUFESCU
dr. L. BADEA
dr. P. GĂȘTESCU
dr. I. VELCEA

CADRUL GEOGRAFIC ȘI ISTORIC

Județul Buzău constituie una din cele mai vechi unități administrativ-teritoriale din țara noastră. Este axat, în mare, pe bazinul hidrografic al Buzăului, înglobînd unități variate de relief (munți, dealuri, cîmpie), populate din cele mai vechi timpuri. Are o suprafață de 6 072 km² (2,5% din suprafața țării) și se învecinează cu județele : Brașov și Covasna în nord, Vrancea și Brăila în est, Ilfov și Ialomița în sud, Prahova în vest.

Descoperirile arheologice (Aldeni, Monteoru ș.a.) atestă prezența omului pe aceste meleaguri cu peste 4 000 de ani în urmă.

Uneltele și armele din piatră cioplită și din oase șlefuite de animale (topoare, măciucă de luptă, arc și săgeți cu vîrf de silex cioplit sau din os etc.), elementele ceramice variate (căni, cești, castroane, vase de provizie etc.) constituie dovezi materiale care evidențiază specificul activității omului din această regiune în neolitic (agricultori, păstori). Ele aparțin tipurilor de cultură materială Boian (elementele de la Aldeni—Balaurul) și Monteoru.

Epoca bronzului, prin piesele descoperite la Aldeni (Muchia Vulturului), Săpoca, Smeeni, Monteoru, indică un habitat intens al omului primitiv, mai ales în subcarpați. Urmele așezării geto-dacică de la Cîrlomănești dau indicații noi privind ocupația locuitorilor; alături de cultura plantelor și creșterea animalelor se practicau diferite meșteșuguri, și în primul rînd olăritul (între resturile ceramice mai semnificativă este „ceașca dacică”).

Din perioada romană, pe teritoriul județului s-au păstrat urme ale castrului de la Pietroasele (Comidava), iar din secolele III—V numeroase mărturii ale trecerii sau staționării temporare, pe aceste meleaguri, a popoarelor migratoare. Celebru este tezaurul de la Pietroasele, descoperit în 1837, din care astăzi se păstrează doar 12 piese (inițial ele au fost 22). Este alcătuit din vase, fibule în formă de vultur încrustate cu pietre prețioase și colane din aur. Are o greutate de 19 kg și a aparținut lui Athanarich — unul din conducătorii vizigoților, care l-a îngropat o dată cu părăsirea acestor locuri în perioada invaziei hunilor (*Istoria României*, 1960). Obiecte identificate ca aparținând secolelor IV—VI au mai fost descoperite în diferite localități de pe văile Buzău, Bîsca Chiojdului, Cîlnău etc.

Descoperirile de la Cîndești și Sărata-Monteoru (*Istoria României*, 1960) au dovedit că populația locală, care păstra o cultură materială ce reflectă o puternică influență romano-bizantină, s-a menținut în aceste locuri și după năvala hunică. De asemenea, deosebit de prețioase sînt dovezile arheologice de la Pruneni și Blăjani, din perioada de formare a poporului și limbii române (secolele VI—X), care atestă continuitatea locuirii acestor meleaguri.

Numeroase documente scrise, sau ruinele unor vechi construcții amintesc de existența, încă de la începutul mileniului nostru, a unor așezări înșirate mai ales de-a lungul drumurilor comerciale. Orașul Buzău este atestat, documentar, ca târg, la 1431¹, iar Rîmnicu Sărat la 1594. Secolul al XVI-lea reprezintă perioada dezvoltării și afirmării multor localități din subcarpați (Cislău, Chiojd, Vintilă Vodă, Lopătari, Mînzălești etc.). În multe din acestea, domnii Țării Românești au ridicat mănăstiri, puncte de întărire și apărare, cetăți (pe Nișcov, Slănic, Buzău). De valea Buzăului sînt legate momente din lupta lui Mihai Viteazul împotriva turcilor. Tot pe aici a trecut spre Transilvania o parte a armatei sale, condusă de frații Buzești.

¹ Rîul Buzău este menționat chiar în anul 355 sub numele de Muzău sau Museus (Xenopol, *Istoria românilor*, vol. I).

Materialele cartografice din secolele XVI—XVIII completează datele referitoare la vechimea sau existența multor localități, drumuri comerciale, denumiri de munți și ape etc. Pe harta lui N. Germanus (1507) Buzăul apare trecut sub numele „Boza”, iar pe hărțile atlasului lui Mercator este menționat „Rebnickul”, adică Rîmnicu Sărat. În 1595, pe o hartă militară, este indicat „Pasul Buzăului” ca loc de bătălie. La 1700, pe harta stolnicului C. Cantacuzino, este redată, pentru prima oară, împărțirea Țării Românești în 17 județe, între care și județele Buzău, Rîmnic și Săcuieni, al căror teritoriu se suprapune, în cea mai mare parte, cu suprafața actualului județ Buzău. Tot pe acest document sînt trecute 72 de localități (între care două țîrguri), majoritatea în zona subcarpatică, mai multe lacuri, unele bogății minerale (sarea, sulful) și vulcanii noroiși.

Județul Buzău propriu-zis, pînă la 1845, după cum apare pe mai multe hărți, se desfășura din munte, peste subcarpați, pînă în cîmpie, cuprinzînd sectorul dintre rîurile Buzău și Rîmnic. Numai după 1 ianuarie 1845, prin desființarea județului Săcuieni și înglobarea la Buzău a șase plase (Sărățel, Slănic, Pîrscov, Buzău, Tohani, Cîmpul), acesta se extinde spre vest și nord, incluzînd cea mai mare parte din munții și subcarpații Buzăului și o parte din Cîmpia Gherghiței, inclusiv țîrgul Mizil. În limitele dobîndite la sfîrșitul secolului al XIX-lea se menține pînă în 1950, cînd programul de dezvoltare a economiei naționale a impus o nouă împărțire administrativă. Între 1950 și 1952 Buzăul a funcționat ca una din cele 28 de regiuni ale țării. După 1952 este încadrat, în cea mai mare parte, la regiunea Ploiești. Ulterior, diversificarea producției, modificările survenite în evoluția și repartitia forței de muncă, schimbările care s-au petrecut în structura funcțională a localităților din țara noastră etc. au făcut ca această împărțire să nu mai corespundă noii etape de dezvoltare a României socialiste. Astfel, prin împărțirea administrativ-teritorială din 1968 a fost înființat și județul Buzău, orașul cu același nume devenind municipiu.

viseze cu ochii deschiși, căci îndrăzneala visului de azi înseamnă realizările de mâine.

Cînd citiți această carte, bine concepută și scrisă, acceptați implicit o invitație de a vizita și Munții Buzăului sau ai Rîmnicului, străbătuți de șosele modernizate, de a urma domoalele culmi ale Penteleului, starostele lor întru faimă și înălțime, de a vă oglindi în undele de albastru intens ale „Lacului fără fund” de prin părțile Siriului, de a trece prin clinurile dealului Istrița, unde, la Pietroasele, în apropierea locului care păstra vestita „Cloșcă cu pui de aur”, se rumenesc ciorchinii nu mai puțin vestitei Tămîioase românești, de a cunoaște șantierul-tabără de sculptură de la Măgura-Ciolanu, profundă originalitate a creației populare din această zonă folclorică.

Iar dacă nu veți mai recunoaște unele locuri, dacă veți găsi așezări și fabrici acolo unde nu era altădată nimic, atunci ne vom afla, evident, într-un punct superior al neîntreruptei evoluții pe care o cunoaștem.

ION SÎRBU

Prim-secretar al Comitetului județean Buzău
al P.C.R.,
președintele Consiliului popular județean

RELIEFUL

Suprafața județului Buzău se desfășoară pe trei mari trepte de relief — munți, dealuri și cîmpie, ce coboară din vîrfurile înalte ale Penteleului pînă în Bărăgan. Fiecare din aceste trepte sînt, la rîndul lor, foarte variate în privința formelor, determinînd diferențierea mai multor subunități (vezi anexa).

Din punct de vedere geologic, munții sînt constituiți din așa-numitul „fliș”, reprezentat printr-o alternanță de gresii, marne, argile, șisturi și, mai rar, conglomerate, toate strîns cutate, formînd uneori cute-solzi, aliniate pe direcția nord-est — sud-vest. Vîrsta rocilor este, în principal, paleogenă (aproximativ 30—70 milioane de ani). În treapta subcarpatică domină marnele, argilele, nisipurile, pietrișurile, calcarele și gresiile, depuse cu precădere în miocen și pliocen (începînd de acum 30 milioane de ani, pînă în urmă cu un milion de ani) și ondulate larg. Cîmpia s-a format numai în cuaternar și este alcătuită din pietrișuri, nișipuri și loessuri (fig. 1).

Variatatea formelor de relief și a alcătuirii geologice a imprimat și diversitatea celorlalte elemente ale cadrului natural, influențînd, în același timp, și unele aspecte privind populația și economia județului.

Cele trei trepte de relief, la cadrul redus al județului, pot fi socotite în același timp și zone, întrucît ele se extind, începînd de la nord spre sud, una în continuarea celeilalte. Între zona subcarpatică și cea de cîmpie se individualizează și o fișie de tranziție, formată din glacisuri și piemonturi.

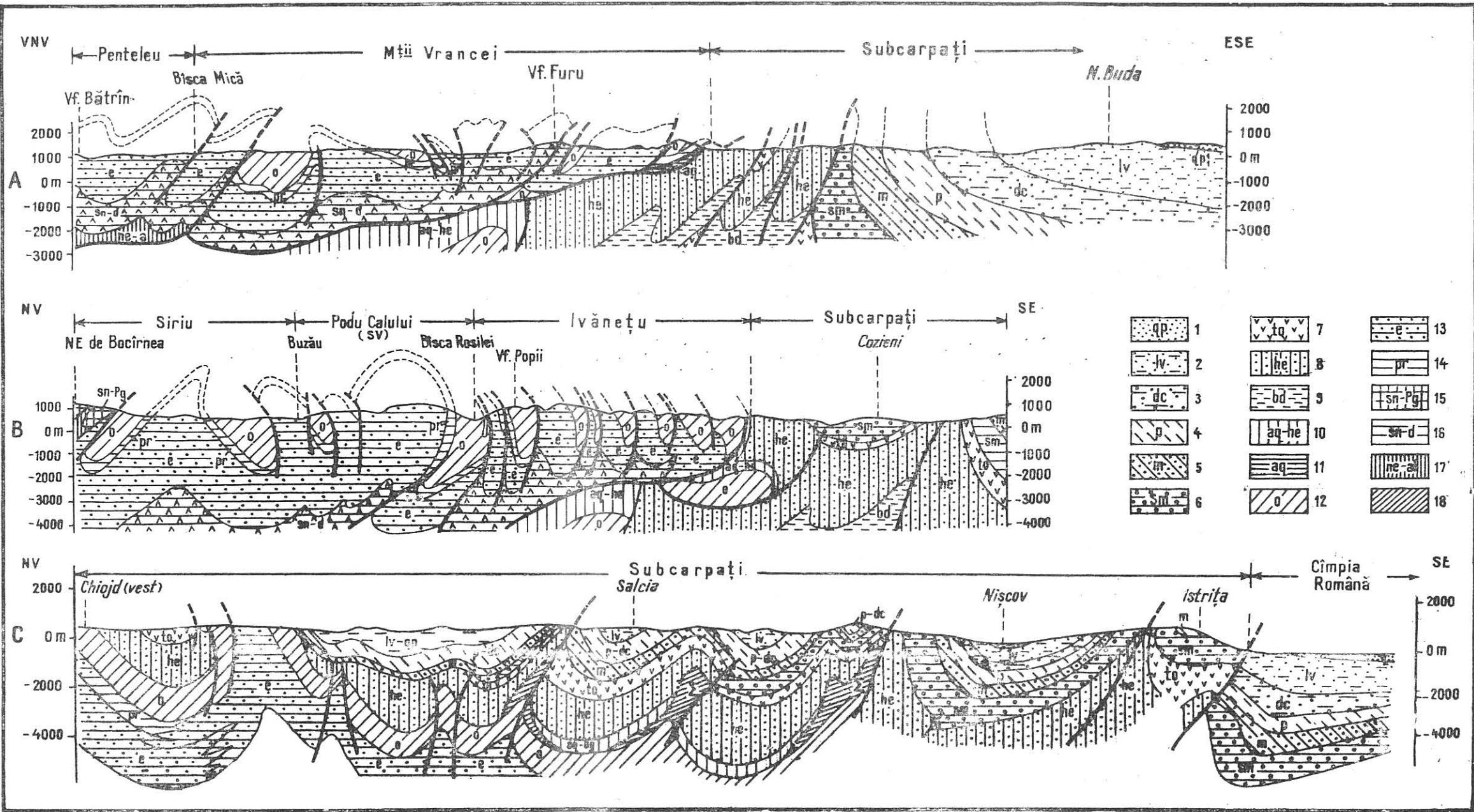

Fig. 1. — Profile geologice: A și B prin zona montană și cea subcarpatică; C prin zona subcarpatică și cîmpie (după hărțile geologice, sc. 1 : 200 000, Inst. geol.).
 1, Cuaternar; 2, levantin; 3, daclan; 4, pontian; 5, meoțian; 6, sarmațian; 7, tortonian; 8, helvețian; 9, burdigalian; 10, aquitanian-helvețian; 11, aquitanian; 12, oligocen; 13, eocen-paleocen; 14, priabonian; 15, senonian-paleogen; 16, senonian-danlian; 17, neocomian-albian; 18, diapir.

Zona de munte

Face parte din marea unitate a *Carpaților de curbură* și cuprinde două subunități principale: *Munții Buzăului* și *Munții Francei*.

Munții Buzăului sînt compuși din cinci masive : Penteleu, Podu Calului, Siriul, Monteorul și Ivănețul.

Masivul Penteleu reprezintă unitatea principală a Munților Buzău, atît prin altitudine (1 772 m), cît și prin faptul că vîrfurile său piramidale se zărește, în zilele însorite de iarnă, chiar din orașul Buzău. Tot aici, pe plaiurile sale, se țineau în trecut tîrgurile sau nedeiele. Este constituit dintr-o creastă centrală care începe, în sud, cu vîrfurile Piciorul Caprei (1 520 m) și continuă cu vîrfurile Penteleu (1 772 m), Crucea Fetei (1 578 m) și Ciulianoș (1 602 m). De o parte și alta a acestui aliniament de vîrfuri se întind plaiuri, relativ netede, la altitudini ce ajung pînă la 1 400 m, dar coboară adesea și la 1 200 m; mai cunoscute sînt plaiurile Viforitei, Penteleului, Cernatului etc. Sub unele vîrfuri se găsesc și mici lacuri: Lacul Roșu, Lacul Negru. La obîrșia citorva văi, cum ar fi Șapte Izvoare, se pot observa și circuri nivale incipiente.

Sub aspect geologic, Masivul Penteleu este format din complexul pînzei de Tarcău (fliș paleogen). Stratele sînt cutate strîns, uneori sub forma de cute-solzi, dar se remarcă și cîteva sinclinale și anticlinale, mai largi, cum ar fi sinclinalul care trece peste creasta Cernatu—Penteleu și anticlinalul Viforitei. Din punct de vedere petrografic domină formațiunile de fliș grezos (gresia de Tarcău), intercalații șistoase (facies de Fusaru), marne și marno-calcare, fliș bituminos cu gresie de Kliwa, conglomerate (fig. 2). Acest facies se întilnește și în celelalte masive ale Munților Buzăului, cu excepția Siriului, precum și în Munții Vrancei. Gresia de Tarcău se impune în relief prin forme masive, cu interfluvii relativ netezite și văi adînci, în care eroziunea laterală s-a dezvoltat puțin. Formele structurale sînt mai reduse decît în subcarpați, remarcîndu-se totuși

Fig. 2. — Profil geologic pe malul drept al Bîscai Mici.

unele flancuri de sinclinal, rămase suspendate, cum ar fi vârful Penteleu. Pe porțiunile unde apar formațiuni grezoase cu intercalații șistoase se dezvoltă alunecări masive de teren.

Văile principale care drenează Masivul Penteleu sînt dirijate fie către Bîsca Mare, fie către Bîsca Mică. Spre prima se îndreaptă Patacul, Bîsculița, Cernatul, Milea, iar către Bîsca Mică : Valea Neagră, Paltinul, Brebu, Șapte Izvoare și Bălescu. Majoritatea afluenților dinspre Bîsca Mare reprezintă văi longitudinale față de structură, pe cînd cei dinspre Bîsca Mică sînt văi transversale, cu unele adaptări locale longitudinale.

Cele mai importante văi rămîn însă Bîsca Mare și Bîsca Mică, ce se unesc la Varlaam. Bîsca Mare izvorăște de la nord de Lăcăuș și de sub vârful Zîrna (1 602 m), trece prin bazinetul intramontan de la Comandău și merge ca vale relativ longitudinală pînă la confluența cu pîriul Giurca Mare, de unde devine, în general, o vale transversală, caracterizată prin în-

gustări și unele largiri. Principalele îngustări se întilnesc în amunte de confluență cu Paltinul, la confluența cu Patacul, și pe distanța dintre Gura Bisculiței și confluența cu Cernatul. Principale largiri apar în amunte de Patacu, la Gura Bisculiței, între văile Cernatul și Milea; de aici, întreaga vale rămîne ceva mai largă, pînă la confluența cu Bîsca Mică.

Bîsca Mică izvorăște de sub vîrfurile Lăcăuț (1 776 m); este o vale longitudinală la izvoare, iar apoi transversală pînă la Brebu, de unde devine iar longitudinală. Este în general mai îngustă în raport cu Bîsca Mare, prezintă mai multe rupturi de pantă și chiar multe alunecări. În gresia de Tarcău se îngustează pînă la forma de chei (între Mușa și Bălescu, între Zănoaga și Șapte Izvoare, între Brebu și Secuiu și cîteva îngustări mai mici în avale de Brebu); largiri mai importante se găsesc la Mușa, Secuiu și Brebu.

Masivul Podu Calului se desfășoară între Bîsca Mare și Buzău. Are înălțimi mai reduse în comparație cu Penteleul sau Siriul. Atinge 1 440 m în vîrfurile Podu Calului, care domină cu 70—100 m suprafețele vălurite ce se desfășoară către Cașoca sau Bîsca Mare. Spre deosebire de masivele vecine, Podu Calului este puternic îmbucătățit de văi, în special de Cașoca și afluenții săi, încît apare sub forma a două sau trei masive unite prin șei largi. Înșeuările răspund sectoarelor de roci mai puțin rezistente. În acest fel, între Bîsca Rozilei, Bîsca Mare, Buzău și Cașoca se individualizează *M a s i v u l P o d u C a l u l u i p r o p r i u - z i s*, între văile Cașoca, Bîsca Mare, Harțașu și Buzău — *M a s i v u l T e h ă r ă u*, iar la nord de Harțașu — *M a s i v u l B o t a*. Ele sînt alcătuite din gresii, marne, șisturi argiloase, dispuse în alternanță și pe grosimi diferite, fapt reflectat în aspectul interfluviilor și mai ales al văilor.

Urmărind desfășurarea interfluviilor și a văilor se remarcă faptul că primele corespund anticlinalelor alcătuite din roci dure (gresie de Tarcău sau de Kliwa), pe cînd văile cele mai lungi s-au dezvoltat pe sinclinale cu roci moi (Cașoca, Harțașu) sau în lungul liniilor de contact petrografic (Tehărău). Privite de pe Siriu sau Penteleu, bazinele hidrografice apar sub forma unor uriașe amfiteatre, cu șiruri de umeri ce se dispun în trepte,

la diferite înălțimi și convergent spre valea principală. Afluenții lor, adânciți în gresia de Tarcău, sînt scurți, prezintă mici cascade, iar versanții împăduriți și în general neprimitori. Văile principale au și ele aspecte de chei și cascade ori de cîte ori schimbă direcția, trecînd în stratele gresiei de Tarcău (Cașoca, în amunte de confluența cu Trestia). Sectoarele retezate în roci moi prezintă multe alunecări. Alături de pornituri vechi, acoperite cu păduri, se desfășoară, mai ales pe versanții recent despăduriți, alunecări care în unele situații ajung în albia rîului, barînd-o. O altă caracteristică a văilor principale este lungimea mare a celor orientate spre Buzău, în comparație cu afluenții Bîscai Mari, fapt explicat prin nivelul mai coborît al Buzăului, care a permis o adîncire și înaintare rapidă a afluenților săi, cu precădere pe sectoarele alcătuite din alternanțe de gresii, disodile, menilite.

Bîsca Rozilei este sectorul de vale longitudinală care se desfășoară în continuarea Bîscai Mici, de la confluența cu Bîsca Mare, și separă Ivăneșul de Podu Calului. Desfășurîndu-se în depozite ușor erodabile, iar pe alocuri în lungul unor contacte petrografice (gresii-marne), valea apare sub forma unui larg culoar. Alunecările sînt foarte frecvente, îmbrăcînd în întregime versanții. Lipsa teraselor este explicată de intensitatea deosebită a proceselor de versant și de dinamica accentuată a albiei (fig. 3).

Masivul Siriu, cuprins între Buzău, Crasna și Siriu, își trage numele nu de la vîrfurile Siriu, frecvent cunoscut sub denumirea Bocîrnea (fig. 4), ci de la rîul care-l înconjură la sud și sud-vest. Structural, este format din mai multe sinclinale și anticlinale, orientate nord-est — sud-vest, unele aparținînd pînzei de Siriu. Partea cea mai înaltă este fixată pe un sinclinal suspendat, cu flancul estic faliat. Masivul este alcătuit din gresii dure, numai în partea estică adăugîndu-se o fișie de depozite oligocene, constituită din alternanțe de gresii, marne, disodile și menilite. Privit din orice parte, apare ca un masiv bine individualizat, înconjurat de zone mai joase. Depășește 1 600 m în creasta Măliiei (1 663 m) și vîrfurile Siriu (Bocîrnea) (1 659 m). În rest, culmile coboară în trepte desfășurate la cîteva nivele. Unele din acestea sînt foarte netede și, pe alocuri, au caracter

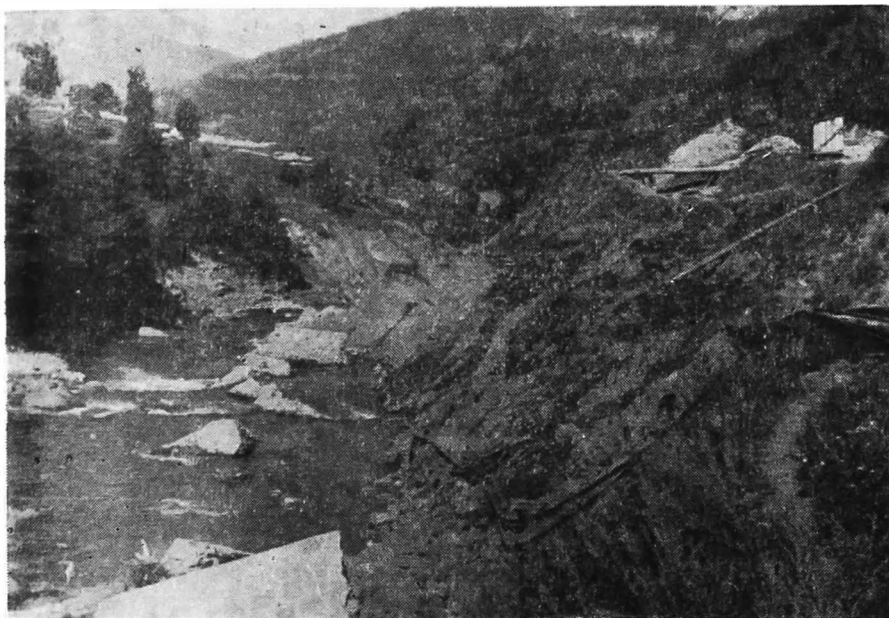

Fig. 3. — Bisca Rozilei. Alunecări de teren la Pălăniș.

de suprafețe structurale. Pe platourile din vestul Măliiei sau din nordul Bocîrnei se găsesc pajiști alpine, ochiuri de apă și sfagnete. Poienele sînt delimitate de abrupturi de cuestă, de cîteva sute de metri, pe care năruirile sînt foarte frecvente. De un deosebit pitoresc sînt colții Bocîrnei și abruptul Măgăreții. Alături de grohotișuri vechi și recente, la baza abrupturilor se dezvoltă uneori și alunecări. În estul Măliiei, pe o largă suprafață cvasistrukturală, se află Lacul Vulturilor (sau Lacul fără Fund) (fig. 5).

Văile principale sînt largi la obîrșii (pe platourile de la 1 400 m), se îngustează la trecerea prin sectorul abrupt, unde prezintă chiar cascade, iar în avale se lărgesc și dau bazine, mai tipice fiind cele din spatele îngustărilor de la vărsare, unde unele văi taie pachete de strate dure (Mreaja, Milea).

Masivul Monteoru se desfășoară în sudul Siriului. Este format dintr-o creastă principală semicirculară, ce se menține

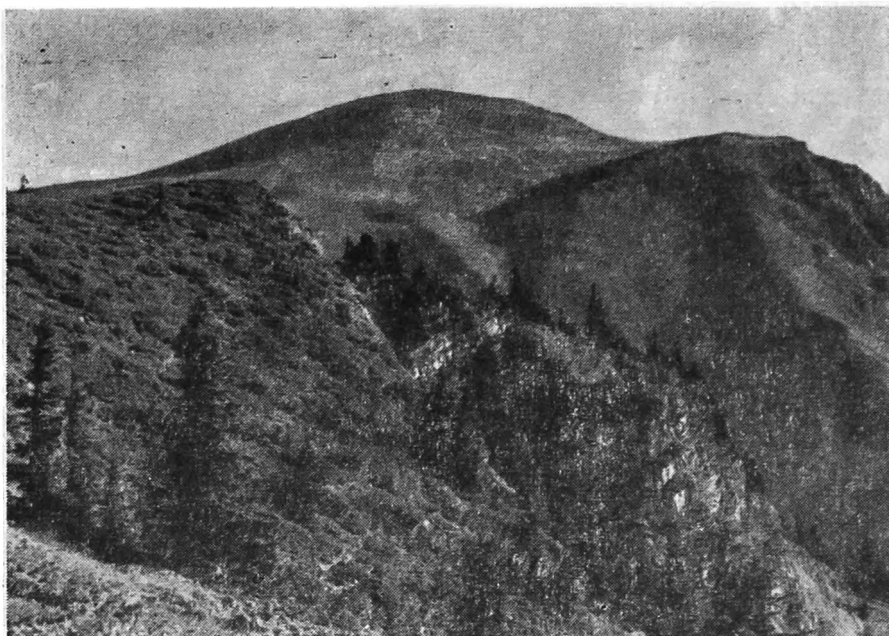

Fig. 4. — Virful Siriu (Bocirnea) și abruptul Bocirnei. În prim plan abruptul Măgăreței.

la peste 1 000 m, înregistrând valorile maxime în vîrfurile Răstoaca (1 294 m), Monteoru (1 345 m) și Cătiașu (1 014 m) (fig. 6). De sub virful Monteoru, o culme secundară, Gherghelăul, închide acest arc montan. Structural, prezintă aceleași caractere ca și Podu Calului, de unde și multe afinități morfologice. Interiorul arcului constituie bazinul de recepție al văii Nehoiului, lărgit printr-o captare în detrimentul văii Nehoiașului. La trecerea peste gresia de Tarcău, valea Nehoiului, valea Nehoiașului (Gherghelău) ș.a. dau sectoare înguste, cu îngrămădiri de blocuri mari; în faciesul de Fusaru se extind alunecările de teren (fig. 7). Spre vest, masivul se caracterizează prin denivelări de cîteva sute de metri, unde se evidențiază un culoar ce trece de la Slon spre valea Siriului.

Ultima prelungire a muntelui, spre zona subcarpatică, o formează Cătiașu (1 014 m), cu aspect de piramidă. Între el

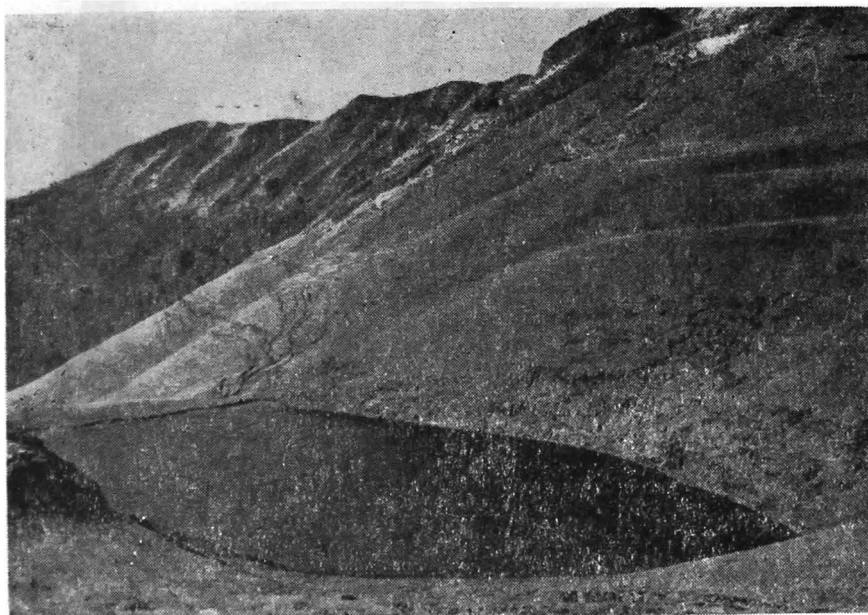

Fig. 5. — Lacul Vulturilor.

și Monteoru trece banda de roci miocene a cuvetei de Drajna, foarte îngustă, ce-și face simțită prezența mai ales prin alunecările din cursul inferior al văii Nehoiului.

Culmea Ivănețu se află situată la sud de valea Bîsca Rozilei, fiind orientată aproape est—vest (pe direcția cutărilor principale) și ia legătură directă cu subcarpații. Cele mai înalte vîrfuri ale sale sînt dispuse pe o culme netedă, orientată nord-est—sud-vest; acestea sînt: Ivănețu (1 191 m), Arsenie (1 115 m), Zboiul (1 115 m) și Stănicu (992 m). Vîrfurile respective sînt alcătuite din gresie de Kliwa, Ivănețu reprezentînd un sinclinal suspendat. Din punct de vedere geologic, aici se extinde tot pinza de Tarcău, dar domină faciesul de Fusaru (fliș grezos, intercalat cu formațiuni șistoase), faciesul bituminos și gresia de Kliwa (fig. 8). Culmea Ivănețu reprezintă obîrșia primului pînten paleogen (de Văleni), ce se desprinde din Carpați și, trecînd peste Buzău (prin vîrfurile Cătiașu), pătrunde în subcarpați.

Fig. 6. — Valea Buzăului în dreptul Masivului Cățiașu (confluența cu Valea Rea).

Fig. 7. — Amenajarea văii Cățiașu în vederea opririi alunecărilor de teren și a eroziunii solului.

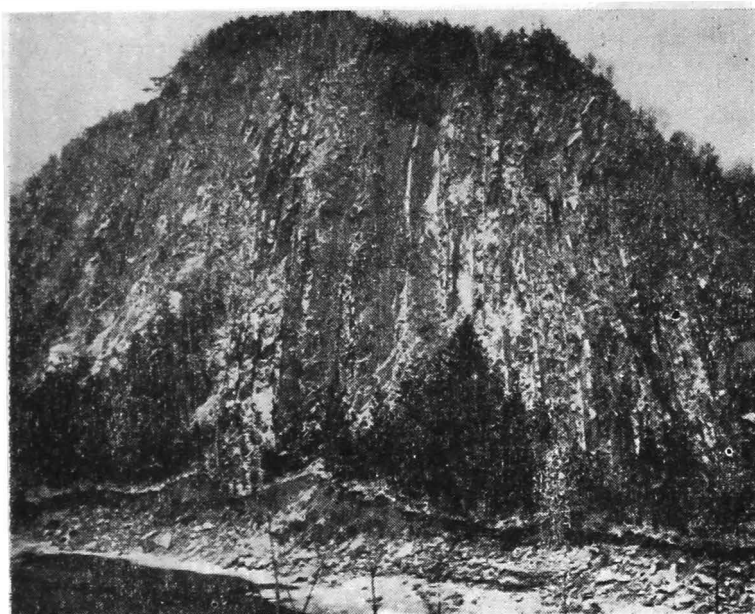

Fig. 8. — Extremitatea vestică a culmii Ivănețului (malul sting al Buzăului, la Șețu).

Pe versantul nordic al Ivănețului se dezvoltă o serie de văi care se varsă spre Bîsca și care se remarcă prin multe alunecări de teren. Pe versantul sudic își au obârșia multe din văile subcarpatice (Sibiciu, Bălăneasa, Sărățelul), la izvoarele cărora s-au dezvoltat bazinete de eroziune (cu caracter structural și petrografic), cum ar fi: Colți, Aluniș, Brătilești, Goidești—Fundata, Plaiul Nucului. Și în cadrul acestor bazinete și văi se dezvoltă puternice alunecări de teren, iar în zonele de gresie apar îngustări pînă la forma de cheie. Între satele de pe versantul sudic și cele dinspre Bîsca (cantonate în bazinete) se află poteci sau drumuri transversale, cum este cel de la Brătilești spre Gura Teghii.

Valea Buzăului separă, în zona montană, patru masive. Ea îmbracă aspecte diferite de la un sector la altul, în funcție de rocă, structură, afluenți. În roci dure dă îngustări, în rocile

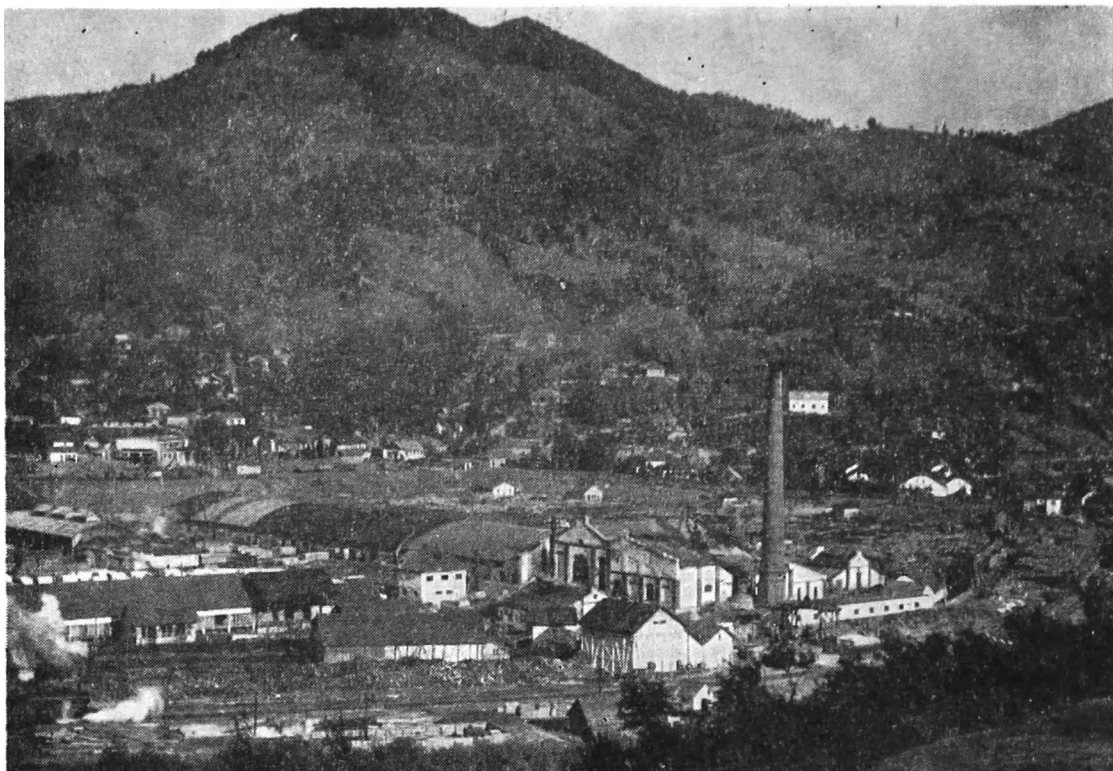

Fig. 9. — Bazinetul depresionar Nehoiu. Fabrica de cherestea.

moi și mai ales în zonele de confluente a săpat bazinete. La limita nordică a județului, în gresia de Siriu, Buzăul a creat un scurt sector de chei, unde prăbușirile și mai ales alunecările (la intrarea în chei apare o fișie de șisturi argiloase negre, cretacice) au provocat uneori barări temporare (ultima în 1942). În avale de chei și pînă la Siriu, Buzăul are o vale relativ îngustă, pe care alunecările masive (în special de pe versantul stîng) au gituit-o în mai multe locuri, creînd impresia unor alternanțe de bazinete și strîmtori. Bazinete largi apar mai ales în avale de confluente cu valea Siriului. În cadrul lor, pe terase locale, s-au instalat localități. Bazinetele cele mai mari sînt : Siriu—Broasca, Nehoiș—Nehoiu (fig. 9), Păltineni, Mlăjet

Fig. 10. — Bazinetul de la Mlăjet. Relief de cuestă.

(fig. 10). De la Sibiciu, valea pătrunde în zona subcarpatică, luînd o altă înfățișare.

Munții Vrancei încadrează latura nord-estică a județului. Este vorba de o fișie îngustă, ce reprezintă versantul vestic al unor vîrfuri importante cum sînt: **Lăcăuț** (1 776 m), **Goru** (1 784 m), **Giurgiu** (1 720 m), **Mușă** (1 420 m), **Pietrele Înșirate** (1 476 m), **Furu** (1 414 m). Acest sector nu prezintă diferențe mari față de Penteleu, avînd aceeași structură și morfologie (suprafețe de eroziune și structurale, plaiuri întinse delimitate de abrupturi de sute de metri, alunecări și prăbușiri, bazinete și îngustări). În peisaj se remarcă bine abruptul vestic al Lăcăuțului și Giurgiului, în timp ce Mușă și Furu apar ca martori structurali ce domină culmi largi de 1 300—1 400 m altitudine. Din acești munți izvorăsc Bîsca Mică, Bîsca Mare, Rîmniceul etc.

Zona subcarpatică

Denumită și Subcarpații Buzăului, această zonă reprezintă o îmbinare de culmi deluroase cu depresiuni, bazine și înșeuări. Altitudinile culmilor sînt cuprinse, în general, între 400 și 800 m. Delimitarea dintre zona muntoasă și cea subcarpatică se face printr-o denivelare de circa 200 m, bine marcată între Sibiciu și Lopătari; pe această distanță, ca și spre Bisoca, se observă un culoar de contact (între flișul paleogen și miopliocenul subcarpatic). La vest de Buzău, respectiv peste pîntenul de Văleni, delimitarea este oarecum relativă.

Subcarpații sînt alcătuiți din formațiuni geologice mai tinere (mio-pliocen), cutate larg. Cutele sînt orientate, ca și cele carpatice, de la sud-vest către nord-est și prezintă adesea fracturări, ridicări sau coborîri. Domină marno-argilele, nisipurile și gresiile de diferite tipuri, uneori apărînd conglomerate și calcare. Structura geologică a imprimat multor culmi o alungire pe direcții sud-vest—nord-est; în această categorie intră mai ales dealurile din partea de sud și est (Istrița, Ciolanu, Blăjani și Buda). Rîurile au impus însă și alte direcții de fragmentare, în special în partea centrală a zonei deluroase buzoiene, unde se îmbină depresiunile și înșeuările dispuse longitudinal față de structură (pe sinclinale, butoniere de anticlinal sau depresiuni petrografice de flanc), cu bazine de obîrșie, înșeuări și depresiuni de eroziune orientate adesea transversal. Din această cauză, aliniamentele depresionare, care în restul subcarpaților se dezvoltă longitudinal, sînt aici modificate. La aceasta se adaugă și intervenția pîtenilor paleogeni, de structură montană, care diversifică și mai mult sectorul subcarpatic buzoian. De aceea, împărțirea clasică, în subcarpați interni și subcarpați externi, trebuie înlocuită printr-o grupare pe unități sau masive deluroase. Subdividem subcarpații de pe teritoriul județului în patru grupe :

Grupa centrală (Dealurile Botanului) este cuprinsă între văile Buzău și Slănic, avînd un contur sub formă de inimă. Altitudinile maxime sînt în dealul Blidișel (821 m), vîrfurile Pițigoiul (806 m), vîrfurile Bocu (824 m); în partea centrală,

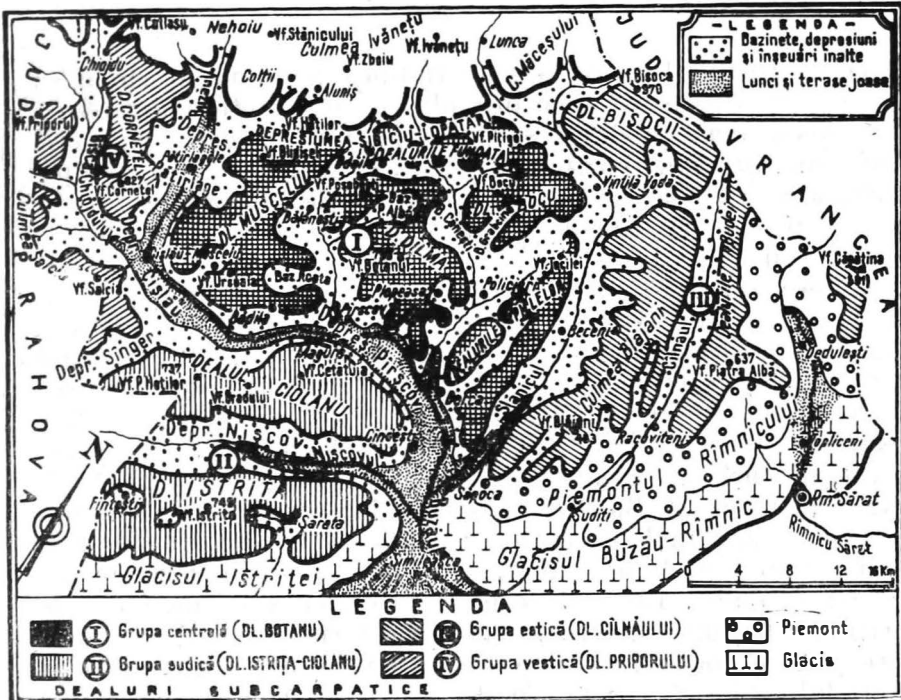

Fig. 11. — Unitățile de relief subcarpatice (G. r. Posea).

virful Botanul are 799 m. În totalitatea sa, grupa este fragmentată de văile Sărățel, Bălăneasa, Sibiciu, Rușavățu etc. (fig. 11). Către Slănic, rețeaua hidrografică este extrem de redusă. Față de structură, văile au poziții variate, trecînd de la porțiuni transversale la altele longitudinale. Structura geologică, compoziția petrografică, precum și direcția de dezvoltare a văilor au dus la fragmentarea și divizarea acestei grupe într-o serie de subunități.

Dealurile Muscelului, situate între văile Bălăneasa, Sibiciu și Buzău, grupează la rîndul lor dealurile Blișișel, Muchea și Ursoaia. Blișișelul (821 m) este format din conglomerate și gresii sarmațiene dispuse monoclinal, dînd cuate și hogbacsuri bine dezvoltate. Spre sud se continuă prin culmea Muchea (746 m), care dezvoltă un abrupt puternic către est (spre satele Tulburea, Pietrosul și Valea Roatei). Și aici se întîlnesc conglomerate sarmațiene, dar și nisipuri și argile

pliocene. Dealul Ursoaia are altitudinea maximă în vârful cu același nume (669 m) și se dezvoltă pe o structură complexă.

Acest masiv deluros este fragmentat de câteva bazine, cum sînt Muscelul (bazin de contact, situat în partea superioară a văii Rusavățului), Pietrosul—Valea Roatei (dezvoltat pe un afluent al Bălăneșei), Sibiciu—Pănătău (apendice al Depresiunii Pătirlage).

Dealurile Dîlma sînt cuprinse între văile Sărățel și Bălăneasa. În partea centrală se află vârful Botanului (799 m), alcătuit din conglomerate și gresii sarmațiene, cu structură monoclinală, ce dă un relief de cueste. Spre sud-est, dealurile sînt axate pe un sinclinal, au o altitudine mai coborîtă și formează o subunitate aparte — dealurile Tîrcovului. În partea de est, dealurile Dîlmei se continuă, de la izvoarele văii Murătoarea (afluent al Bălăneșei), cu dealul Poșobești (707 m), axat pe un sinclinal sarmațian. Între ele, pe valea Murătoarea, se află bazinetul Piatra Albă, continuat, peste o înșeuare, cu bazinetul Odăile. Ele sînt situate aproximativ pe un flanc de anticlinal, la limita dintre sarmațian și formațiunile helvețiene. Spre sud-est, bazinetul Plopeasa se dezvoltă pe un afluent al Sărățelului, iar către sud, acesta se continuă cu un culoar de sinclinal (spre Oleșești), mărginit în est de o cuestă (Muchia Florica, cu vârful Muchia Stînii, de 449 m).

Dealurile Bocului cuprind partea de nord-est a grupeii centrale, avînd înălțimi ce urcă la peste 800 m, cum sînt, de exemplu, vârful Bocului (825 m), dealul Glodului (807 m), vârful Pițigoiului (806 m). Aceste dealuri sînt fragmentate de văile Slănicelului și Grabicinei în câteva subunități. Partea centrală este ocupată de dealul Bocului propriu-zis, situat între văile Slănicelului și Grabicinei. Vârful cel mai înalt se află situat pe un anticlinal. În lungul său (pe direcția nord-est — sud-vest) apar la zi formațiuni helvețiene, sarmațiene (chiar în vârful Bocu) și meoțiene (către est). În partea de sud s-a dezvoltat bazinetul Păcurile (la limita dintre helvețian și meoțian, care se face pe o linie de falie). În partea de răsărit, dealurile Bocului au o structură monoclinală, în care valea Grabicinei a dezvoltat o depresiune de flanc, Depresiunea Grabicina. În nord se află dealul Pițigoiu—Glodul. Acesta din urmă se con-

tinuă spre răsărit cu dealul Budineasa (663 m). Împreună formează o culme transversală înaltă, care merge paralel cu Slănicul, între localitățile Lopătari și Vintilă Vodă; extremitățile acesteia sînt formate din virfurile Pițigoiu (806 m) și Bădinești (591 m). Spre răsărit, culmea formează trei ramificații, și anume: culmea Bădineasa, culmea Coca Plină și dealul Coca Seacă (situate pe un monoclin constituit din depozite meotiene și pontiane). Din dealul Pițigoiului pornesc, spre sud, o serie de culmi joase, care se extind între văile Slănicelului și Sărățelului, trecînd și la sud de aceasta din urmă. Este vorba de culmea Siliștea și dealurile Trestioarei, denumite după micul bazinet de contact în care se cuibărește satul cu același nume; ele se caracterizează printr-o altitudine mult mai joasă decît cele din jur (circa 500 m), apărînd în ansamblu ca o zonă înaltă depresionară.

Culoarul depresionar Rătești—Scorțoasa—Vintilă Vodă se axează pe un sinclinal larg, faliat din loc în loc și urmărit îndeaproape de valea Băligoasa și de partea inferioară a Sărățelului. Depresiunea pornește din valea Buzăului, din dreptul satului Rătești, și se termină pe teritoriul comunei Vintilă Vodă (în lungul văii Peceneaga, afluent pe stînga al Slănicului). Reprezintă una din depresiunile de sinclinal cu net caracter subcarpatic. Culoarul poate fi subdivizat în două părți inegale, și anume: partea sudică, drenată către Buzău, și partea nordică, drenată transversal de pîriul Coca, afluent al Slănicului. Fundul depresiunii este constituit, în cea mai mare parte a sa, din formațiuni levantine, dominînd pietrișurile de Cîndești; pe margini se extind frunți de cuestă, axate pe formațiuni mai vechi (daciene și pontiene). Din loc în loc, cuestele sînt străpunse de văi, care fac legătura cu alte unități depresionare; astfel, cîteva ramificații se extind spre est, către anticlinalul Piclelor, iar altele spre vest (pîriul Plopești, pîriul Sărățel).

Dealurile Piclelor sînt delimitate de Slănic și pîraiele Sărățel—Băligoasa. Au o direcție aproape nord—sud și prezintă două culmi paralele, ce se unesc la nord, în dealul Tocilei (598 m). Altitudinile lor oscilează între 300 și 550 m. Sînt axate pe un anticlinal, ceea ce a făcut ca în centrul lor să se

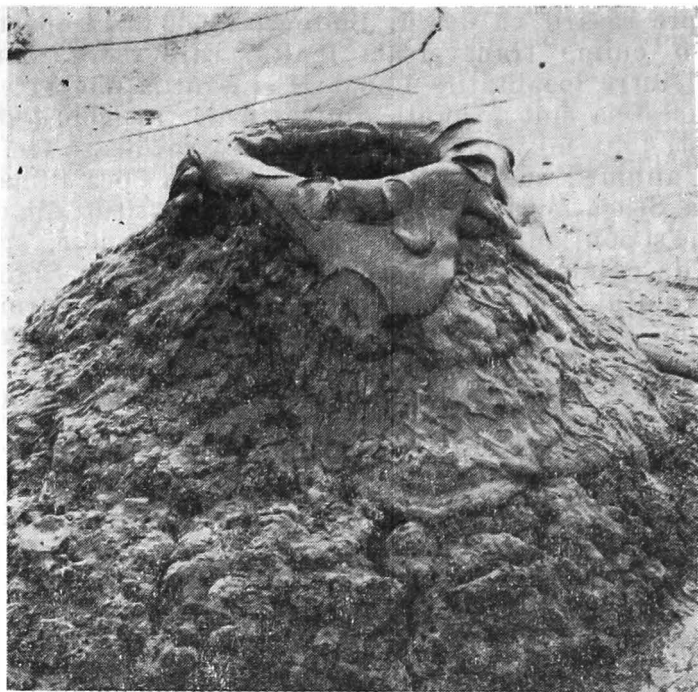

Fig. 12. — Vulcan noroiOS (Piclele Mici).

dezvolte un culoar depresionar, cu aspect de butonieră. În realitate este vorba de două butoniere, una principală, ce se desfășoară de la Berca și pînă la Piclele Mari (drenată de valea Murătoarea Piclei), și alta secundară, în care se află așezat satul Beciu, drenată de un afluent al văii Băligoasa. Butoniera este excavată în formațiuni pontiene, pe margini fiind delimitată de două aliniamente puternice de cuestă, formate din depozite daciane și levantine. Degradările de teren din cadrul butonierei sînt atît de avansate, încît zona a primit denumirea de „pămînturi rele buzoiene”. Vulcanii noroiOSi de aici, unici în țara noastră, completează acest peisaj, dar îl și înfrumusețează în același timp; cei mai de seamă vulcani sînt grupați în două platouri: Piclele Mici (care sînt și cei mai atractivi) și Piclele Mari (fig. 12).

Grupa sudică (Istrița—Ciolanu) are caractere locale specifice, și anume: contact brusc cu cîmpia, masivitate, altitudini mari, forme de relief impuse net de structură și petrografie, zone depresionare tipic subcarpatice. Pe ansamblu se subdivide în trei unități.

Dealul Istrița este străbătut de un anticlinal principal, cu falieri ce pun în contact roci de durități diferite. Pe axul acestuia se mențin formațiunile grezoase și calcaroase ale sarmațianului, care au influențat altitudinea și masivitatea dealului Istrița. Aproximativ din dreptul Pietroaselor, spre vest, centrul culmii deluroase este ocupat de un larg sinclinal, iar formațiunile sarmațiene au fost îndepărtate, motiv pentru care regiunea rămîne mai coborîtă. Către Cîmpia Română, contactul se face deosebit de brusc, prin linii de falie, dar și prin căderea monoclină a flancului sudic al anticlinalului. Înălțimea cea mai mare atinge 750 m (virful Istrița) și reprezintă o cuestă impusă de planul nordic al sinclinalului. În lungul dealului Istrița se pot observa multe începuturi de cueste, date mai ales de calcarele sarmațiene, precum și cîteva bazinete. Bazinetele s-au format fie pe anticlinale, fie la contactul dintre rocile mai dure cu cele mai moi.

Dealul Istrița poate fi divizat în mai multe subunități, dictate în special de natura petrografică a rocilor: dealurile Nișcovului, masivul Istrița, creasta Năienilor și dealurile Năienilor. Dealurile Nișcovului se află în partea de est și sînt tăiate de valea cu același nume; se axează pe anticlinalul Istriței ce se pierde către Gura Nișcovului. Au înălțimi de 200—400 m și sînt constituite, în principal, din formațiuni levantine și cuaternare vechi. Masivul Istrița este dominat, în partea înaltă, de calcarele și gresiile sarmațiene, motiv pentru care și-a menținut altitudini de 600—700 m. În interiorul său se află cîteva bazinete sau depresiuni structurale și de contact, cu tendința de a deveni butoniere de anticlinal sau subsecvente de flanc (Izvoarele Sărății, bazinul superior al pîriului Valea Rea, Sărata-Monteoru ș.a.). Creasta Năienilor se extinde imediat la vest de virful Istrița, sub forma unei culmi înguste, uneori delimitată de abrupturi, și este formată din aceleași calcare și gresii sarmațiene, care mențin și aici altitudini de

circa 600 m; creasta aceasta se continuă și în vest, pînă în vîrfurile Ciortea (609 m), după care calcarele dispar. Dealurile Năenilor se extind la sud de creasta anterior amintită și sînt mai joase (300—350 m) și mai larg ondulate, datorită erodării totale a formațiunilor sarmațiene de deasupra și a apariției la zi a helvețianului. În partea centrală a acestor dealuri, respectiv la limită cu formațiunile dure, au luat naștere largi bazinete de contact, cum sînt : Breaza, Năeni, Fintești, Proșca.

Dealul Ciolanu este, de asemenea, unul din cele mai masive din cadrul subcarpaților buzoieni și se dezvoltă aproape paralel cu dealul Istrița. Spre sud este delimitat de Depresiunea Nișcovului, iar spre nord de izvoarele văii Cricovului și de valea Buzăului. În cea mai mare parte este dezvoltat pe un anticlinal, care se continuă din stînga Buzăului. Către sud-est se desfășoară al doilea anticlinal (anticlinalul Arbănași—Berca), ce se pierde în dealul Cerbului. Ca și la dealul Istrița, masivitatea și altitudinea sa sînt date de calcarele și gresiile sarmațiene, ce se extind începînd aproximativ de la sanatoriul Nifon și pînă deasupra localității Lapoș. Pe partea centrală a anticlinalului Măgura—Lapoș, rocile dure sarmațiene au fost erodate, creîndu-se un culoar de tip butonieră, în care apar formațiunile moi, helvețiene; acesta se subdivide în trei : o butonieră centrală, drenată de izvoarele Tisăului, una estică, drenată de valea Podiștei (se varsă la est de Depresiunea Cislău), și una vestică, drenată spre Lapoș. Înălțimile cele mai mari se întîlnesc pe marginile acestor butoniere (Poiana Hoților 737 m, Poiana Brașov 641 m, vîrfurile Bradului 661 m), precum și pe creasta ce se continuă din vîrfurile Bradului către Măgura, pînă la vîrfurile Cetățuia (632 m).

În partea de nord-est, respectiv între Măgura și Cîndești, se desprinde o mică subunitate — dealul Cerbului (539 m), constituit din formațiuni levantine (argile, nisipuri și pietrișuri), peste care se dispun stratele de Cîndești (cuaternar inferior). Din cauza constituției petrografice, dealul Cerbului, în ansamblul său, prezintă multe degradări de teren (alunecări, torenți noroioși, ogașe torențiale și vaste conuri de dejecție). Din loc în loc se observă și începuturi de custe.

Depresiunea Nișcovului este formată pe un larg sinclinal, cu aspect de cuvetă, în care au fost sedimentate formațiuni levantine și cuaternar inferioare (argile, pietrișuri și nisipuri). Din această cauză, valea este largă, râul cară multe aluviuni în timpul ploilor, iar afluenții dezvoltă conuri de dejecție foarte întinse. Însăși Nișcovul, la vărsare, a format un imens con de dejecție, în care apele sale se pierd total în perioadele fără ploi. Nu este exclus ca pietrișurile mai vechi din dealul Cerbului să reprezinte un vechi și enorm con de dejecție al Nișcovului. Către vest, depresiunea se continuă peste o largă înșeuare (de 340—400 m) în Depresiunea Singer—Lapoș. Peste această înșeuare pare a se fi scurs altădată apele din acest bazinet către Nișcov. De o parte și alta a văii se observă aproximativ cinci terase. Prin toate caracteristicile este o depresiune tipic subcarpatică.

Grupa estică (Dealurile Cîlnăului), situată la răsărit de valea Slănicului, este drenată central de pîriul Cîlnăului. Ea este delimitată de văile Slănic și Rîmnic.

Pe teritoriul județului intră și o porțiune situată la est de Rîmnic (dealul Căpățîna). Grupa se poate subdivide în două mari subunități: una nordică, formată din sedimente mai vechi (mio-pliocen), și o altă sud-estică, formată din depozite levantine și cuaternare; cea din urmă se subdivide, la rîndul ei, în mai multe culmi.

Dealurile Bisocii compun, în ansamblu, subunitatea nordică; are forma unui pătrat, delimitat de văile Slănic și Rîmnic. Din punct de vedere geologic, în interiorul său se pot deosebi două fișii: una formată dominant din sedimente helvețiene și sarmațiene, extinsă între Lopătari și Jitia, și a doua constituită din depozite meoțiene, ponțiene și daciene. Prima fișie este cutată mai puternic, pînă la falie. Are altitudini dominante, de 800—900 m, cum ar fi dealurile Bisoca (970 m), Ulmușorul (943 m), Șindrila (900 m), iar spre sud Bădicul (814 m). Deși dealurile sînt foarte înalte, denivelarea față de flișul carpatic apare evidentă, între ele remarcîndu-se un culoar depresionar care trece aproximativ prin localitățile: Lopătari, Brebu, Buștea, Cireșul, Lopătăreasa, Recea, Șindrila, Pleși,

Jitia, Neculele. La sud de acest culoar se află înălțimile ce mai mari, amintite anterior, ce se alungesc apoi spre sud-est prin culmi despățite de văi (izvoarele Cîlnăului și valea Peceneaga). Cutele și faliiile din zona de nord-vest dau o serie de forme structurale și petrografice, cum sînt: culoarul dintre Carpați (situat la contact, cît și pe un sinclinal), butoniu Sările (afluent al văii Peceneaga) etc.

Unitatea sud-estică are caracteristic faptul că se divide în culmi cu direcție aproape nord—sud, constituite din sedimente moi (levantine și cuaternare), ce înclină ușor către sud-est. Văile principale sînt aproape subsecvente (Slănicul Cîlnăul, Rîmnicul), iar interfluviile asimetrice, apărînd ca nișe cuestas cu fruntea îndreptată spre vest; există, bineînțeles, cuestas secundare ce pot prezenta și alte orientări. Datorită compoziției petrografice, în regiune sînt dezvoltate procese de versant, alunecările de teren și torenții noroiși. Într-o proporție de asemenea mare s-a dezvoltat și toată gama formelor melor de tipul ogașelor, torenților, martorilor de eroziune (fig. 13). Regiunea, în ansamblu, este mult degradată. După felul cum este fragmentată de văile principale, această unitate se subdivide în trei culmi:

Culmea Blăjani, situată între Cîlnău și Slănic, se extinde pe direcție nord—sud, începînd cu dealul Cărnăului (633 m) și, trecînd prin înălțimi de circa 500 m, ajunse în partea sudică, în dreptul localității Blăjani, la 483 m (Vîrful Blăjani) și 486 m (Vîrful Mare). În ansamblu, este o cuestas ce a fost divizată în două de pîriul Hirboca ce merge, la o distanță foarte mică, paralel cu Cîlnăul pe o lungime de 12 km. Văile mici, care o fragmentează, au creat în interiorul cuestas o serie de bazine cu tendință de a deveni subsecvente, cum ar fi Modreni—Valea Salciei, Cîmpulungeanca, Mărgăriteș, Fintînele, Florești, Pruneni, Blăjani.

Dealurile Budei se alungesc între Rîmnicul Cîlnău și, spre deosebire de dealurile Blăjanilor, sînt constituite, începînd de la Pardoși spre sud, din pietrișuri de Cîndeș. Altitudinile culmei se mențin în jur de 500 m în partea nordică și cresc către sud, unde ating 637 m în Piatra Albă; înălțimile mari, din această parte, au fost menținute de către pi

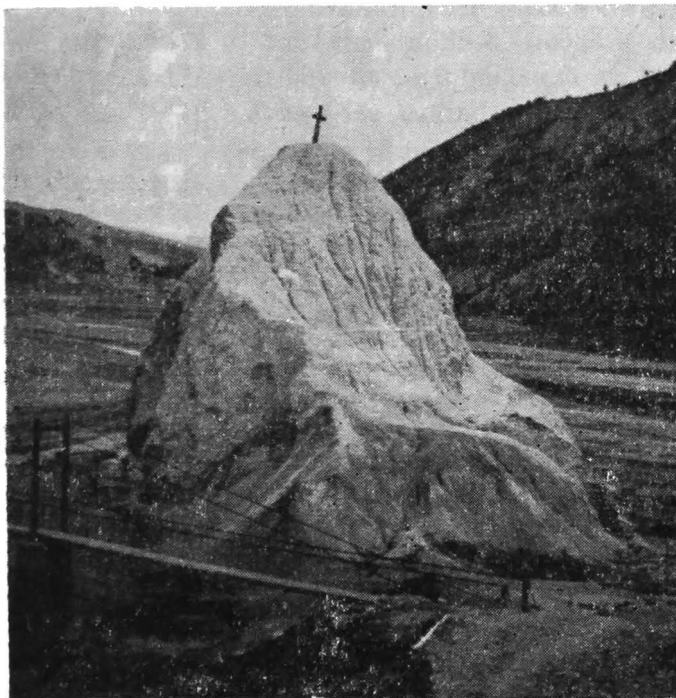

Fig. 13. — Martori de eroziune din tuf (confluența văii Jghiabului cu Slănicul).

trișurile de Cîndești care, fiind permeabile, au frînat eroziunea.

Dealul Căpățînei (591 m) face parte dintr-o culme ce se extinde între Rîmnic și Rîmna și care are multe similitudini cu dealurile Budei. Între altele, este constituită din pietrișuri de Cîndești, iar altitudinile scad către nord, ca și în cazul precedent, datorită formațiunilor levantine, în care domină marno-argilele.

Grupa vestică (Dealurile Priporului) este constituită dintr-o serie de dealuri relativ înalte și înșeuări largi, foarte diferite sub aspectul structurii și compoziției geologice. Se remarcă, în mod deosebit, pătrunderea, în zona subcarpatică,

Fig. 14. — Bîsca Chiojdului. Luncă cu multe aluviuni.

a pintenului paleogen (de Văleni), ce reprezintă o continuare a culmii Ivănețu. Această grupă se subdivide în trei subunități

Dealul Cornetel (Cornetul) se întinde între Buzău și Bîsca Chiojdului (pînă la Cătina). Este constituit din formațiuni pliocene, dominînd levantinul, și cuaternarul vechi, din cauză regiunea este intens degradată de torenți, ce se adîncește puternic, cărînd cantități mari de aluviuni și formînd conuri de dejecție. Altitudinile maxime se află tot pe formațiuni levantine — cuaternare (dealurile Cornetul 827 m și Cetățue 713 m). Delimitarea de zona muntoasă se face pe o linie care începe la nord de Pătîrlage și trece pe la localitatea Cătir

Dealul Priporul este situat între valea Zeletinului și Bîsca Chiojdului (fig. 14). Specifice acestuia sînt formațiuni paleogene, din care este alcătuit, avînd aceeași constituție petrografică și aceeași structură cu zona carpatică. Altitudinile sînt mai reduse, avînd un maxim de 823 m în vîrfurile Priporului

În partea de nord-est este delimitat de cuveta de Drajna, zonă depresionară axată pe un larg sinclinal, formată din depozite miocene; de la Posești, cuveta se îngustează și, trecînd pe la nord-est de vîrfurile Cățiașu, se extinde pînă la Gura Teghii.

Culmea Salcia cuprinde, în mare, cumpănă dintre Cricov și Buzău, pe distanța dintre valea Zeletinului și dealul Ciolanu. Această culme se divide, la rîndul ei, în trei subunități, diferențiate datorită structurii geologice și alcătuirii petrografice. În centru se află dealul Salcia (717 m), sub forma unei creste, axată pe o zonă mai ridicată, în care au aflorat formațiuni mai vechi — miocene, în special sarmațiene. Această creastă are direcție nord-est—sud-vest și se întinde între Cislău și Chiojdeanca. Către sud se situează înșeuarea Cislău—Cricov (între vîrfurile Salcia și dealul Ciolanu), cu altitudine de 400—500 m, dezvoltată pe un sinclinal. Este constituită din sedimente pontiane și daciane, dar mai ales din formațiuni levantine și cuaternare vechi (care par a fi depuse de Buzău). Peste această înșeuare se face trecerea între Depresiunea Cislău și Depresiunea Singer—Lapoș. Între vîrfurile Salcia și valea Zeletin urmează a treia subunitate — podurile Frăsinetului (după cătunul ce se află situat deasupra sa). Este vorba, sub aspect morfologic, de niște cîmpuri extinse la altitudinea de 400—500 m, care fac trecerea între valea Buzăului și afluenții Cricovului (Lopatna și Chiojdeanca). Din punct de vedere geologic reprezintă o continuare a dealului Cornețel, dezvoltîndu-se și aici aceleași formațiuni levantin-cuaternare vechi, din care cauză subunitatea este, de asemenea, puternic degradată.

Valea Buzăului, în zona subcarpatică, are forma unui S și este compusă din cîteva depresiuni și îngustări. Depresiunile se formează la trecerea peste sinclinale, îndeosebi acolo unde acestea prezintă porțiuni de maximă scufundare.

Depresiunea Pătîrlagele se dezvoltă de la contactul dintre munte și subcarpați, pînă în porțiunea unde Buzăul traversează

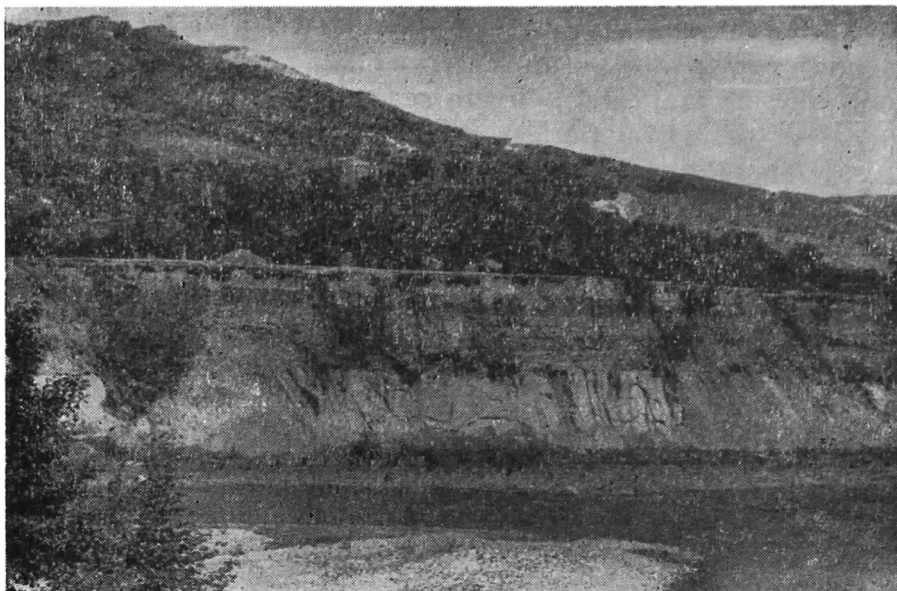

Fig. 15. — Terasă a Buzăului la Pătirlagele.

un sinclinal ce trece aproximativ pe la sud de Mărunțișu. Este o zonă unde terasele încep să aibă o largă dezvoltare și unde apar importante degradări de terenuri (fig. 15).

Depresiunea Cislău, formată la trecerea Buzăului peste un alt sinclinal, are lățimea maximă către înșeuarea Cislău — Cricov. Aici se extinde, cu deosebire, terasa de luncă, pe marginile căreia se înșiruie o mulțime de așezări: Cislău, Bărăști, Scărișoara, Tronari, Viperești. Densitatea așezărilor este relativ mare și pe latura nordică a depresiunii (Rușavățu, Pălici, Ursoaia).

Îngustarea de la Ciuta este zona cea mai strîmtă pe care o prezintă valea Buzăului pe tot parcursul subcarpaților. Ea este impusă de masivitatea dealului Ciolanu. Chiar șoseaua, în această parte, părăsește valea propriu-zisă și urcă în serpentine prin cunoscuta pădure de la Ciuta. Îngustarea apare

totuși ca o anomalie, întrucît pe porțiunea respectivă Buzăul este, în bună parte, longitudinal față de structura geologică.

Depresiunea Pîrscov începe aproximativ de la localitatea cu același nume (gura de vărsare a pîriului Bălăneasa) și continuă pînă la Berca, unde valea schițează o ușoară îngustare impusă de traversarea anticlinalului Berca — Arbănași. În depresiune, Buzăul taie anticlinalul ce merge de la Măgura la Robești și sinclinalul ce vine de pe valea Sărățelului și se pierde în dealul Cerbului. În cadrul acestei depresiuni, Buzăul are cele mai frumoase terase, în desfășurarea cărora se observă influența neotectonice, terasele fiind mai coborîte la trecerea peste sinclinale și mai ridicate în dreptul anticlinalelor.

După Berca, și mai ales din dreptul localităților Săpoca și Nișcov, valea se deschide larg, ca o pîlnie, terasele pierd în altitudine și, cu excepția celei inferioare, se înecă în cîmpie — acesta este *conul Buzăului*.

Fîșia de tranziție

Această fîșie face trecerea între zona subcarpatică și cîmpie. Situațiile sînt absolut diferite la est și la vest de Buzău. La vest, subcarpații Istriței iau contact cu cîmpia de subsidență prin linii de falii. Pe această zonă de contact eroziunea a grefat o fîșie de glacis cu caracter net de eroziune în partea superioară și de acumulare în cea inferioară — *glacisul Istriței*. Acesta începe aproximativ de la 110 m altitudine (calea ferată și șoseaua marchează, în mare, acest aliniament) și urcă, cu o pantă crescîndă, pînă la 200—300 m. La est de Buzău contactul este deosebit de lin, trecerea de la subcarpați la cîmpie făcîndu-se pe nesimțite, mai întîi printr-un piemont de acumulare alcătuit din pietrișuri și nisipuri dispuse monoclinal (*piemontul Rîmnicului*) și apoi printr-un glacis care îmbracă adesea caracter de eroziune și parțial de acumulare. Piemontul

urcă pînă la înălțimi de 300—400 m, îmbinîndu-se cu culmile subcarpatice, pe cînd glacisul începe aproximativ de la altitudinea de 250 m în jos.

Zona de cîmpie

Această zonă are altitudini de 40—100 m și este constituită din sedimente moi, dominînd la suprafață formațiunile loessoide, aluviunile și chiar nisipurile, iar în adîncime argilele, pietrișurile, nisipurile, marnele nisipoase. Pe teritoriul județului, zona de cîmpie se subdivide în patru unități principale.

Cîmpia Gherghiței reprezintă o continuare a fișiei de subsidență ce vine dinspre Ploiești, trece pe la Mizil și Clondiru și se îngustează puternic către localitatea Stîlpu. Limita estică urmărește localitățile Glodeanu Sărat, Movila Banului și est de Stîlpu. Partea inferioară a pîriului Sărata (continuat spre nord cu valea Glaveș sau Leoteasca) s-a instalat pe limita estică a acestei subunități. Are contact tectonic cu subcarpații și se caracterizează printr-o scufundare accentuată ce s-a făcut evidentă mai ales în a doua jumătate a cuaternarului. Este dominată de pietrișuri și depozite loessoide. Văile au lunci largi, înecate cu aluviuni. La limita nordică, și mai ales între Clondiru, Stîlpu și izvoarele Călmățuiului, apar aliniamente de izvoare. Peste această cîmpie pare să se fi scurs chiar Buzăul, într-o primă etapă de intrare în cîmpie — o terasă inferioară, care se pierde aproximativ la localitatea Zorești, ar indica această direcție.

Cîmpia Bărăganului de mijloc ocupă, în mare, interfluviul dintre Călmățui și Ialomița. Are o înclinare către sud-est. Partea sa nordică și cea estică (în dreapta Călmățuiului) este ocupată de o fișie lată de nisipuri, care începe de la Smeeni și Florica și se dezvoltă spre răsărit trecînd peste localitățile Pogoanele, Căldărești și Padina. Suprafața nisipurilor prezintă un microrelief de dune, în general fixate (la sud de Rușetu se întîlnesc și nisipuri nefixate), între unele instalîndu-se temporar chiar lacuri. Partea sudică și vestică, neocupată de nisipuri, este dominată de formațiuni loessoide și de crovuri.

Cîmpia Buzău—Călmățui are aspectul unei lunci comune, ce se dezvoltă între cele două riuri. Începe printr-un larg con de dejecție, pe sub care o parte din apele Buzăului, dar mai ales ale Nișcovului, se preling către Călmățui. În cadrul acestui con, Buzăul și-a săpat o albie largă și două terase joase, mai bine dezvoltată fiind cea inferioară (3—4 m). Urmele acesteia se văd bine și la Tăbărăști, unde apare un martor de eroziune înconjurat de numeroase belciuge, denumite și coturi, și peste care apele Buzăului se revarsă în timpul viiturilor, trecînd peste Călmățui. Începînd de la Tăbărăști, dar mai ales din dreptul Cilibiei, nu se mai poate face o distincție netă între albia Buzăului și cea a Călmățuiului; este un șes întins, uneori cu sărături, cu grinduri și cu martori de eroziune, peste care Buzăul își trimite apele de viitură către Călmățui, formînd așa-numitele „buzoiele”. În ceea ce privește Călmățuiul, el își adună apele dintr-o mulțime de izvoare presărate la periferia conului Buzăului. Mai bine conturat este malul său drept. Între localitățile Maxenu și Caragele, Călmățuiul își are conturat oarecum și o luncă proprie. Pietrișurile existente sub nisipurile albiei actuale sînt de tip carpatic și subcarpatic, ceea ce dovedește că pe aici a curs cîndva Buzăul.

Cîmpia Rîmnicului, deși situată la marginea subcarpaților, reprezintă o zonă mai puțin afectată de subsidență (în comparație cu Cîmpia Gherghiței sau cu Cîmpia Focșanilor). Formațiunile cuaternare, ca și pietrișurile de Cîndești, prezintă înclinări slabe dinspre piemontul Rîmnicului către cîmpia din față, spre deosebire de Cîmpia Gherghiței, unde pietrișurile mai vechi, ca și formațiunile pliocene, sînt puternic afundate. În partea de răsărit cîmpia este delimitată de lunca Buzăului și îi sînt specifice o serie de lacuri de tipul limanelor fluviale; începînd cu Jirlăul, aceste lacuri și văile ce le alimentează reprezintă cursuri vechi ale Rîmnicului.

RESURSELE SUBSOLULUI

Județul Buzău nu dispune de mari zăcăminte de combustibili minerali, numărul acestora fiind limitat.

Dintre resursele subsolului, *petrolul* constituie în prezent principala bogăție a județului. Zăcămintele de hidrocarburi sînt localizate în depozitele meoțiene, dar sînt extrase și din cele sarmațiene, tortoniene și chiar cretacice. Alături de petrol, în sud-estul județului sînt cantonate însemnate zăcăminte de *gaze naturale*, a căror exploatare a început în ultimii ani.

Cărbunile existent este de slabă putere calorică, în cantități mici, ceea ce îl face neexploatabil. Se întilnește pe o suprafață de circa 125 ha în regiunea Ojasca, unde, de altfel, a fost extras, mai mult pentru nevoile locale, pînă în anul 1959.

Prezența în subcarpați (Istrița, Măgura) a *calcarelor* a permis de mult timp luarea lor în exploatare. Există numeroase cariere, multe de interes local. Cele mai mari sînt la Ciuta, Vipești. Calcarele sînt folosite atît pentru amenajarea căilor rutiere județene și comunale, cît mai ales pentru obținerea varului.

În zona localității Pătîrlagele se extrag *nisipuri cuarțoase* și *diatomită*. De la Crivineni, unde există o carieră de extracție a nisipului cuarțos, acesta este transportat la Pătîrlagele, iar de aici spre Buzău, Scăeni, Azuga, unde este întrebuițat la fabricarea sticlei. Diatomita se exploatează în carieră din dealul Burdușoaia, de pe stînga Buzăului, la confluența cu valea Sibiciului. Acest loc reprezintă sectorul accesibil exploataării, unde diatomita aflurează pe o suprafață mai mare, în cadrul depozitelor oligocene. În județ există și alte aflori-
mente cu diatomită, însă dimensiunile reduse ale stratelor și

calitatea slabă a acesteia, nu permit, pentru un moment, exploatarea ei.

La nord-est de Buzău (Simileasca), la Berca—Sătuc și în sud-vestul orașului Rîmnicu Sărat se exploatează *argila*, de calitate superioară, larg folosită în industria materialelor de construcție. La nivel local, în majoritatea satelor din subcarpați, orizonturile de argilă sînt utilizate pentru confecționarea de cărămizi sau în construcția de case.

În albia Buzăului, a Rîmnicului și a altor râuri se găsesc rezerve importante de *pietrișuri* și *nisipuri*, în multe locuri putîndu-se deschide balastiere de mare productivitate.

Pentru construcții de locuințe, sau pentru amenajarea terasamentului căilor ferate forestiere din zona montană sînt folosite *plăcile de gresie* de Tarcău sau de Kliwa.

Prospecțiunile geologice și lucrările de foraj efectuate pentru depistarea de noi rezerve de petrol au evidențiat prezența unor zăcăminte de *sare*, la diferite adîncimi, la Minzălești, Bisoca, Brătilești, Goidești, ce pot fi luate în exploatare în viitor.

Alături de acestea, în subsolul județului sînt semnalate gipsuri și chihlimbar. *Chihlimbarul*, datorită varietății de nuanțe și dimensiunilor mari ale bucăților extrase, a fost căutat încă din secolul trecut, fără a constitui o operație permanentă. El a fost semnalat în perimetrul Mlăjet—Sibiciu—Colți—Bozioru—Ploștina—Terca, în depozitele oligocene. Dimensiunile elementelor variază de la cîteva grame pînă la cîteva kilograme (pe Valea Boului, afluent al Sibiciului, a fost colectat un exemplar de 3,5 kg). Cele mai mari exemplare au fost găsite în albia Sibiciului, în apropiere de Colți.

Ape minerale sulfuroase, feruginoase, clorosodice, uneori bogate în iod, se află la Siriu, Nehoiu, Monteoru, Fisici, Balta Albă, Strejeni, Nifon, Lopătari. Izvoarele de la Siriu-Băi, cu o temperatură medie de 30° C și un debit de aproape 4 000 l/h oferă posibilități de tratament în boli reumatismale. Nămolul de la Balta Albă, cu un procent redus de substanțe organice, cu o concentrație în săruri de 12 471,9 mg/kg (predomină ionii de clor, sodiu, magneziu), deși cunoscut de foarte mult timp

pentru valoarea sa terapeutică, este în mai mică măsură folosit. Terapia, într-un cadru neorganizat, se practică sub formă de ungeri cu nămol, expunere la soare și băi în lac.

CLIMA

Ca și întreaga țară, județul Buzău se încadrează în *climatul temperat continental*. Treptele de relief, ca și poziția sa la curbură Carpaților, introduc o serie de nuanțe locale, ce conduc la trei tipuri principale de climat: de munte, de deal și de câmpie.

Climatul de munte se caracterizează prin temperaturi medii anuale de 4—6° C (temperaturile medii cele mai ridicate sînt în luna iulie, iar cele mai scăzute în ianuarie și februarie), prin gradientii termici verticali cu valori medii de 0,3—0,4°/100 m, prin precipitații ce cresc cu altitudinea. Versanții nordici și nord-vestici sînt expuși activității frontale și advecției maselor de aer din vest, fiind frecvent acoperiți de nori, iar cei orientați spre est au, în general, un cer mai senin. Suma precipitațiilor depășește evapotranspirația potențială, fapt care asigură scurgerea de suprafață și cea subterană.

Climatul de deal prezintă temperaturi medii anuale de 8—10° C; în luna iulie temperatura medie oscilează între 19 și 20° C. Precipitațiile medii anuale sînt de 600—700 mm. Prezența numeroaselor depresiuni și bazine creează condiții favorabile inversiunilor de temperatură, mai accentuate în sezonul rece al anului. Circulația generală atmosferică, dar mai ales configurația geomorfologică a zonei de curbură impun dezvoltarea vînturilor föhnale.

Climatul de câmpie se caracterizează printr-o repartitie relativ uniformă, în suprafață, a elementelor climatice. Tempe-

raturile medii anuale și cele ale anotimpurilor de primăvară, vară și toamnă sînt mai mari decît în regiunea de dealuri și de munte. Precipitațiile înregistrează valori sub 400 mm anual. Fenomenele de iarnă au o durată redusă, iar stratul de zăpadă este instabil și discontinuu. Trecherile de la iarnă la vară sînt bruște, desprimăvărarea fiind timpurie. Continentalismul este mai accentuat și se manifestă printr-o frecvență mare a zilelor tropicale și a ploilor torențiale din timpul verii, iar iarna prin prezența viscolelor create de Crivăț.

Caracteristicile fiecărui tip de climat, pentru întregul teritoriu al județului, reies mai pregnant din analiza fiecărui element climatic.

Repartiția și regimul temperaturii aerului poartă amprenta influenței poziției geografice și a reliefului. Se remarcă o creștere constantă a valorilor temperaturii *medii anuale* pe direcția nord—sud, de la regiunile înalte (Lăcăuți 1,6° C, Nehoiu 9,5° C), către cele cu altitudini mai scăzute (Pătîrlagele 9,7° C, Pîrscov 10,2° C, Buzău 10,8° C). În regiunea montană și de deal se pot sesiza și diferențieri climatice între zonele joase depresionare și culmile înalte. Mersul izotermelor (fig. 16) evidențiază intrînduri de la sud către nord în cadrul depresiunilor mari și a culoarelor de vale și curbări inverse pe culmi. Cauza este legată de deschiderea largă către sud a principalelor artere hidrografice (Buzău, Bălăneasa, Slănic), care ușurează pătrunderea maselor de aer mai cald din cîmpie. Totuși, temperaturile medii anuale mai ridicate sînt specifice numai depresiunilor și bazinetelor subcarpatice amplasate pe văi largi, cum ar fi Pătîrlagele (9,7° C), Pîrscov (10,2° C), Cozieni (9° C), Gura Dimieni (9,7° C). Depresiunile și bazinetele dezvoltate în zona montană și pe rețeaua hidrografică secundară din subcarpați (Găvanu, Pinu, Trestioara) înregistrează temperaturi medii anuale mai scăzute față de zonele interfluviale, ca urmare a inversiunilor de temperatură deosebit de frecvente. Regiunile de cîmpie și de deal înregistrează timp de zece luni pe an valori de peste 0° C, în timp ce în zona montană numai opt luni depășesc această valoare (tabelul nr. 1).

Temperatura medie a lunii ianuarie înregistrează cele mai scăzute valori, și anume între -3 și -8° C, conform cu

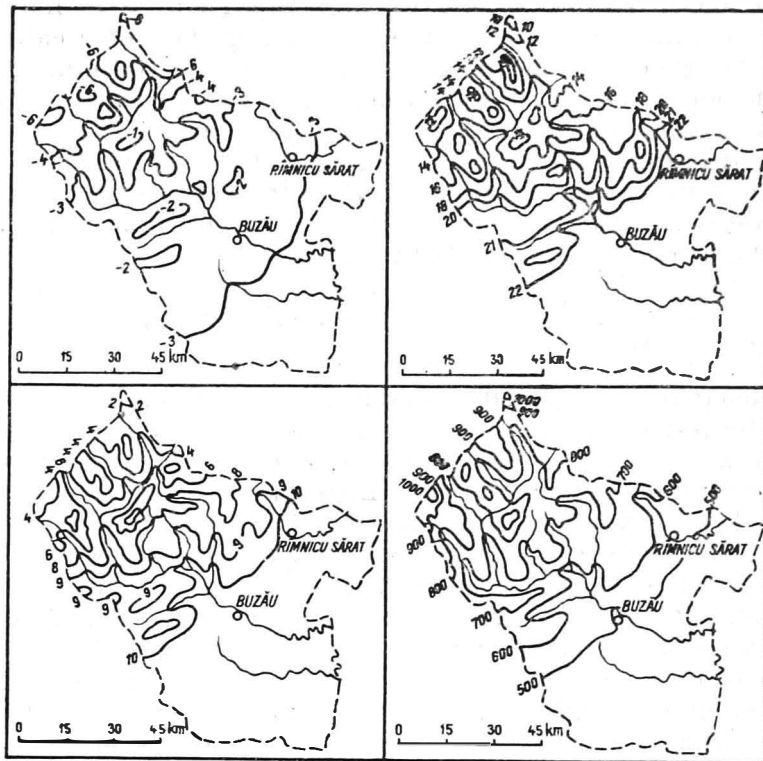

Fig. 16. — Hărți climatice (după *Atlasul climatologic al Republicii Socialiste România, 1966*).

a. Temperatura medie a lunii ianuarie; b. temperatura medie a lunii iulie; c. temperatura medie anuală; d. precipitații medii anuale.

dispunerea principalelor trepte de relief (fig. 16). În zona subcarpatică se individualizează câteva insule mai călduroase, ce ocupă zonele interfluviale Buzău—Nișcov, Bălăneasa—Sărățel, Slănic—Cîlnău, dealul Istrița și sînt cauzate de inversiunile de temperatură, de prezența unor suprafețe relativ plane a interfluviilor care favorizează menținerea unui strat de zăpadă termoizolator și de existența unei vegetații compacte de pădure.

Tabelul nr. 1

Temperaturile medii multianuale lunare și anuale

Luna Stația	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Anu- al
	Buzău	-2.8	-0.7	4.1	10.9	16.3	20.2	22.4	22.3	17.6	11.5	5.5	3.4
Pîrscov	-3.8	-0.6	3.8	10.4	15.9	18.6	21.1	20.6	16.0	10.5	5.2	3.2	10.2
Gura Dimi- eni	-2.9	-0.7	3.5	9.7	16.0	18.9	20.6	20.4	15.4	10.8	5.1	3.1	9.7
Cislău	-2.5	-0.6	3.5	9.6	14.7	18.0	20.4	20.2	15.0	10.3	5.2	3.2	10.0
Pătrlage	-3.2	-1.1	3.8	9.7	14.4	17.7	20.3	20.2	15.3	10.0	5.1	2.4	9.6
Nehoiu	-2.4	-0.4	3.2	8.7	13.6	17.4	19.5	18.7	15.8	9.8	4.7	3.0	9.5
Lăcăuți	-8.7	-9.1	3.4	0.2	4.3	8.3	10.7	9.8	6.7	3.0	0.6	1.0	1.6

Temperatura medie a lunii iulie reprezintă maximum anual pe tot teritoriul. Anotimpul cald, în ansamblu, se caracterizează prin valori termice ale căror limite variază între 10 și 23° C (zona montană 10—16° C, zona de dealuri 16—21° C și zona de cîmpie 21—23° C). Particularitățile termice ale lunii iulie se transmit și în august. Intensitatea mărită a insolației, proprie lunilor călduroase, provoacă încălzirea accentuată a regiunilor joase și ridicarea temperaturii stratelor inferioare de aer, fapt ce mărește contrastul vertical de încălzire. Astfel, se întâlnește o diferențiere termică mult mai mare decât în sezonul rece. Totodată apar și unele izoterme caracteristice, cum sînt cele de 18 și de 21°, care marchează trecerea de la zona de munte către cea subcarpatică, și apoi spre cîmpie (fig. 16). Ele sînt o urmare a diferențierilor altimetrice dintre aceste unități, care influențează direct gradientul termic al lunilor respective.

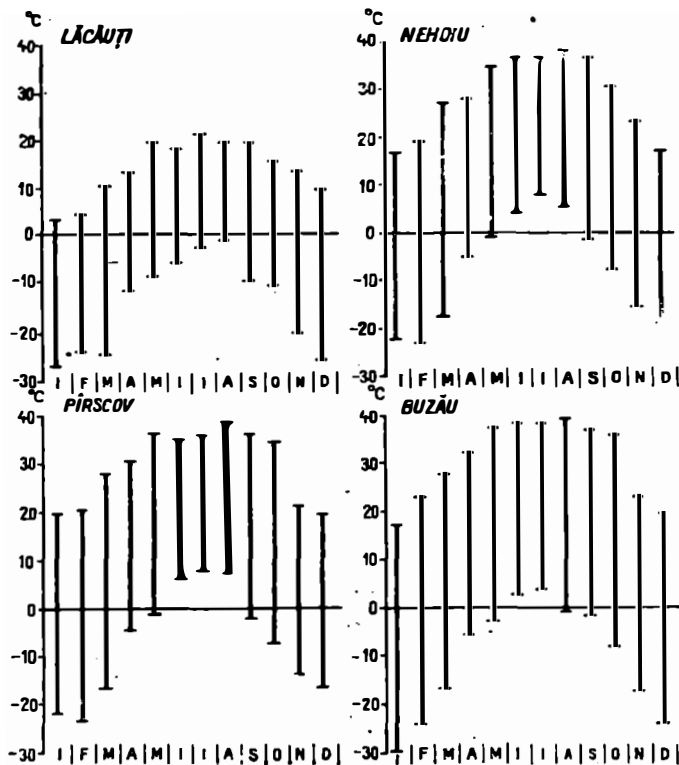

Fig. 17. — Valori termice extreme.

Valorile termice extreme excepționale, înregistrate în județul Buzău, nu corespund lunilor celor mai călduroase și răcoroase ale anului. Temperaturile cele mai ridicate au fost atinse în luna august (Nehoiu $38,0^{\circ}\text{C}$ — 1952; Pîrscov $38,4^{\circ}\text{C}$ — 1952; Buzău $39,6^{\circ}\text{C}$ — 1951; Rm. Sărat $39,0^{\circ}\text{C}$ — 1951), iar cele mai scăzute în februarie (Nehoiu $-23,5^{\circ}\text{C}$ — 1947; Pîrscov $-23,6^{\circ}\text{C}$ — 1954; Buzău $-29,6^{\circ}\text{C}$ — 1942; Rm. Sărat $-26,2^{\circ}\text{C}$ — 1940). Se remarcă contrastul accentuat din cîmpie ($40-50^{\circ}$), în timp ce zona de dealuri și de munte înregistrează o amplitudine cu $7-8^{\circ}\text{C}$ mai mică (fig. 17).

Regimul înghețului și dezghețului apare din momentul în care temperaturile scad sub zero grade. Data medie a apariției

primei zi de îngheț este, în regiunea montană, 1 octombrie, în subcarpați 20 octombrie, iar la cîmpie în prima decadă a lunii noiembrie. Cel mai timpuriu îngheț din zona subcarpatică se înregistrează la 25 septembrie (Pătîrlagele), iar în cîmpie cu trei zile mai tîrziu (28 septembrie, la Buzău). Data cea mai întîrziată a primului îngheț s-a înregistrat în subcarpați la 22 septembrie, iar în cîmpie la 27 noiembrie. Unda de propagare a înghețului se transmite de la nord către sud, ca urmare atît a treptelor de relief, cît și a direcției de deplasare a maselor de aer nordic. Acestea pătrund prin trecătorile carpatice și prin culoarul de vale al Buzăului, influențînd mersul vremii în perioada de invazie a lor.

O dată cu intensificarea insolației, posibilitatea de apariție a înghețului scade, înregistrarea lui în lunile tîrzii de primăvară constituind un fenomen rar. Data medie a ultimei zile de îngheț este de 1 mai pentru zonele de munte, 21 aprilie pentru cele de deal și 11 aprilie pentru cîmpie. Aceste date relevă deplasarea în sens invers a fenomenului de dezgheț. Sub aspectul duratei perioadelor de îngheț, valorile sînt foarte variate; se constată, totuși, că numărul zilelor cu îngheț crește de la sud către nord (Buzău 149 de zile, Pătîrlagele 179 de zile).

Umiditatea relativă are importanță în reglarea proceselor evapotranspirației și în formarea norilor și a ceții. Datele medii arată că valoarea cea mai mare a umezelii relative se înregistrează în luna ianuarie, datorită condițiilor atmosferice specifice (munte 84%, deal 80%, cîmpie 84%). Cea mai scăzută umezeală apare în iulie (munte 72—80%, deal 64%, cîmpie 56%), ca urmare a creșterii temperaturilor aerului. În sezoanele de tranziție, umezeala relativă înregistrează valori intermediare (munte 20—30%, deal 15—20%, cîmpie 10—20%).

Nebulozitatea cea mai crescută, în județul Buzău, se înregistrează în lunile de iarnă și primăvară, cînd gradul de acoperire este de 6—7. Sezonul de vară și începutul toamnei se caracterizează printr-un timp senin (3,5—5,5), accentuat în zona subcarpatică, ca urmare a efectelor föhnale. Numărul de zile cu cer acoperit crește din zona de munte către cea de cîmpie.

Regimul precipitațiilor, sub aspectul cantităților anuale, variază între 800 și 1 200 mm în zona montană, 600—800 mm în cea de dealuri și 400—500 mm în cîmpie. Semestrul cel mai ploios este aprilie—septembrie; în cadrul său, luna iunie înregistrează maximumul de precipitații (Nehoiu 86,8 mm; Lopătari 100,4 mm; Cislău 71,9 mm; Gura Văii 73,8 mm; Nișcov 80,9 mm; Buzău 82 mm). În semestrul rece (octombrie—martie), cantitatea de precipitații căzută este mai redusă, deoarece circulația generală atmosferică este sub regim anticiclonal, iar procesele de convecție termică mult diminuate. Minimumul de precipitații apare în luna ianuarie cînd, în medie, la munte cad peste 35,3 mm, în zona dealurilor între 27,9 și 29,4 mm, iar la cîmpie 27,9 mm. Cu toate acestea, în cadrul semestrului rece, în special în zona dealurilor subcarpatice, luna octombrie se remarcă printr-o cantitate medie mai ridicată a precipitațiilor (47,0 mm).

Spațial, regimul precipitațiilor prezintă o serie de particularități legate de circulația generală a maselor de aer și de cadrul natural. Astfel, precipitațiile anuale și lunare scad de la nord la sud, ca urmare a descărcării maselor de aer umede oceanic pe direcția amintită și totodată a scăderii altitudinilor reliefului; culmile orientate transversal față de direcția principală a maselor de aer, cum ar fi dealul Ciolanu, sau cele care au în nordul lor o zonă depresionară (culmile Posobești, Hoților, Botanu), primesc o cantitate mai mare de precipitații, din cauza advecției termice (precipitații orografice); „golful” Buzăului înregistrează o cantitate de precipitații mai ridicată (Gura Nișcov 616,2 mm; Buzău 510,3 mm), ca urmare a încărcării atmosferei cu particule solide provenite din zona industrială sau cu praf loessoidal.

Prima zi cu zăpadă apare înainte de luna noiembrie, în zona montană; în subcarpați aceasta se înregistrează în jurul datei de 20 noiembrie, iar la cîmpie cu 10—20 de zile mai tîrziu. Apariția primului strat de zăpadă este legată de regimul circulației generale a maselor de aer și de altitudinea absolută ca factor local.

Burnița este, în cele mai multe cazuri, un fenomen specific pantelor vestice și nord-vestice. Durează mai multe ore în șir, fără a însuma o cantitate mare de apă. *Bruma* este frecventă în nopțile de toamnă și primăvară. Cele mai multe zile cu brumă apar în zona de deal și de cîmpie în lunile noiembrie și decembrie (Pătirlagele 5,5 și, respectiv, 6,5; Buzău 3,0 și, respectiv, 4,2). *Poleiul* și *chiciura* sînt fenomene de iarnă, dar se produc în condiții atmosferice speciale. Înregistrări exacte există numai la Pătirlagele, unde numărul mediu lunar al zilelor cu polei este de 0,5 (caracteristic lunilor decembrie și ianuarie), în timp ce chiciura înregistrează un număr mediu de 0,1 zile în decembrie și 0,2 zile în ianuarie.

Regimul colian, în general, stă sub directa influență a maselor de aer vestice. Pe timp de iarnă, în zona de cîmpie și la poala subcarpaților, apar invazii de aer rece, provenite din aria anticiclonei siberian, cunoscute, la noi, sub numele de Crivăț. Ca o caracteristică locală este prezența föhnului, care întîlnește condiții favorabile de manifestare în zona de dealuri, deoarece configurația Munților Buzăului permite revărsări de aer din Transilvania, peste culmile lor, către zona subcarpatică. Prezența acestui fenomen, asociat cu alte condiții climatice generale, se reflectă în existența unor specii vegetale termofile și xerofile, cu regim termic specific. Condiții optime de formare a föhnului întîlnim în zona dealurilor Istrița, Ciolanu, Botanu, Hoților etc., evidențiați și prin cultura viței de vie.

Dispoziția în trepte și varietatea reliefului, condițiile climatice diferențiate și complexitatea litologiei și structurii geologice a regiunii se reflectă într-o multitudine de aspecte

pe care le îmbracă atît regimul scurgerii de suprafață, cît și cel al apelor freatice și subterane.

Ape freatice și subterane. Varietatea litologică, tectonică și structurală, specifică celor trei mari unități de relief, influențează în mod direct distribuția și caracterul apelor subterane.

Zona montană corespunde flișului paleogen compus din facies grezos sau pelitic bituminos, cu fisurații fine, ce permit circulația și acumularea apelor subterane. Cele mai bogate rezerve de ape subterane se întîlnesc, însă, în depozitele deluvio-coluviale, cantonate sub formă de lentile. Prezența lor este pusă în evidență prin izvoare numeroase, cu debite suficiente de mari. Sînt cunoscute și cîteva structuri hidrogeologice cu ape minerale, care au conținut ridicat în H_2S , cum sînt cele de la Siriu, Lopătari, Nehoiu, Fisici.

Zona dealurilor subcarpatice se caracterizează hidrogeologic prin existența a două sectoare. Cel situat la vest de valea Slănicului are o litologie și tectonică variată (gresii și marn nisipo-argiloase), ce permit circulația și acumularea apelor subterane la mari adîncimi. În depozitele cuaternare, principalele sînt stratele acvifere de la 3, 4, 5 și 7 m. Prezența masivelor de sare, a argilelor sărate și a gipsurilor influențează chimismul apelor subterane, dîndu-le un grad ridicat de mineralizare. Astfel se explică prezența numeroaselor izvoare cloruro-sodice, dintre care mai cunoscute sînt cele din dealurile Meledic Găvanele și din văile Murătoarea, Scorșești etc. Sectorul de la est de valea Slănicului se caracterizează prin predominanța gresiilor, nisipurilor și pietrișurilor, cu stratele acvifere dispuse diferențiat. Pe interfluvii, apele subterane se găsesc la mare adîncime, pe cînd în cadrul văilor, cele mai bogate rezerve acvifere sînt cantonate în depozitele proluviale și de terasă. Ca o particularitate hidrologică apare concordanța ce există între direcția de curgere a apelor subterane și înclinarea generală a reliefului (mai pregnantă în cazul piemontului Rîmnicului unde orizonturile acvifere se găsesc la 20—30 m adîncime). Mineralizarea apelor freatice din acest sector este destul de ridicată, înregistrîndu-se chiar o „zonalitate hidrochimică”

O mențiune aparte trebuie acordată conului de dejecție al Buzăului. Grosimea mare a depozitelor aluviale ce se suprapun pietrișurilor de Cîndești și prezența numeroaselor lentile argiloase permit formarea mai multor strate acvifere cu debite bogate.

În zona de cîmpie, formațiunile cuaternare permeabile favorizează înmagazinarea unor importante cantități de apă. Alimentarea stratelor acvifere de adîncime se face din marginea externă a subcarpaților, unde apele sînt cantonate la 50—200 m. La contactul cu dealurile, unde predomină pietrișurile, se formează 1—2 strate acvifere, cu grosimi mari și debite bogate (5—10 l/s), în timp ce spre exterior, unde depozitele devin mai fine, se găsesc strate acvifere mai subțiri și cu debite mai mici (sub 1 l/s). Din punct de vedere al mineralizării, apele din cîmpie se încadrează în tipul hidrochimic bicarbonat, cu o mineralizație totală de 0,650 gr/kg.

Apele curgătoare. Principala arteră hidrografică ce străbate județul și care dirijează aproape întregul regim hidrologic este Buzăul¹. El își adună apele de pe clina estică a Munților Ciucaș și primește ca afluenți, la Vama Buzăului², pe Buzoel și Dâlghiu. De aici curge prin Depresiunea Întorsura Buzăului, unde are un curs lenes și sinuos, executînd și un cot de peste 90°. Intră apoi în județul Buzău, unde străbate cele trei mari unități de relief: munte, deal și cîmpie. Particularitățile fizico-geografice ale acestora se înscriu și în aspectele morfohidrologice ale râului. *Sectorul montan* al văii Buzăului prezintă o asimetrie pronunțată (afluenții de partea stîngă — Zăbrătău, Hartăgu, Cașoca și Bisca Rozilei — extind bazinul său mult către est). Pe partea dreaptă, Buzăul primește ca afluenți principali: Valea Neagră, Siriu, Nehoiu, care nu au mare influență asupra regimului său hidrologic.

¹ Extremitatea estică a județului este brăzdată de bazinul Rîmnicului care, prin suprafața lui redusă, nu prezintă mare importanță sub aspect hidrologic.

² Bazinul superior al văii Buzăului se desfășoară pe suprafața a trei județe: Brașov, Covasna și Buzău. În județul Buzău intră de la confluența cu râul Metcu.

Legat de prezența bazinetelor, în sectorul montan în filnim două tendințe generale de evoluție hidrodynamică. În cadrul bazinetelor (Sasu, Broasca, Nehoiu—Nehoiăș, Păltineni Mlăjeț etc.), prezența unei pante mai mici și a unei secțiuni mai largi contribuie la scăderea vitezei și la o împrăștiere a apei în cadrul luncii și albiei minore. Ca urmare, energia și competența râului scad, iar debitul solid transportat include cu preponderență elemente cu diametrul redus. Din contră în sectoarele înguste ale văii, viteza și puterea hidraulică a râului cresc, ca rezultat al măririi pantei în profil longitudinal și al îngustării profilului ei transversal. Dinamica râului este deosebit de mare, mai ales la viituri.

În *sectorul subcarpatic*, majoritatea afluenților pe care Buzăul îi primește sînt văi autohtone dealurilor subcarpatice excepție făcînd doar Bîsca Chiojdului, Sibiciul, Bălăneasa și Slănicul. Printre afluenții autohtoni, mai importanți sînt : Până tăul, Sărățelul, Murătoarea Pîcelor și Nișcovul. Forma bazinului se menține și aici asimetrică. Caracterul torențial al precipitațiilor, despăduririle masive, friabilitatea rocilor etc influențează regimul hidrologic al Buzăului, dar mai ales a afluenților. Se remarcă o deosebire clară între regimul scurgerii afluenților autohtoni și al celor alohtoni, care își mențin încă trăsăturile din sectorul montan. Din punct de vedere hidro-dinamic, în sectorul subcarpatic se manifestă două aspecte: un prim aspect îl dau afluenții Buzăului, care au o dinamică cu caracter pulsatoriu (datorită litologiei, gradului redus de împădurire și a precipitațiilor torențiale), ce se manifestă pe un fond general de adîncire continuă; al doilea aspect este dat de valea Buzăului, care își păstrează caracterele hidro dinamice specifice sectorului montan (se manifestă diferențiat în zonele depresionare — Pătîrlagele, Cislău, Pîrscov—Berca — față de sectoarele înguste de vale).

În *sectorul de cîmpie*, Buzăul primește un număr redus de afluenți și de o importanță minoră, a căror dispunere îi conferă un caracter simetric. Caracteristic este coeficientul ridicat de sinuozitate și despletire, iar spre avale prezența limanelor fluviatile (Amara, Balta Albă) și a numeroaselor cursuri părăsite („buzoiele”).

Regimul hidric al râurilor rezultă din datele măsurătorilor efectuate la posturile hidrometrice de la Întorsura Buzăului, Harțașu, Nehoiu, Măgura, Buzău, Racovița (toate pe Buzău), Bisca Rozilei pe riul Bisca, Cernătești, Potârnichești pe riul Slănic, Alexandru Odobescu, Rîmnicu Sărat pe riul Rîmnic.

Debitul mediu multianual în bazinele Buzău și Rîmnic relevă o variație normală (Nehoiu 18,4 m³/s; Măgura 21,6 m³/s; Săgeta—Banița 25,2 m³/s; Rîmnicu Sărat 17,7 m³/s) și o etajare pe verticală, dictată de cele trei mari trepte de relief pe care se dezvoltă. Subcarpații introduc o notă aparte, prin rocile lor cu o scară mare a permeabilității, ce fac ca valorile debitelor medii multianuale să fie sensibil diferite de la un râu la altul.

Scurgerea medie lunară prezintă o variație mai mare, înregistrând mai fidel influența factorilor locali. Lunile de primăvară au valorile cele mai ridicate. Astfel, în zona de munte (postul Nehoiu) scurgerea medie lunară cea mai ridicată (81,0 mm) s-a înregistrat în luna aprilie, ca urmare a topirii întîrziate a zăpezilor. În zona dealurilor, datorită topirii timpurii a zăpezilor, valoarea scurgerii începe să crească încă din martie; în aprilie se contopesc nivelele maxime din zona de dealuri cu cele propagate din zona muntoasă, realizîndu-se valoarea maximă a scurgerii medii lunare (Măgura 67,8 mm); în noiembrie are loc o ușoară creștere a debitului, ca urmare a ploilor tîrzii de toamnă. Peste cîmpie, Buzăul și Rîmnicul înregistrează variații similare ale scurgerii medii, acestea fiind mult influențate de regimul hidrologic al scurgerii în lunile de vară (august) și începutul toamnei (septembrie—octombrie), cînd precipitațiile sînt reduse. La munte, apariția valorilor minime ale scurgerii coincide cu luna august, pe cînd în zonele de deal și de cîmpie cu octombrie (deoarece aici sezonul ploios întîrzie cu aproape două luni).

Scurgerea medie sezonieră este relativ diferențiată de la un râu la altul. Primăvara are loc scurgerea cea mai ridicată, ea reprezentînd aproximativ 50% din totalul scurgerii anuale. Valorile cele mai scăzute sînt înregistrate toamna (sub 13,3%). Vara scurgerea se menține oarecum ridicată (25%).

S c u r g e r e a m i n i m ă se întâlnește în două perioade distincte : una vara și alta iarna. În ambele perioade, râurile au o alimentare exclusiv subterană. Fenomenul se accentuează în subcarpați, din cauza rocilor mult mai permeabile. Pe alocuri au loc chiar fenomene de totală secare a apelor de suprafață. Din acest punct de vedere se deosebesc trei tipuri de râuri : permanente, semipermanente și temporare. În prima categorie intră Buzăul, Râmnicul, Bîsca Mare, Bîsca Mică, Nehoiul, Sibiciul, Slănicul ș.a. Rîurile semipermanente seacă o dată la 3—5 ani ; în această categorie se încadrează Bălăneasa, Pănătăul, Piclele, Valea Viei ș.a. Rîurile temporare seacă în fiecare an, fie în sezonul cald, fie înghețînd total în timpul iernii ; fenomenul este tipic zonelor cu pietrișuri de Cindești și ca exemple pot fi date Nișcovul și Cîlnăul.

S c u r g e r e a m a x i m ă se înregistrează în intervalul aprilie—noiembrie și se manifestă sub formă de „undă”, relativ scurtă, în cadrul viiturii de vară sau de toamnă, nedurînd mai mult de 4—5 zile. Particularitățile reliefului, ca și gradul ridicat al despăduririlor fac ca scurgerea maximă, concretizată prin viituri, să constituie un element hidrologic deosebit de important. Lunile iulie și noiembrie sînt cele mai bogate în viituri. Ele se datoresc ploilor abundente de la sfîrșitul primăverii și începutul verii și topirii întîrziate a zăpezilor ; în noiembrie, viiturile sînt impuse de începutul sezonului ploios. De scurgerea maximă sînt legate inundațiile foarte frecvente pe Buzău, Bîsca Rozilei, Slănic, Sărățel, Bălăneasa. Pe riul Buzău ele sînt prezente aproape în fiecare an, dar cu intensități diferite. Zonele cele mai afectate de inundații aparțin bazinetelor depresionare și sectoarelor de confluență : Nehoiu, Pătîrlagele, Cislău, Pîrscov, Berca, regiunea din avale de Cindești etc. Tot ca o particularitate a scurgerii maxime este și fenomenul denumit „unda mare”. Aceasta reprezintă o creștere rapidă a nivelului apei, ca urmare a precipitațiilor torențiale, dar și a unor condiții fizico-geografice specifice bazinului hidrografic respectiv. Acest fenomen este prezent pe râurile afluate Buzăului, cum sînt : Bîsca Rozilei, Bîsca Chiojdului, Bălăneasa, Pănătăul, Murătoarea Piclelor, Slănicul, Nișcovul uneori se manifestă și în anumite sectoare ale Buzăului, repre

zentînd transmiterea nivelelor ridicate de pe afluenți, sau este impusă de configurația locală a perimetrului udat.

Regimul termic și de îngheț al râurilor urmează, în general, desfășurarea temperaturilor aerului. Temperaturile medii multi-
anuale, înregistrate pe riul Buzău, variază între 7,5 și 10,9° C (Nehoiu 7,5° C, Măgura 8,9° C, Racovița 10,9° C), fiind pregnant influențate de altitudine și de particularitățile perimetrului udat. Temperaturile medii lunare cele mai ridicate au fost înregistrate în lunile iulie și august (Nehoiu 14,4° C — iulie, 16,2° C — august; Măgura 18,2° C — iulie, 18,2° C — august; Racovița 22,8° C — iulie, 21,7° C — august; Bîsca Rozilei 14,9° C — iulie, 15,2° C — august; Rîmnicu Sărat 19° C — iulie, 18,6° C — august), iar cele mai coborîte în ianuarie și februarie (Nehoiu 0,4° C — ianuarie, 0,7° C — februarie; Măgura 0,4° C — ianuarie, 0,8° C — februarie; Racovița 0,4° C — ianuarie, 0,6° C — februarie; Rîmnicu Sărat 0,2° C — ianuarie, 0,4° C — februarie).

În ceea ce privește fenomenele de îngheț, data cea mai timpurie de apariție a lor se înregistrează în prima decadă a lunii noiembrie, iar cea mai tîrzie în ultima decadă a lui martie. Dintre aceste fenomene, mai frecvente sînt podul de gheață la mal și sloiurile. Durata medie a podului de gheață este de 25—60 de zile, excepție făcînd bazinul Rîmnicului, cu o medie de 55—60 de zile. Durata maximă de menținere a gheței la mal și a sloiurilor, atît în perioada dinaintea podului de gheață, cît și după el, este de 20—50 de zile; în medie, numărul de zile în care s-au înregistrat astfel de fenomene pe râurile județului este de 10—15, iar durata cea mai mică de 1—2 zile.

Regimul hidrochimic al râurilor buzoiene este determinat, în principal, de structura geologică și de climat. Prezența gresiilor, marnelor, argilelor, nisipurilor, loessurilor, a benzilor de sare și gips determină apariția, în apele râurilor, a anumitor săruri solubile și a unor suspensii minerale. În perioadele sece-toase se înregistrează o creștere a mineralizării apelor, iar în cele ploioase precipitațiile produc o eroziune puternică a solu-rilor, fapt ce influențează negativ calitatea apelor. De ase-menea se constată o creștere a mineralizării apelor în funcție de treapta de relief: în zona de munte, apele au un caracter

sulfatat-bicarbonatat, cu mineralizare mijlocie; în zona de dealuri, mineralizarea crește la 350—650 mg/l (din care sulfăți 134—250 mg/l și cloruri 30—125 mg/l; în zona de cîmpie, mineralizarea atinge 680—1 160 mg/l (din care cloruri 350—370 mg/l). O notă aparte o dau izvoarele sulfuroase de la Băile Siriu, Fisici și Nehoiu, precum și unele izvoare sărate din subcarpați.

Lacurile. Hidrografia județului Buzău este completată de un număr însemnat de ochiuri lacustre care, sub aspectul mărimii, al gradului de evoluție și al genezei, se prezintă foarte variat.

Lacurile naturale sînt cele mai numeroase. După originea cuvetei, ele pot fi separate în mai multe tipuri :

Lacuri periglaciare, între care cel mai reprezentativ este Lacul Vulturilor (fig. 5) din Masivul Siriu. A luat naștere prin acțiunea de nivație și gelivație, precum și prin deplasări masive de teren în condiții periglaciare.

Lacurile formate între valurile de alunecare sînt cele mai numeroase, fapt explicat prin intensitatea și frecvența alunecărilor. Ele nu dăinuie prea mult timp și apar grupate sau însoțite de numeroase zone mlăștinoase. Cele mai frecvente se întîlnesc pe valea Sărățelului, dar și în alte locuri unde domină marno-argilele și despăduririle. Printre acestea amintim : grupul lacurilor de la Joseni, lacurile de la Policiori, lacurile de pe valea Grabicina, lacul Odăile—Bădila (fig. 18) și lacul de la Mlăjet.

Lacuri de baraj natural se întîlnesc în zona montană și în subcarpați și apar atunci cînd masa alunecată ajunge în albia minoră a riurilor, acoperind-o total. În cazul barării parțiale (peste 75% din albia minoră) apar numai procese locale de lăcuire. În prima categorie intră Lacul Tilharilor de pe valea Hînsaru (afluent a Bîscei Mari), lacurile de pe valea Cașoca (la kilometrul 4,2 și 9,2); barări parțiale apar frecvent pe Bîsca Mică, Bîsca Mare, Buzău. Urmele unor lacuri de baraj, scurse natural sau prin intervenția omului, s-au păstrat pe valea Mreaja (afluent al Sîriului), pe Buzău (în amunte de Sîriu-Băi), în amunte de confluența Bîscei Rozilei cu Buzăul, la intrarea Buzăului în chei.

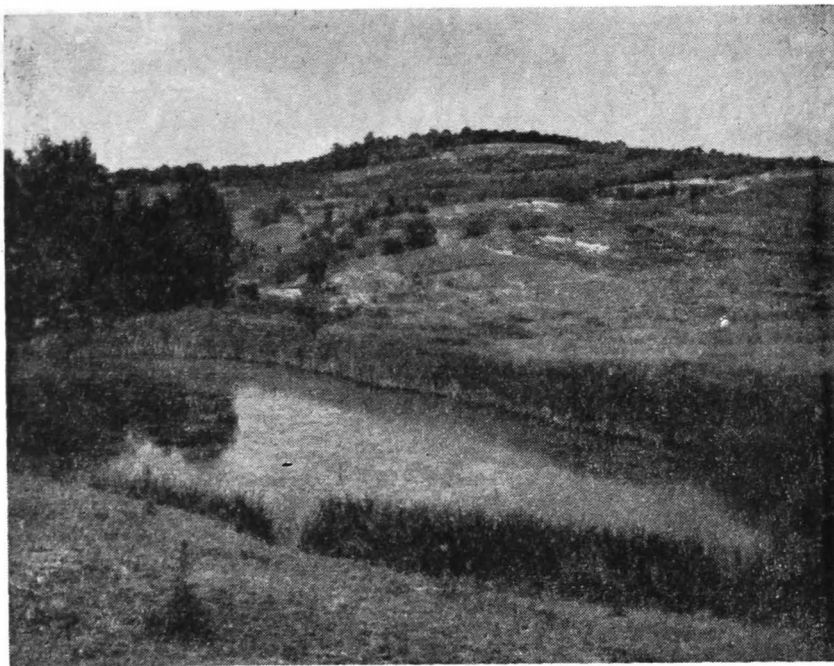

Fig. 18. — Lac de alunecare la Odăile—Bădila.

Ochiurile din craterele vulcanilor noroioși au dimensiuni mici, formă circulară și caracter efemer. Se întâlnesc la Piclele și Beciu.

Lacurile carstosaline sînt legate de fenomenele de dizolvare și tasare existente de-a lungul ivirilor de sare. Stadiul incipient, de pseudodolină, apare cînd apa precipitațiilor stagnează și dizolvă orizonturile superficiale de gresii sau marne salifere, fără a ajunge la masivul de sare. Cînd infiltrația a ajuns la masivul de sare determină subminări și tasări, creînd depresiuni adînci. Faza cea mai avansată se caracterizează prin individualizarea unei cuvete lacustre de mărimi apreciabile și prin căptușirea fundului cu material mîlos de pantă, ce întreprinde legătura cu masivul de sare, făcînd ca apa lacului să se îndulcească. Lacurile aflate în primele două faze se întâlnesc în grupul de la Meledic. Pentru a doua categorie, mai repre-

zentative sînt lacul de la Odăile, amplasat la izvoarele văii Murătoarea (cu axele de 22/11 m, iar adîncimea de 1,85 m), și Lacul cel Mare, de la Meledic.

*Liman*ele fluviale se desfășoară în lungul văii Buzăului, în sectorul de cîmpie, și sînt reprezentate prin Amara și Balta Albă. Ultimul este mai mare (lungimea 6,5 km, lățimea maximă 2,5 km și adîncimea de 2 m), conținutul în săruri ridicat făcîndu-l salmastru; nămolul îi dă și o oarecare valoare terapeutică. Lacul Amara este dulce, fiind alimentat de un pîrîu, dar și de un canal din Buzău, ceea ce a permis menținerea unui procent redus al salinității.

Lacurile artificiale sînt reduse ca număr și tipuri. Există cîteva pentru prelucrarea cînepei (pe valea Trestia), sau pentru pescuit (Rușavățu). În viitorii ani, prin ridicarea sistemului de baraje pe Buzău și Bîsca, vor apare, și în această parte a patriei, lacuri mari de retenție, în scopuri hidroenergetice și de regularizare.

SOLURILE, VEGETAȚIA, FAUNA ȘI REZERVAȚIILE NATURALE

Solurile. Județul Buzău se află, prin poziția sa geografică, în cadrul ariei de contact dintre domeniul pedogeografic central-european și cel est-european, situație reflectată în distribuirea zonală a solurilor. Varietatea și complexitatea reliefului și tipurile de vegetație au determinat trecerea de la zonalitatea latitudinală a solurilor la desfășurarea lor etajată. Totodată, masiva intervenție antropică, în ultimele secole, a dus la puternice schimbări ale caracterelor morfologice și chimice ale solurilor și, uneori, chiar la completa lor înlăturare prin eroziune.

În general, în repartizarea solurilor, factorul primordial îl constituie treptele de relief. Ceilalți factori naturali, și mai

ales roca, imprimă anumite caractere pe fondul general al distribuției impuse de relief. Marnele și argilele determină dezvoltarea în regiunea subcarpatică a pseudorendzinelor, calcarele a rendzinelor, iar nisipurile de la sud de Călmățui a cernozi-murilor puternic levigate. În zonele depresionare subcarpatice, cu stratul freatic la mică adâncime, s-au dezvoltat lăcoviști. În cîmpie, prezența aproape de suprafață a apelor freatice bogate în săruri a condus la formarea de solonceacuri, solonețuri, solodii. Înlocuirea pădurilor, în zona montană, cu pajiști secundare duce la transformarea treptată a solurilor podzolice în soluri brune de pajiști.

Solurile treptei montane (fig. 19) se compun din podzoluri humico-feriiluviale și soluri brune argilo-humice, iar în locurile acoperite cu pajiști apar solurile brune și brun acide de pajiște. În Siriu, Penteleu și parțial Podu Calului, influențele bioclimatice sînt deosebit de puternice în aria pădurilor de conifere și a pajiștilor secundare. Aici, umiditatea accentuată și temperaturile scăzute fac ca descompunerea masei organice să se realizeze mai greu, iar humusul rezultat să aibă o puternică aciditate. Pe pantele accentuate se dezvoltă solurile brune acide, pe cînd în locurile puțin înclinate, care permit menținerea umezelii și chiar dezvoltarea de sfagnete, apar podzoluri de destrucție cu mult humus brut. La altitudini mai mici (corespunzător pădurilor de fag, fag și rășinoase) intervine ca factor important și roca. Pe faciesul gresiei de Tarcău se dezvoltă soluri brune și brun acide mezobazice, bogate în material scheletic cu un grad de podzolire argiloiluvială redus. Pe versanții nordici și ai văilor înguste acidificarea este mai accentuată. Faciesul de Kliwa, mult mai variat petrografic (menilite, disodile, gresii), permite dezvoltarea unei game mai largi de soluri podzolice, ce fac trecerea de la podzolul argiloiluvial puternic pseudo-gleizat (pe menilite), la podzolul ferihumico-iluvial (pe gresia de Kliwa). Pe deluviile de alunecare se dezvoltă soluri brune, în diferite grade de gleizare, iar în luncile riurilor principale (Buzău, Bîsca Mare, Bîsca Rozilei, Siriu), soluri aluviale. Pe brînele structurale din Siriu, Penteleu, Vîforița și în zona rîpelor de desprindere a alunecărilor se individualizează litosoluri.

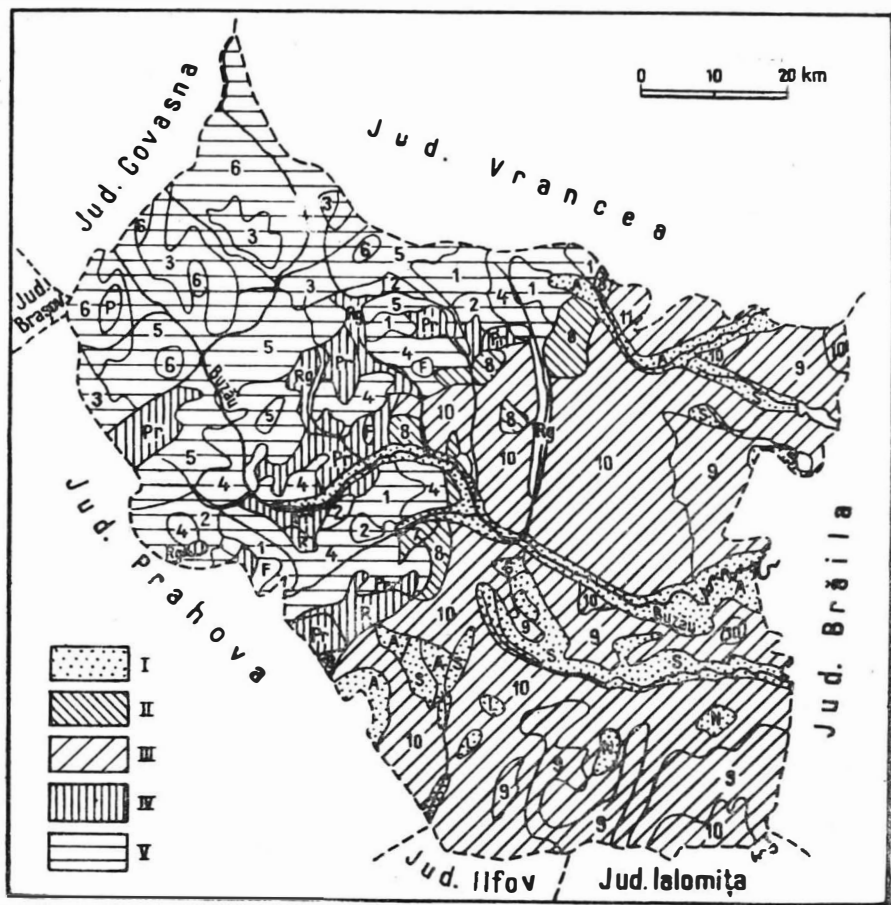

Fig. 19. — Harta solurilor (după *Harta solurilor Republicii Socialiste România*, 1970).

I, Soluri brune: 1. argiloiluviale sau podzolite; 2. argiloiluviale brune inclusiv podzolite slab; 3. oligomezobazice și oligobazice; 4. brune și argiloiluviale brune; 5. brun acide și argiloiluviale brune podzolite; 6. brune podzolice (feriiluviale); **II, Soluri cenușii:** 7. cenușii închise și cernoziomuri levigate podzolite; 8. argiloiluviale cenușii; **III, Cernoziomuri:** 9. ciocolatii și castanii; 10. levigate slab, moderat; **II**, carbonatice; **IV, Soluri litomorfe:** R. rendzine; P. pseudorendzine; **V, Soluri hidromorfe, halomorfe și slab dezvoltate:** F. soluri negre argiloase foarte humifere; G. soluri gleice; L. lăcoviști; S. solonceacuri, solonețe, solodii; R//, regosoluri; A. soluri aluviale; N. nisipuri.

Solurile treptei subcarpatice se caracterizează printr-o varietate mai mare de tipuri și subtipuri. Solurilor zonale, impuse de altitudine și climat (brune și brune podzolite), li se interpun soluri intrazonale legate de rocă (rendzine, pseudo-rendzine), de pantă și de umezeală mai accentuată (soluri gleice, humico-gleice), de microformele de relief (soluri de luncă, litosoluri); sînt prezente și pătrunderi ale solurilor de cîmpie (în podișul Rîmnicului și pe pantele sudice ale subcarpaților), cauzate de un topoclimat favorabil.

În nord, la contactul cu zona montană, se dezvoltă încă solurile podzolice (în special pe gresii). Pe menilite și disodile s-au format solurile brune și negre. La vest de valea Buzăului, în bazinele de depresionare, apar soluri negre de fineață și pseudo-rendzine, iar în locurile puternic umezite soluri gleice; pe culmile ce le delimitează sînt soluri brune, în diferite grade de podzolizare. La est de Buzău, procesele de eroziune și alunecările au dus la înlăturarea, pe mari suprafețe, a păturei de sol sau a unor orizonturi ale acesteia. Ca urmare, alături de soluri brune, brune-gălbui, argiloiluviale podzolite, apar și soluri în diferite stadii de degradare, uneori chiar roca la zi. Prezența marne lor și argilelor, mai ales în depresiuni, determină formarea, pe locurile mai puțin umezite, a pseudorendzinelor, iar în acelea puternic umezitate a solurilor negre de fineață. De altfel, pseudorendzinele, litosolurile ocupă suprafețe foarte întinse, desfășurîndu-se sub forma unei benzi de la Buzău pînă la Cîlnău. Prezența rocilor cu un bogat conținut în săruri determină, local, dezvoltarea solurilor sărăturoase (Lopătari, Valea Sibiciului, Policiori etc.). În grupa sudică a subcarpaților buzoieni, pe depozitele de Cîndești și pe gresii se desfășoară soluri brune podzolite, podzolari argiloiluviale, iar pe versanții cu expunere nordică soluri brune acide. De calcarele din masivele Istrița și Ciolanu sînt legate rendzinele și pseudorendzinele. Baza versanților, constituită din marne cu gipsuri și tufuri dacitice, este acoperită cu soluri brune de pădure și pseudo-rendzine. Depresiunea Nișcovului este căptușită cu soluri brune, puternic podzolite în special pe locurile puțin înclinate sau expuse spre nord.

În piemontul Rîmnicului, solurile formate pe nisipuri, pietrișuri și depozite loessoide fac trecerea de la cele caracteristice dealurilor (soluri brune în diferite grade de podzolire) la cele specifice regiunii de cîmpie (cernoziomuri levigate).

Solurile cîmpiei evidențiază, prin tipurile și subtipurile existente, o succesiune de stadii și faze în procesul de solidificare a aluviunilor. Apar astfel aluviuni, soluri aluviale, cernoziomuri tinere, cernoziomuri în diferite grade de levigare. Solurile tipice — cernoziomurile levigate — se desfășoară în toată regiunea, cele mai evolute aflîndu-se la zona de contact cu subcarpații (glacisul Istriței, piemontul Rîmnicului), pe interfluviul dintre Călmățui și Ialomița și în Cîmpia Rîmnicului. Spre est, locul acestora este luat de cernoziomuri ciocolatii și castanii (soluri tipice stepii). Zona de divagare a Buzăului, prin prezența stratului acvifer aproape de suprafață, determină gleizări sau salinizări. Aici se formează cernoziomuri levigate de fineață, lăcoviște, iar în locurile lipsite de drenaj apar sărături (solonceacuri, solonețuri, solodii). Acestea din urmă se găsesc în două sectoare : în sudul Cîmpiei Rîmnicului, în lungul văilor scurte, secate, dar cu ape freatice la mică adîncime), și pe valea Călmățuiului (solonceacuri și solonețuri pe părțile mai înalte și svîntate, lacoviști pe cele joase). Pe nisipurile de la sud de Călmățui există cernoziomuri levigate nisipoase și nisipuri în solidificare.

În județ există și soluri îngropate și fosile, ce pot fi observate în deschiderile naturale create de Rîmnic, Cîlnău, Slănic, Buzău etc., la trecerea prin piemont, sau în fruntea teraselor ; sînt cernoziomuri levigate sau cernoziomuri tinere. Acoperirea lor s-a produs în perioade de aluvionare intensă sau de depuneri importante de praf eolian sau levigat.

Vegetația și fauna. Poziția geografică și relieful județului au condus la o mare bogăție de elemente faunistice și de vegetație. Este de remarcă și interferența, pe aceste locuri, a ariilor de răspîndire a unor specii caracteristice Europei sudice, vestice și estice. Pe fondul general al provinciilor biogeografice (dacică și pontică), aceste elemente s-au constituit în complexe și etaje biogeografice, în a căror repartizare un rol de bază l-a avut structura reliefului. Se pot cita urmă-

toarele complexe : tufișurile subalpine, pădurile de rășinoase de tip boreal cu predominarea netă a molidișurilor, pădurile de tip subatlantic din domeniul fagului, pădurile de gorun și mixte de tip central-european (toate aparțin provinciei dacice); în cîmpie se desfășoară stepa și silvostepa, prelungiri ale provinciei pontice.

În distribuția vegetației și mai ales în aceea a unor specii de animale a intervenit mult și omul. Defrișările au dus la schimbarea peisajului natural pe mari suprafețe. În aceeași măsură, practicarea abuzivă a vînatului și pescuitului au determinat îpuținarea numărului de indivizi din anumite specii, sau dispariția acestora. Această situație a impus punerea spre ocrotire a anumitor zone sau specii de plante și animale.

Etajul subalpin se desfășoară pe toate golurile montane, de la 1 400—1 450 m în sus. Hărțile din secolul al XVIII-lea indică existența pe culmile Penteleului, Lăcăuțului sau chiar în Siriu a unor suprafețe lipsite de păduri, limitate la crestele cele mai înalte din aceste masive (peste 1 600 m). Coborîrea limitei etajului subalpin a fost legată de dezvoltarea păstoritului și de exploatarea forestieră. Altitudinea mică și slaba masivitate au făcut ca numărul de specii caracteristice etajului subalpin să fie redus (fig. 20). Dintre acestea, jneapănul (*Pinus montana*), smirdarul (*Rhododendron kotschyi*), sălciile pitice (*Salix nana*) etc. apar doar în cîteva puncte. În schimb, ienuperul (*Juniperus sibirica*) este foarte extins în Siriu (la peste 1 500 m) și în Penteleu (la peste 1 550 m). Către etajul pădurilor, pajiștile se îmbină cu arbuști și arbori izolați ce nu depășesc 4 m înălțime și care datorită vînturilor predominante pe anumite direcții au aspectul unor steaguri. Caracteristice sînt tufișurile dese și greu de străbătut, cu ramuri tîritoare, puternic ancorate de sol ale ienuperilor, iar la obirșiile văilor și în locurile adăpostite acelea ale aninilor (*Alnus viridis*) și afinilor (*Vaccinium myrtillus*, *V. uliginosum*); spre vîrfuri ele devin tot mai rare, ienuperul însă capătă o extensiune mult mai largă, uneori îmbinîndu-se cu tufe de smirdar (*Rhododendron kotschyi*). În unele locuri (în Siriu), aceste tufe au fost distruse prin tăiere sau ardere, rezultînd suprafețe mai mari pentru pășunat. Pe aceste terenuri s-au instalat formații de

iarba stîncilor (*Agrostis rupestris*), păiușcă (*Festuca supina*) și țapoșică (*Nardus stricta*), în asociații diferite, în funcție de expunere, pantă, sol și umiditate. Iarba stîncilor este răspîndită pe pante mai accentuate, cu soluri scheletice; părușca pe versanții nordici, pe soluri turboase acide, în timp ce țapoșica și strigoaia (*Veratrum album*) se dezvoltă pe suprafețele degradate prin pășunat. Pe versanții puternic expuși vîntului se întîlnesc variante cu mulți licheni și mușchi. În vecinătatea stînelor și mai ales în jurul staulelor se dezvoltă o vegetație nitrofilă cu măcriș (*Rumex obtusifolius*), urzică mare (*Urtica dioica*), hirușor (*Poa annua*), rocoină (*Stellaria media*).

În cadrul fitocenozelor, în afara speciilor amintite se întîlnesc numeroase plante cu flori viu colorate, care schimbă de mai multe ori cromaticul pajștilor. Dintre acestea, stînjelul de munte (*Iris ruthenica*), parpianul (*Antonaria diorica*), rotunjoara (*Homogyne alpine*), garoafa (*Dianthus tenuifolius*), gențiana (*Gevitiona carpatica*), toporașul de munte (*Viola declinata*), coacăza (*Bruckenthalia spiculifolia*) sînt frecvent întîlnite în golful subalpin din Siriu și Penteleu.

Sub creasta Măliei, pe Viforita și în nordul Penteleului, în unele microdepresiuni în care au existat lacuri, dezvoltarea abundentă a vegetației a dus la apariția unor mlaștini oligotrofe cu *Sphagnum*, roua cerului (*Drosera*), poroinic (*Orchis cordiger*), bumbăcărițe (*Eriophorum vaginatum*, *E. gracile*), rogoz, stelariță (*Stellaria alsine*). Într-o fază avansată de tinov se află „Lacul Sec” de pe Măliea, precum și ochiurile de pe suprafața structurală a Viforitei.

Domeniul subalpin buzoian este mai puțin populat cu animale, în special datorită dimensiunilor reduse și mai ales prezenței omului. Totuși, prin tufe de ienuperi sau afine viețuiesc numeroase păsări, mai comune fiind: cinteza alpină (*Montifringilla nivalis*), fisa alpină (*Anthus spiroleta*), pietrarul (*Oenanthe oenanthe*), mărăcinarul (*Saxicola rubetra*), sturzul de piatră, ulii. Pe stîncărie adesea pot fi zărite cîteva specii de reptile, dintre care vipera comună și șopirla de munte sînt mai frecvente. Vara, seara sau dimineața, dar uneori chiar ziua, în jurul stînelor sau tîrlelor dau tîrcoale urșii și lupii,

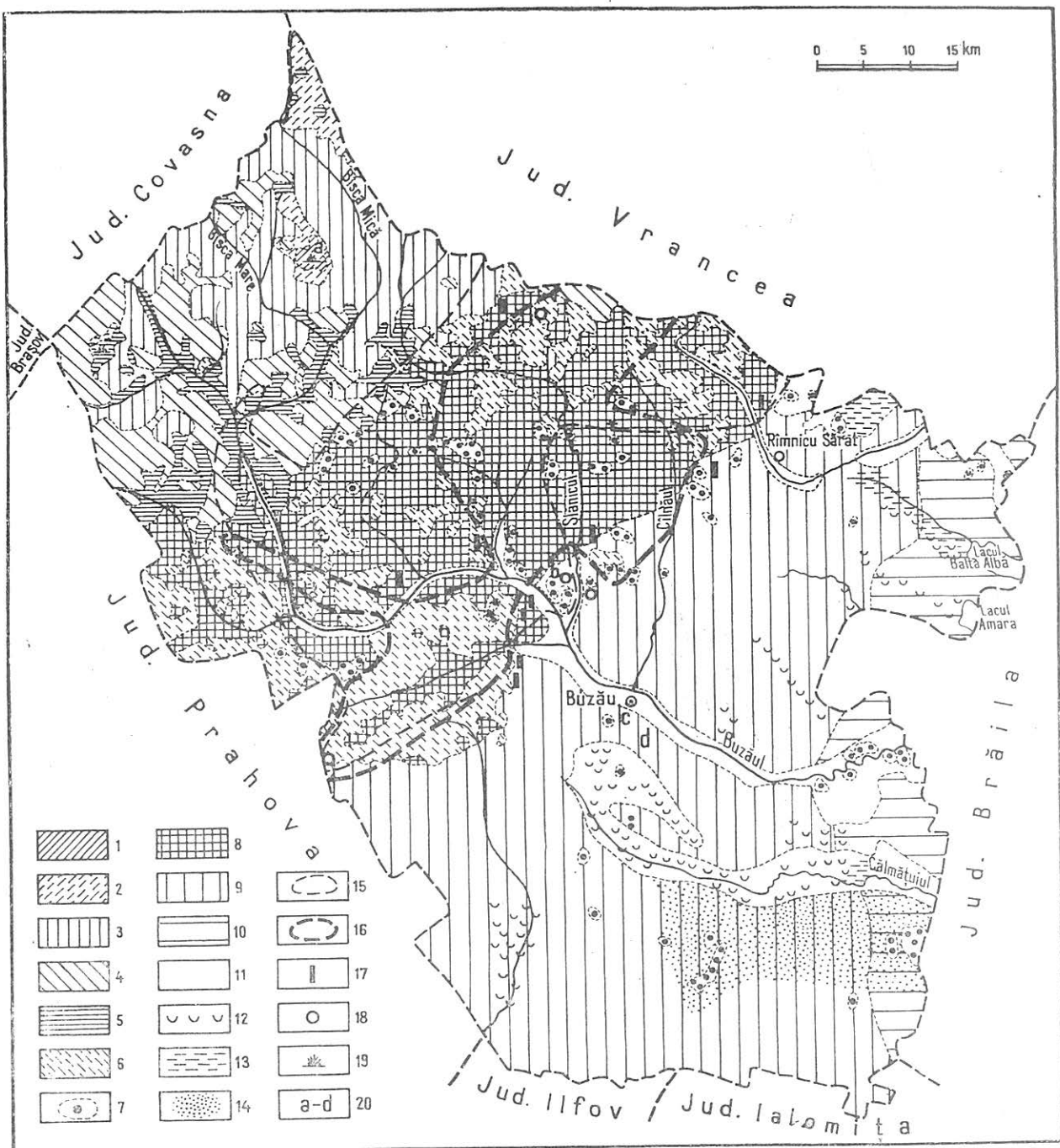

Fig. 20. — Harta vegetației (după S. Pașcovschi și N. Doniță, 1967, cu modificări).

1 Pajiști și tufişuri subalpine; 2. păduri de molid; 3, păduri amestecate de fag, molid și brad; 4, păduri de fag; 5, pajiști montane secundare pe locul pădurilor de molid, brad și fag; 6, păduri de gorun gorun și fag; 7, păduri de stejari; 8, terenuri agricole și pajiști secundare pe locul pădurilor de quercinea; 9, silvostepă; 10, stepă; 11, vegetație de luncă; 12, sărături; 13, teren mlăștinos; 14, vegetație de nisipuri; 15, arealul mojdreanului; 16, arealul scumpei; 17, liliac sălbatec; 18, cărpiniță; 19 tinov; 20. a, rezervațiile de conifere din Penteleu; b, Rezervația geologică și botanică de la Piclele Mari și Piclele Mici; c, parcul Crîng; d, rezervațiile de frasin de la Spăturu și Frasin.

care folosesc tufișurile ca ascunzători în așteptarea prăzii. Lumea animală este întregită de numeroase specii de fluturi, gasteropode etc.

Etajul coniferelor se remarcă prin predominarea molidului (*Picea excelsa*). Secundar se adaugă bradul (*Abies*) și unele exemplare de pin, tisă. De cele mai multe ori pinul apare la baza versanților sudici, fiind plantat (Gura Teghii, Varlaam). Pădurile de molid pure sînt limitate ca suprafață și apar doar în Siriu (în nord) și în Penteleu. Ele sînt în amestec cu făgete și se desfășoară de regulă între 1 200 și 1 400 m. Molidișurile sau brădetele pure apar la peste 1 400 m. Păduri pure de molid se întîlnesc și la înălțimi mult mai mici (1 000—1 100 m), însă ele sînt în întregime plantate. Limita superioară a fost mult coborîtă prin tăiere. Uneori, defrișarea a fost atît de intensă încît s-a ajuns ca pădurile de fag să intre în contact direct cu etajul pajiștilor subalpine (sudul Siriului, Podu Calului, Monteorul). Contactul cu etajul subalpin este de regulă subliniat de prezența indivizilor izolați, scurți, adesea sub formă de „steag”, a tufișurilor de afini și ienuperi. Aici, pădurile înaintează, cel mai mult, pe văile cu expunere nordică și nord-vestică, ajungînd pînă la 1 550—1 600 m. Structural, în molidișurile pure (Penteleu) se întîlnesc numeroși arbori foarte vechi (300—400 de ani). Solul scheletic, acid, umed permite dezvoltarea diferitelor briofite, precum și a unor specii de plante ierboase (pedicuța, măcrișul iepurelui, clopoțelul, părăluța de munte etc.).

Pajiștile sînt bogate în graminee (mai ales *Festuca rubra*), alături de care se întîlnesc rugi de zmeură și mure (*Rubus idaeus* și *R. hirtus*), fragi (*Fragaria vesca*), numeroase specii de vioarele, clopoței, ciuboțica cucului (*Primula carpatica*).

În lungul apelor și în general în locurile umede viețuiesc cîteva specii de mușchi, piciorul cocoșului, izmă, broscărița, iar în microdepresiunile din spatele valurilor de alunecare formațiuni turboase.

În afara unor specii de nevertebrate prezente numai în litiera acestor păduri, majoritatea lumii animale este comună etajului de conifere și celui de foioase.

Etajul foioaselor se subdivide în câteva subetaje :

Subetajul fagului se desfășoară, de regulă, între 700 și 1 250—1 300 m, dar se extinde în asociere cu gorunul și, respectiv, molidul și în afara acestor limite. Extensiunea pădurilor de fag compacte și pure spre sud subliniază cel mai bine în peisaj contactul dintre zona subcarpatică și cea montană pe aliniamentul: Chiojd—Sibiciu—Lopătari. Spre nord ele îmbracă în întregime versanții masivelor montane buzoiene, intrând de la 1 100 m în amestec cu bradul și molidul. Existența unor particularități de ordin microclimatic și edafic, impuse de expunerea și de configurația reliefului, creează local aspecte diverse în componența asociațiilor vegetale. Pe văile largi (Bîsca Rozilei, Bîsca Chiojdului, Buzău), la baza versanților, fagul apare în asociere cu arinul (*Alnus incana*), alunul (*Corylus avellano*); pe văile înguste umbroase și cu umezeală accentuată alături de el apar paltini (*Acer pseudoplatanus*), ulmi (*Ulmus montana*) și o serie de specii hidrofile. Dintre arbuști, frecvenți îndeosebi la marginea pădurii, se remarcă tulchinul (*Daphne mezereum*), socul negru și socul roșu (*Sambucus nigra*, *S. racemosa*). În general, arbuștii apar în arealele despădurite și lipsesc complet în interiorul pădurii de fag. Aici se dezvoltă plante secundare, adaptate la diferitele condiții pe care le impune sezonier pădurea de fag. Primăvara înfloresc plantele geofite, iar după înfrunzirea completă a pădurii acestea sînt înlocuite cu plante ombrofite.

În zonele defrișate recent se dezvoltă asociații cu părușcă, țapoșică, fragi, zmeură, mure etc. Treptat ele sînt înlocuite de păduri de tranziție cu specii iubitoare de lumină (plopi, sălcii, mesteceni, arini), iar într-o fază înaintată de refacere a pădurii, de către fagi.

Pășunile secundare și fînețele larg desfășurate la baza versanților și în apropierea localităților sînt formate din asociații cu ovăscior (*Arrhenatherum elatius*), părușcă, firuță (*Agrostis tenuis*).

Lumea animală este bogată, condițiile de viață din pădurile de fag și molid fiind deosebit de favorabile. Se poate remarca chiar existența citorva „strate” de viață animală, începînd cu solul și frunzarul bogat în insecte, viermi, moluște,

miriapode etc. și terminînd cu coronamentul arborilor, în care își duc viața păsări, insecte și unele mamifere. Cerbul (*Cervus elaphus carpathicus*), larg răspîndit în Carpații Orientali, prezent și în munții buzoieni, constituie una din podoabele de preț a acestor păduri. Aproape peste tot în pădurile buzoiene se întîlnesc urme ce aparțin porcilor mistreți (*Sus scrofa*). În arbori își petrec o mare parte din viață veverițele, rișii, jderii. Pe potecile mai întunecoase sau chiar în zmeurișuri poate fi întîlnit ursul brun carpatic (*Ursus arctos*), care la maturitate depășește 200—300 kg, reprezentînd animalul cel mai puternic și deosebit de feroce cînd este atacat. La acestea se adaugă lupul, vulpea, iepurele, șoarecele de pădure, precum și numeroase păsări, ieruncile și cocoșul de munte, forfecuțele, mierlele, sturzii, privighetorile, ciocănitorea pestriță, măcăleandru, ciuful de pădure, uliul și unele specii de vulturi.

S u b e t a j u l g o r u n u l u i se desfășoară predominant în dealurile subcarpatice. Pătrunde totuși mai la nord, sub formă de pîlcuri, sau insular, pe versanții cu expunere sud-vestică, pînă la Broasca. Pădurile constituite predominant din gorun (*Quercus petraea*) s-au mai păstrat între Buzău și Rîmnic, în grupa centrală a subcarpaților buzoieni. Pe versanții văilor expuși spre nord și nord-est se dezvoltă sporadic și fagul. În bazinul superior al Slănicului și mai ales la vest de Buzău ele sînt alcătuite din gorun și fag, predominarea uneia sau alteia din specii fiind legată de condițiile ecologice locale.

Fagul vegetează pe fundul văilor și în locurile umbroase, pe cînd gorunul pe pantele cu expunere sudică și pe platourile dealurilor. Sub această formă se desfășoară continuu din bazinul inferior al Bisei Chiojdului și pînă pe versantul sudic al dealului Istrița. Asociat cu ele apare plopul (*Populus tremula*) și mesteacănul (*Betula verrucosa*), iar în locurile umede arinul. În bazinul Nișcovului, pe dealurile Măgura și estul Istriței, gorunul devine predominant, alături de el dezvoltîndu-se elemente termofile. Defrișările din ultimele secole au dus la înlăturarea pădurilor (mai ales între Buzău și Cîlnău), pîlcuri din ele păstrîndu-se doar pe fundul văilor sau la partea superioară a versanților. Terenurile despădurite au fost repede degradate prin șiroire și alunecări, locul pășunilor secundare fiind luat

de hățişuri de ienuper (în nordul regiunii) și cătină (*Hyppophaë rhamnoides*) pe cea mai mare parte a lor. Pajiștile instalate în locul pădurilor de gorun se remarcă printr-o îmbinare a elementelor ierboase de pădure cu cele din silvostepă și stepă. Această asociere este frecventă în bazinul Nișcovului și între Sărățel și Rîmnic. Elementele stepice abundă spre sud, spre piemontul Rîmnicului și în culmea Istrița, pe cînd cele de pădure devin predominante în nord (mai ales de la linia Cislău — Pîrscov). În prima situație ele sînt alcătuite predominant din *Festuca pseudovina* și numai pe dealurile mai înalte și în depresiuni din *Festuca sulcata*. Pe suprafețele degradate ele sînt înlocuite de bărboasă (*Andropogon ischaemum*), firuță cu bulbi (*Poa bulbosa*). Dealurile subcarpatice dintre Bîsca Chiojdului și Sărățel păstrează pe versanții cu expunere sudică elementele xeroterme. Aici se desfășoară pajiști cu *Agrostis tenuis*, *Festuca pratensis*, *Poa pratensis* etc. Degradarea pajiștilor este însoțită de stepizarea lor și de dezvoltarea bărboasei sau chiar de înlăturarea stratului ierbaceu al solului.

Unele condiții topoclimatice specifice, impuse de manifestarea efectului föhnic în Subcarpații de curbură și de orientarea spre sud-est a pantelor au permis păstrarea unor elemente termofile submediteraneene. Arealele lor coincid absolut cu zona subcarpatică. Numai în cazul mojdreanului există o excepție, limita pătrunzînd în lungul Buzăului și pe Bîsca Rozilei în zona montană. În afara mojdreanului și scumpiei, celelalte s-au păstrat pe suprafețe mai mici. Astfel, liliacul este întilnit îndeosebi între Slănic, Sărățel și Buzău, cărpinița în estul Istriței și sudul Măgurei, precum și în unele puncte dintre Sărățel și Cilnău, iar scorpionul în grupa centrală a subcarpaților buzoieni.

În lungul anticlinalului Berca — Arbănași, pe solurile sărăturate, se dezvoltă asociații de plante halofile și tufişuri de *Nitraria schoberi* — specie relictă.

În arealul subetajului gorunului sînt frecvente specii de animale existente și în subetajele anterioare, după cum unele provin din stepă și silvostepă. Dintre mamifere amintim: veverițele, căprioarele, rîșii, lupii, iepurele, șoarecii gulerați. Numeroase sînt speciile de păsări (mierla, sturzul, potîrnichea,

ciocîrlia, cîneparul, frunzărița, pițigoii, muscanul etc.), reptile (șarpele orb, șopîrla), batracieni, insecte.

Silvostepa ocupă aproape jumătate din suprafața județului și se desfășoară în cîmpie, pe glacisul Istriței și piemontul Rîmnicului. Contactul cu etajul gorunului se realizează festonat. De altfel, între Rîmnic și Buzău și chiar la vest, pe clina sudică a Istriței, această interpătrundere este deosebit de accentuată, încît limita dintre etajul pădurilor de deal și silvostepă nu poate fi redusă la o linie, ci la o zonă de tranziție. Ea are lățimea maximă între Cîlnău și Slănic, unde silvostepa pătrunde mult spre nord, ajungînd pînă în subcarpați. Această zonă de tranziție, după S. Pașcovișchi și N. Doniță (1967), se remarcă prin abundența stejarului pufos (*Quercus pubescens*), concentrarea stejarului brumăriu (*Quercus pendunculiflora*) în bazinul Slănicului, prezența relativ mare a gorunului, precum și a unor elemente termofile. Contactul dintre silvostepă și stepă se desfășoară în etajul județului în lungul unei linii ce ar trece prin apropierea localităților Padina, Rușetu (vest), Galbenu, pe la nord-vest de lacurile Amara, Balta Albă, în estul satului Vilcele.

Între aceste limite se desfășoară astăzi mai mult o stepă de cultură, locul pădurilor de stejar fiind luat de culturi cerealiere și de plante tehnice. Pădurile sînt limitate la arii restrinse, cele mai extinse fiind la nord-est de Rîmnicu Sărat și în sudul orașului Buzău. De asemenea, în lungul Buzăului și al Rîmnicului sînt frecvente zăvoaiele, în componența cărora pătrund elemente de silvostepă, și în primul rînd stejarul brumăriu. În cadrul celor două zone de pădure se remarcă (S. Pașcovișchi și N. Doniță, 1967) anumite grupări ale tipurilor de pădure în funcție de condițiile ecologice locale. Pădurile xerofile, formate din stejar brumăriu și pufos, apar la nord de Rîmnicu Sărat și au în componență și elemente de stejar pendunculat, ulm, păr, măr, iar dintre arbuști — păducelul (*Crataegus monogyna*), părul ciutei (*Rhamnus cathartica*), măceșul (*Rosa canina*), lemnul ciinesc (*Ligustrum vulgare*) etc.

Caracteristica pădurilor silvostepii o dă tipul de pădure de amestec de stejar pedunculat și stejar brumăriu, cu predominarea primului pe solurile compacte, cu exces de umiditate.

În zonele depresionare, cu exces de umiditate, arboretul este constituit din stejar pedunculat și frasin (între Călmățui și Buzău). Stejarul brumăriu se dezvoltă mult mai bine în locurile mai uscate, pe solurile cernoziomice. De aceea și ponderea lui în componența pădurilor de amestec crește spre sud. Destul de frecvent intră în alcătuirea acestor păduri ulmul, uneori pînă la 25 % din numărul de indivizi. Flora de arbuști este bogată și variată. În afara speciilor amintite, sub aceste păduri vegetează și porumbarul (*Prunus spinosa*), sîngerul (*Cornus sanguinea*), drobița (*Genista tinctoria*), socul (*Sambucus nigra*), murul (*Rubus fruticosus*) etc.

Stratul ierbos, cu o structură specifică stejăretelor (*Polygonatum latifolium*, *Clematis recta*, *Fragaria viridis*, *Valeriana officinalis*), se modifică în locurile despădurite, în acelea unde solul are un grad de umiditate mai accentuat (apar elemente ale pădurilor de șleau ca *Scilla bifolia*, *Stellaria graminea*, *Viscaria vulgaris*, *Tulipa silvestris* etc.).

La contactul dintre silvostepă și stepă, pe nisipurile de la sud de valea Călmățuiului, există pîlcuri și exemplare răzlețe de stejar brumăriu, păducel, migdal pitic, ulm de plută (*Ulmus subersa*), iar dintre ierburi adesea *Stipa capillata*.

În sudul orașului Buzău, în două locuri, Frasinu și Spătaru, pădurea este reprezentată predominant prin două specii de frasin — *Fraxinus holotricha* și *Fraxinus excelsior*, iar pătura ierboasă de numeroase specii hidrofile (*Gladiolus imbricatus*, *Caltha palustris*, *Cardamine pratensis* etc.).

Stipa se desfășoară numai în sud-estul județului, pe suprafețe restrînse, reprezentînd ultimele prelungiri ale subzonei de stepă pontică. Astăzi, elementele xerofile stepice, datorită luării în cultură a terenurilor, apar doar pe suprafețe mici, în lungul văilor sau pe unele izlazuri comunale.

Vegetația ierboasă este compusă din graminee — păiuș (*Festuca valesiaca*), negară (*Stipa capillata*), pir crestă (*Agropyrum cristatum*), colilii (*Stipa stenophylla*, *S. lessingiana*). și dicotiledonate : șofranul (*Crocus variegatus*), mături (*Centaurea orientalis*, *C. spinuloasa*), trifoi (*Trifolium diffusum*), mazăricea (*Vicia norbonensis*).

Pe malurile abrupte ale văilor s-au păstrat tufișurile cu porumbar, vișin de stepă (*Cerasus fruticosa*), migdalul pitic, răsură (*Rosa gallica*).

Vegetația azonală din stepa și silvostepa buzoiană este legată de existența sărăturilor, a terenurilor cu nisipuri și a luncilor largi.

În lungul Buzăului, Călmățuiului, pe solurile bogate în săruri, s-a dezvoltat o vegetație formată din plante halofile. Variația conținutului în săruri și a gradului de umectare a solului imprimă diferențieri pe spații mici în gruparea halofitelor. De cele mai multe ori, în crovuri ele se desfășoară sub formă de benzi concentrice în jurul unor pete albe de eflorescențe saline. Pe solonceacuri umede vegetează sărăcica (*Salsola soda*), brînca (*Salicornia herbacea*), iar pe cele uscate *Petrosimonia triandra*, *Obione verrucifera*, *Plantago maritima* etc.

Pe nisipurile de la sud de Călmățui, alături de plantele psalmofile specifice (*Polygonum arenarium*, *Mollugo cerviana*, *Silena conica*, *Tribulus terrestris* etc.) există și elemente adaptate din zonele vecine (obsiga, trifoiul, gușa porumbelului).

În luncile Buzăului, Rîmnicului și uneori în lungul văilor mai mici s-au dezvoltat zăvoaie formate din ulmi, plopi, sălcii, cătină. Se remarcă o dispoziție în fișii de vegetație, în funcție de microrelieful luncii și de tipurile de sol. Arboretele de cătină roșie (*Tamarix Pallasii*) și albă (*Hippophaë rhamoides*) ocupă terenurile cele mai joase. Stratul ierbaceu foarte dens este alcătuit din pir, trestie de câmp. Sectoarele mai înalte, cu un sol în formare, sînt populate cu plopi albi, sălcii, cătină albă, plop negru etc. În sfîrșit, trecerea de la zăvoaie la vegetația zonală se realizează pe sectoarele mai înalte prin pădurile de ulmi cu elemente din fișiile vecine, formînd adesea șleauri de luncă.

Fauna din stepă și silvostepă este reprezentată în special de rozătoare, păsări și insecte. Frecvenți sînt șoarecele de câmp (*Microtus arvalis*), popîndăul (*Citellus citellus*), iepurele de câmp (*Lepus europaeus*), dintre mamifere; prepelița (*Coturnix coturnix*), potîrnichea (*Perdix perdix*), graurul (*Sturnus vulgaris*), ciocîrlia de Bărăgan (*Melanocoryphe calandra*), prigorii (*Merops apiaster*), dumbrăvencile (*Coracias garrulus*) etc., dintre păsări; lăcustele, cosașii, greierii etc., dintre insecte. În zăvoaie, fauna este mult mai bogată, în special în păsări și insecte.

Rezervații și monumente ale naturii. Există o serie de plante și animale cu valoare științifică deosebită, precum și unele fenomene (vulcani noroioși, focurile vii) și regiuni cu aspecte inedite, care au fost declarate rezervații și monumente ale naturii.

Rezervațiile din Penteleu sînt limitate la două areale aflate în nordul (Tisa—Penteleu) și sudul (Viforita) acestuia. Ele se desfășoară între 800 și 1 300 m și se referă la două zone acoperite de conifere, în principal molid, ultime areale din vechile păduri ce acopereau cu zeci de ani în urmă culmile și versanții Penteleului. Aici se păstrează, alături de arbori ce depășesc de regulă 25 m înălțime și au vârste seculare (300—400 de ani), și arborete de brazi, molizi și pini, mai tinere, pînă la 80—100 de ani. În aceste păduri vegetează cîteva specii de orchidee foarte rare — *Goadeyera repens*, *Listera cordata*, iar în zona Lacului Roșu — plante carnivore: roua cerului (*Drosera rotundifolia*) și *Schenchzeria palustris*, răchițele (*Oxycoccus quadripetalus*), vuietoarea (*Empetrum nigrum*).

În vecinătatea acestor rezervații, pe clina sud-estică a Penteleului, în bazinul Brebului, s-a asigurat o zonă de protecție a cerbilor și căprioarelor. Alături de *Listera cordata*, la Lacul Negru există „zburătoarea cu flori albe”. Poziția acestor rezervații, precum și necesitatea asigurării refacerii fondului forestier-faunistic impun separarea pe versantul sud-estic al Masivului Penteleu (între valea Șapte Izvoare și valea Patlinul) a unei zone largi, care să le înglobeze, putînd constitui un parc natural național de o deosebită importanță pentru cunoașterea în amănunt nu numai a vegetației și faunei curburii Carpaților, ci și pentru studierea altor fenomene și procese caracteristice regiunii.

În regiunea montană buzoiană¹ mai există cîteva puncte ce păstrează unele plante rare. Pe culmea Măliiei se întîlnesc singurele exemplare de smirdar din Munții Buzăului; în tinovul de la Lacul Sec și în ochiurile de la obîrșia văii Măliia se găsesc roua cerului, poroinicul, bumbăcărița (relict), stelarița, vuietoarea etc. În bazinul pîriului Harțag, în anul 1945, a fost descoperit un molid care, prin dimensiunile sale (diametrul 2,20 m,

1. În 1971 a mai fost declarată o nouă rezervație naturală în bazinul Sîriului, la Stearpa; ea cuprinde 18,8 ha și este formată din mesteacăn pitic.

înălțimea 62 m), constituia cel mai mare exemplar de acest gen citat pînă astăzi în pădurile noastre și chiar în Europa¹.

Regiunea subcarpatică concentrează, în afara unor specii de plante și animale termofile submediteraneene, și unele fenomene naturale: vulcanii noroioși, focurile vii.

Comisia monumentelor naturii a decretat ca rezervații naturale două regiuni. Prima este *rezervația mixtă geologică și botanică de la Pîcelele Mari și Pîcelele Mici*. Vulcanii noroioși au creat aici platouri largi argiloase, cu eflorescențe saline, dominate de conuri cu înălțimi de cîteva metri. Cele mai impunătoare conuri se află la Pîcelele Mici. Vulcanii noroioși mai apar în apropiere de Berca, la Arbași, dar și în alte locuri din țară, însă nicăieri nu creează peisajul variat și complex de aici. Salinitatea a împiedicat dezvoltarea unei vieți vegetale și animale intense. Totuși, două plante au persistat. Este vorba de doi arbuști halofili: *Nitraria schoberi* din familia *Zygophyllaceae*, denumită popular și „gărduririță”, care constituie un endemism, și de *Obione verrucifera*. Primul nu este întilnit în țara noastră decît în această zonă și este totodată pe cale de dispariție. *Rezervația de la „Sarea lui Buzău”* are caracter geologic. Se referă la mai multe blocuri de calcare jurasice, cu volume ce variază de la 1 m³ la cîteva sute de metri cubi și care apar sub forma unor stînci în albia și terasa de luncă a Buzăului, precum și la un deal cu numeroase izvoare și eflorescențe saline. Blocurile conțin faună jurasică (corali, gasteropode, amoniți, radiolari etc.).

În subcarpați mai amintim ca rarități — biologice: scorpionul, liliacul sălbatic, mojdreanul, cărpița, scumpia; geologice — chihlimbarul (Valea Sibiciului) și „focul viu” (Lopătari, Arbănaș).

Pe cîmpie, în cîteva puncte, s-au mai păstrat „insule” din vegetația specifică silvostepii. În apropiere de Buzău, în pădurile Frasinului și Spătaru, predomină *Fraxinus pallisae* (frasinul pufos), *Fraxinus excelsior* și *Fraxinus holotricha* (o specie balcanică), alături de plante de sărătură. În pădurea Crîng există stejari de tipul *Quercus robur* (unii au vîrste secu-

1. La obirșia Hațegului, pe circa 74 ha, se desfășoară o pădure de molid cu exemplare ce depășesc de regulă 30 m.

- lare) și *Q. pendunculiflora* (stejar brumăriu), precum și laleaua de pădure (*Tulipa biebersteiniana*).

POPULAȚIA ȘI AȘEZĂRILE

Considerații privind evoluția populației județului

Teritoriul județului Buzău constituie un ținut de străveche populare; urmele arheologice și documentele istorice atestă existența a numeroase așezări umane încă din comuna primitivă. Obiectele din bronz, ceramică, fier, găsite la Sărata-Monteoru sau Cîndești, indică unele așezări ce se desfășurau în special la bordura subcarpatică, la contactul cu cîmpia, într-o zonă propice caracterului economic al acestei etape istorice, bazată pe agricultură și vînat. Numeroase elemente din perioada romană și a migrației popoarelor confirmă procesul de constituire și extindere în teritoriu a populației. Din faza organizării prestatale a Țării Românești (secolele IX—XIII) sînt semnalate și unele așezări în zona subcarpatică buzoiană. În secolele XIV—XVI sînt menționate documentar numeroase sate și cîteva tîrguri. Între ele, Buzăul se remarcă ca important centru de convergență economică, spre el dirijîndu-se principalele axe comerciale ce-l legau de Brașov, Brăila, Gherghița și, mai tîrziu, de București. În secolele XVI—XVII sînt confirmate documentar alte așezări constituite în rețele bine conturate. Distribuția lor relevă două aspecte: primul —popularea intensă a zonei subcarpatice și o ușoară aglomerare pe văile Nișcov, Bîsca Chiojdului, Slănic etc.; al doilea — o concentrare în lungul drumurilor comerciale și în primul rînd, Brașov—Tabla Buții—Chiojd—Buzău.

Documentele istorice și cartografice din secolul al XVIII-lea indică localități în zona montană, pe valea Buzăului și a afluenților principali (Nehoiu, Bîsca, Păltineni).

Implicațiile economice și de ordin social-istoric ce survin în decursul secolului al XIX-lea, îndeosebi avîntul ramurilor agricole (creșterea animalelor, cultura cerealelor, viti-pomicultura) și meșteșugărești tradiționale, afirmarea primelor activități economice capitaliste, în special legate de exploatarea lemnului, lărgirea și intensificarea schimburilor comerciale, ca și înființarea de noi sate, mai ales pe seama unor afluxuri de populație de origine transilvăneană, determină schimbări în procesul de creștere și diferențiere teritorială a populației. Analiza hărții ruse din anul 1835 arată că pe teritoriul actual al județului trăiau circa 72 200 de locuitori, ceea ce dă o densitate medie 12 loc./km², cu valori mult mai ridicate în zona subcarpatică, și în special în lungul Buzăului. Se constată valori sub 5 loc./km² în zona montană, între 10 și 30 loc./km² în lungul Buzăului, Slănicului și Bîscei Chiojdului și 20—30 loc./km² la contactul dintre subcarpați și cîmpie. În distribuția teritorială a localităților se remarcă o frecvență mai mare a celor cu peste 500 de locuitori, situate în lungul contactului dintre zona subcarpatică și Cîmpia Română (Pietroasa, Daru, Valea Botu, Valea Teancului), în jurul cărora erau concentrate alte așezări, de regulă între 100 și 250 de locuitori. În lungul Buzăului, Bîscei Chiojdului, Slănicului se aflau sate cu un număr mediu de locuitori (100—500 de locuitori), iar la contactul cu muntele și pe văile din cadrul acestuia, în afara unor așezări mari dar foarte vechi predominau satele mici, sub 100 de locuitori, desfășurate frecvent în bazinele de recepție ale unor afluenți ai Buzăului (Nehoiș, Bîsca Chiojdului, Poienițele, Stănila etc.).

În centrul județului (pe piemont și glacis), aglomerarea populației era legată de larga practicare a culturilor viti-pomicole și de poziția geografică tranzitorie între unități cu profil economic diferit.

În subcarpați satele apar în lungul văilor principale și pe afluenții acestora, situație impusă atît de cadrul natural ce nu permitea extinderea în suprafață a localităților, cît și de desfășurarea axelor de comunicație. Intensificarea exploa-

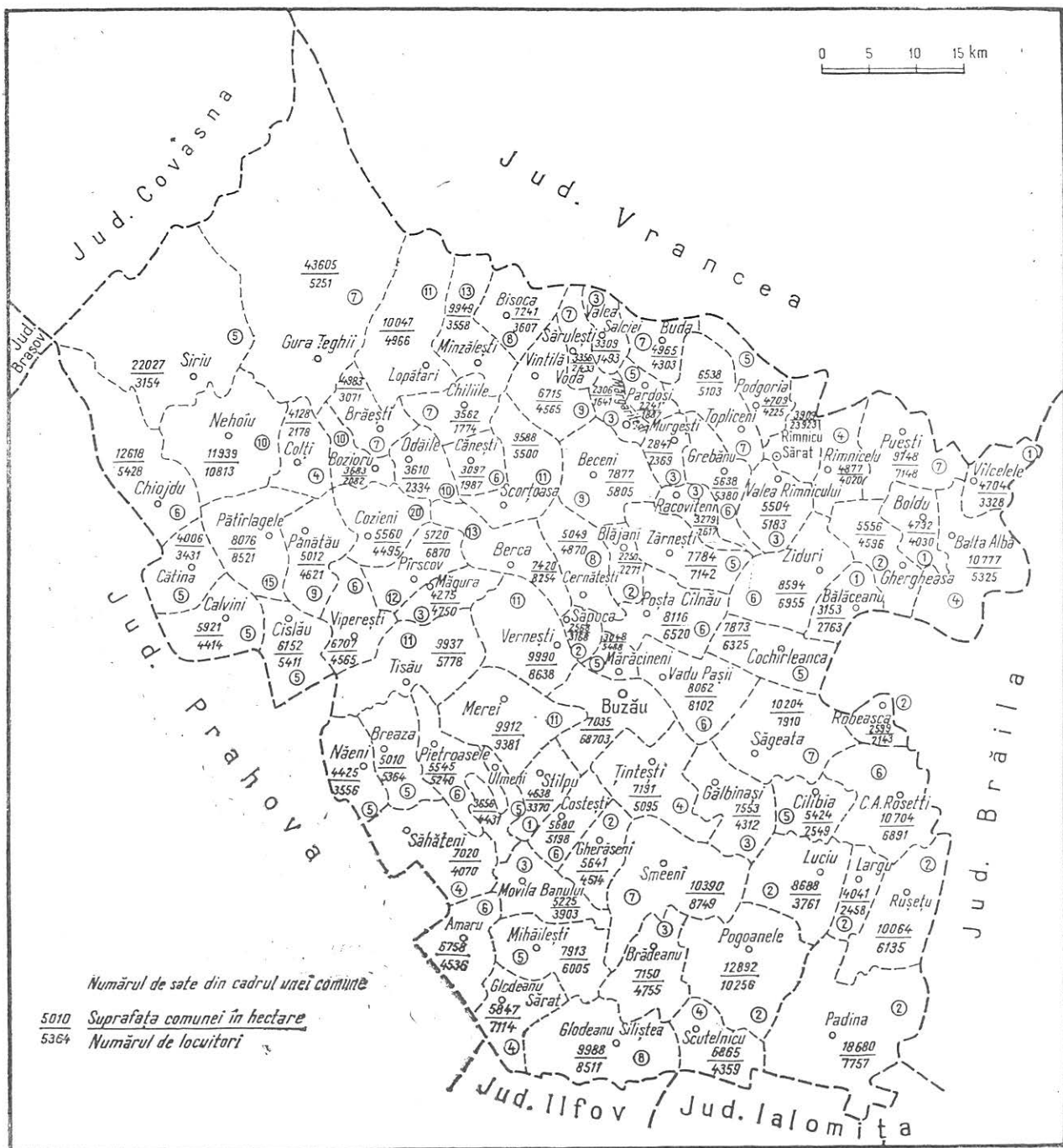

Fig. 22. — Harta așezărilor (M. Ielenicz).

tărilor forestiere la sfârșitul secolului al XIX-lea, exploatarea țiteiului (Pîrscov, Berca, Policiori, Sărata-Monteoru etc.) și a cărbunelui (Ojasca) se reflectă în creșterea numărului de locuitori, în dezvoltarea numerică a unor localități, în apariția de centre noi etc. Astfel, recensământul din anul 1912 consemna un număr aproximativ de 227 122 de locuitori și o densitate medie de 37 loc./km². Această creștere este explicată, în general, prin sporul natural ridicat (15—20%). Legat de intensificarea exploatării lemnului, a creșterii oilor și caprelor în zona montană (încă din primul deceniu al secolului al XX-lea), cât și a culturilor agricole în cîmpie, se constată și un proces de migrare a populației din unele zone subcarpatice, cu potențial economic limitat, spre aceste regiuni, unde au întemeiat noi așezări sau au dezvoltat altele existente (pe Bîsca Rozilei—Gura Teghii, Varlaam, Brebu, precum și în Cîmpia Gherghiței și a Buzăului).

În repartiția densității se constată astfel apariția unor areale cu valori foarte mari, peste 60 loc./km² (Nehoiu, Pîrscov, Unguriu, Pietroasele, Buzău), iar în unele depresiuni, supra-puse zonelor de exploatare forestieră, petrolieră sau cu specific viti-pomicol, chiar 100 loc./km² (Berca). Există areale unde densitatea s-a menținut la valori modeste, 20—40 loc./km², sau mai mici (valea Slănicului, Bîsca Chiojdului, Bîsca Rozilei).

Numărul, densitatea și mișcarea populației

Urmărirea datelor recensămintelor din 1930, 1948, 1956 și 1966 relevă o evoluție continuu ascendentă a populației județului (vezi anexa). Pierderile provocate de războaiele mondiale și de migrările spre regiunile vecine, iar în ultimul timp spre marile obiective industriale ale țării au influențat ritmul creșterii. Factorul hotărâtor totuși în creșterea pe ansamblu a numărului populației l-a reprezentat sporul natural foarte ridicat. În 1969, la 1 000 de locuitori s-au înregistrat 24,4 născuți, față de 10,2 decedați, ceea ce indică un spor natural de 14,2. În 1969 exista un număr de 499 120 de locuitori. Dezvoltarea unor centre industriale, prin lărgirea capacității între-

prinderilor existente, ca și prin apariția altora (Buzău, Râmnicu Sărat, Berca, Pătirlagele, Nehoiu), noile centre de exploatare forestiere, petroliferă, de materiale de construcții, dezvoltarea intensivă a agriculturii au determinat modificări în repartitia teritorială a populației. Densitatea medie a populației este 82,2 loc./km², situînd județul Buzău cu puțin sub valoarea medie pe țară (84,3) (fig. 21).

Urmărirea valorii densității pe teritoriu indică o răspîndire inegală, evidențiindu-se cîteva zone : o zonă cu densitate mică (1—30 loc./km²), suprapusă regiunii montane, unde așezările se află doar pe văile principale; zone de densitate medie (50—100 loc./km²), desfășurate în subcarpați și cîmpie; zone de densitate mare (100—200 loc./km²), pe locul unor vechi arii de populare și în areale pomicole; zone de maximă densitate (>600 loc./km²), în aria celor două orașe, Buzău și Râmnicu Sărat.

Populația este concentrată îndeosebi în mediul rural, în proporție de 81 %, fiind dispersată în 83 de comune și 485 de sate (fig. 22). În cele două orașe ale județului locuiește 19 % din populație.

Datele privind numărul de locuitori pe diferite categorii de vîrstă și pe sexe evidențiază cîteva aspecte : mai întii existența a trei grupări de populație (8—22 ani ; 29—48 ani ; peste 53 ani) cu un număr mare de locuitori, separate de două categorii de vîrstă unde numărul este mai mic (23—28 ani și 49—52 ani) ; natalitatea mai ridicată din ultimii doi—trei ani permite afirmarea unei noi grupări care depășește net pe cele anterioare (fig. 23).

Referitor la repartitia pe sexe se observă, pe ansamblu, predominarea populației feminine (257 424) față de cea de sex masculin (241 696) ; privită evolutiv (față de 1966) apare însă o diminuare a acestei diferențe (18 094 în 1966, față de 16 728 în 1969). Pe grupe de vîrstă, dacă pînă la 19 ani predomină băieții, iar între 10 și 24 ani și 35 și 45 ani există oarecare echilibrare, în schimb în celelalte grupări populația feminină o depășește pe cea masculină.

Desigur, există deosebiri și în structura demografică de la o localitate la alta, și mai ales între cea a satului comparativ

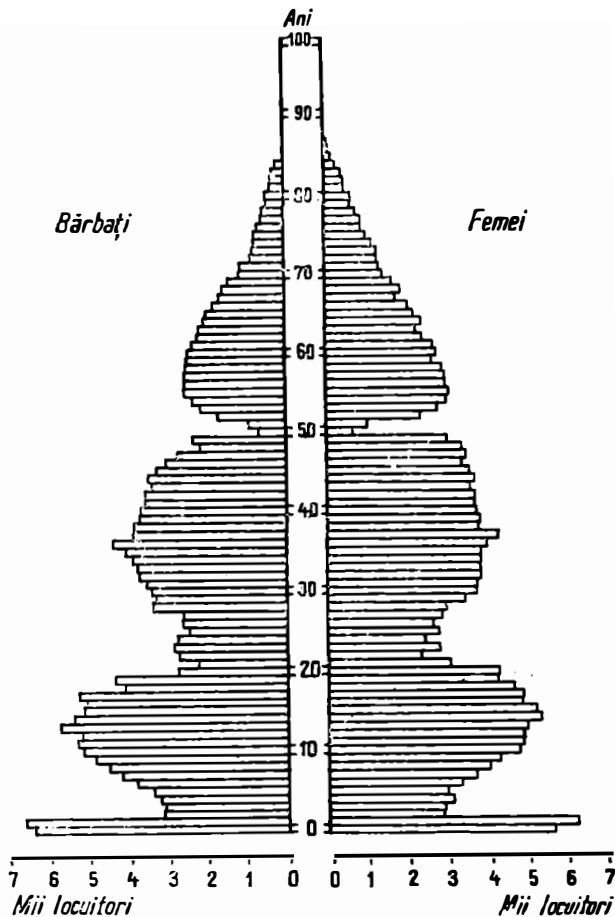

Fig. 23. — Piramida vîrstelor (1 ianuarie 1970).

cu aceea a orașului. Industrializarea puternică din ultimii ani a determinat un flux continuu de populație bărbătească spre Buzău, Rîmnicu Sărat și zonele de exploatare petroliferă. De asemenea, schimbări se produc și prin migrarea unei părți din populație, în special bărbați, în zonele industriale din județele vecine (Galați, Prahova).

În anul 1969, soldul migratoriu a fost de 1 561, el rezultând din stabilirea a 5 695 locuitori și plecarea a 7 256. Se remarcă ponderea mai mare a soldului la grupele de vârste cuprinse între 16 și 30 de ani, cu predominarea bărbaților.

În ceea ce privește structura națională, populația de naționalitate română reprezintă 99,8%, restul de 0,2 fiind formată din minorități. Populația activă, la recensământul din 1966, reprezenta 252 679 de salariați, din care 92,2% ocupați în sfera producției materiale. În industrie este concentrată o mare parte a populației active: 25 196 de salariați. Restul se află repartizați în principalele ramuri: agricultura și silvicultură 185 677; construcții 9 619; transporturi 6 186; circulația mărfurilor 6 760; învățământ, știință, artă, ocrotirea sănătății 9 301 etc.

Activitatea economică diferențiată a avut ca principală implicație pe plan demografic crearea unor linii de convergență a forței de muncă, iar în alte cazuri dezvoltarea unor fluxuri cu intensități și durate diferite. Curenții de deplasare zilnică se axează predominant spre centrele industriale ale județului (Buzău, Berca, Nehoiu, Pătîrlagele, Rîmnicu Sărat). Apoi, o parte din forța de muncă se orientează spre centrele de extracție petroliferă din județul Prahova. În afara deplasărilor zilnice spre punctele de exploatare forestieră, în zona montană, săptămînal și lunar, se dirijează fluxuri de muncitori din cadrul județului sau chiar din afara acestuia. Ariile principale de proveniență a fluxurilor zilnice le constituie satele din lungul văii Buzăului pentru Nehoiu, Pătîrlagele, Berca, Buzău, cele de pe bordura sudică a subcarpaților pentru Buzău și localitățile județului Prahova, iar cele de pe valea Slănicului și piemontul Rîmnicului pentru Buzău și Rîmnicu Sărat.

Trebuie reținut faptul că volumul cel mai însemnat al deplasărilor zilnice se înregistrează din satele situate în lungul căilor de comunicație principale ale județului (Siriu — Buzău și Pietroasele — Buzău — Rîmnicu Sărat).

Așezările rurale și urbane

Multe din localitățile rurale din cuprinsul județului sînt foarte vechi, pe cînd altele relativ recente (secolul al XIX-lea). Sub aspectul originii lor se constată mai multe direcții de formare: sate dezvoltate pe vechi vetre (Chiojd, Pătirlagele, Cislău, Vernești, Cîndești etc.); sate formate prin roiri pastorale (au avut ca puncte de plecare vechile sate autohtone), întîlnite pe culmile subcarpatice (Poienițele, Virfu etc.); sate formate prin roiri agricole în zona de șes, cu populație din subcarpați (Lipia, Săhăteni, Clondiru); sate rezultate în urma stabilizării unei părți din populația imigrată din Transilvania (Unguriu, Sasu, Calvinii, Săseni, Zorești, etc.) sau din sudul țării (Șaringa, Mărăcineni, Simileasca).

Structura profilului economic al satelor s-a modificat în timp, devenind treptat mai complexă și diferențiată. Astfel, se pot distinge sate a căror viață economică este legată de activitatea forestieră și de creștere a animalelor (pe Bîsca Rozilei, Buzău, Siriu, Bîsca Chiojdului); sate cu un profil mixt al activității economice — agricultură și industrie extractivă; sate cu profil viticol accentuat în zona piemontană și de glacis; sate în care activitatea economică este legată de agricultură; sate legate de sfera de influență a orașelor Buzău și Rîmnicu Sărat, specializate în culturi preorașenești.

Actuala repartitie geografică a așezărilor din județul Buzău este rezultatul unui îndelungat proces evolutiv, sub impulsul factorilor social-istorici, economici și naturali, ceea ce a dus la individualizarea unor grupări teritoriale cu un anumit specific, impus de poziția, mărimea și funcția economică. O primă grupare este legată de așezările desfășurate în bazinele depresionare și în lungul văilor principale, în luncă, pe terasele sau pe versanții acestora. Au în medie un număr de 500—1 000 de locuitori și chiar mai mult în centrele cu activitate economică intensă (Nehoiu, Pătirlagele, Cislău). Sînt sate de tip liniar, cu tendințe de compactizare. La contactul dintre subcarpați și cîmpie se întîlnesc sate de tip adunat-compactizat, cu 750—

1 500 de locuitori. Altă grupă include satele răspândite mai ales în subcarpați, pe văile mici, în bazine de recepție și pe culmi, cu un număr mic de locuitori (sub 250) și cu aspect împrăștiat.

În cîmpie sînt sate mari, cu un număr în medie de 2 000 — 3 000 de locuitori și o structură de tip concentrat.

În general, satele din zona montană sînt mici, densitatea lor este redusă (1—2 sate la 25 km²), iar energia de habitat atinge valori de 100—180 m.

În zona subcarpatică, alături de satele mici și mijlocii (pe văile secundare și culme), apar sate mari, mai ales în lungul Buzăului. Energia de habitat are valori de 50—100 m, iar densitatea variază între 3 și 5 sate la 25 km². Densitatea caselor din perimetrul vetrei este mică (4—6 case/ha), cu toate că suprafața vetrei este foarte mare (datorită extensiunii mari a terenurilor destinate culturilor). Satele din cîmpie prezintă o densitate cu mult inferioară valorilor amintite, dar compactizarea este accentuată.

Dezvoltarea impetuoasă a industriei a determinat schimbări radicale în structura economiei și în însăși fizionomia multora din comunele județului; unele deja au un pronunțat caracter industrial și aspectul (în urma noilor construcții de locuințe și așezăminte social-culturale) de mici localități urbane (Berca, Nehoiu, Pătirlagele etc.). În cadrul județului există două orașe, Buzău și Rîmnicu Sărat, primul avînd rang de municipiu.

Municipiul Buzău¹ ocupă o poziție centrală în cadrul județului și se desfășoară pe două terase ale Buzăului, pe circa 17 035 ha. În 1969 populația municipiului se ridică la 68 703 locuitori, fiind a douăzecea localitate urbană a țării. Din 1930, cînd existau numai 37 050 de locuitori, se constată aproape o dublare a populației.

¹ Numele orașului este luat de la riul pe care este așezat, iar acesta ar veni de la termenul slavon „boza”, care înseamnă „tulbure”. Există și părerea că numele s-ar fi format din contopirea radicalului trac „buz” și a sufixului latin „aeus”. Istoricul Xenopol amintește că denumirea figurează de la sfîrșitul secolului al IV-lea, într-o lucrare ce pomenește de martirizarea Sf. Sava, prin înecare în riul Museus în anul 355. Lipsa literei b din alfabetul grecesc ducea la folosirea literei m (sau mp). Ca urmare, denumirea ar fi foarte veche, probabil chiar preromană.

Documentar este atestat la 1431¹ ca târg pe unul din drumurile de mare importanță comercială ce legau Transilvania de Țara Românească; unele indicații asupra târgului Buzău există însă și în unele scrieri din secolul al XIV-lea. Poziția sa la intersecția căilor comerciale Brașov — Tabla Buții — Bîsca Chiojdului — Buzău — Brăila, Focșani — Gherghița, București — Focșani i-a conferit cu mult înaintea acestor menționări funcția de centru comercial (unde aveau loc schimburi de vite, cereale, miere, ceară), funcție pe care o păstrează pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, cînd dezvoltarea industriei de prelucrare și apariția căilor ferate au produs schimbări în structura funcțională a orașului, au dus la o creștere rapidă a populației, la diversificarea preocupărilor etc. În 1930, aproape 32% din locuitori activau în agricultură (legumicultură) și industrie, 26% în transporturi și circulația mărfurilor, iar restul în învățămînt, cultură, artă și alte activități. După 1950, dezvoltarea impetuoasă a industriei și transporturilor, apariția unor mari unități economice au făcut ca mai mult de 76% din totalul forței de muncă să fie antrenată în aceste ramuri, din care 47% în industrie.

Evoluția în teritoriu a orașului a suferit modificări impuse, în principal, de schimbările din structura economiei. Vatra orașului corespunde centrului actual (fig. 24). În secolele XV—XVI, datorită puternicei desfășurări a comerțului, el se extindea pe direcția drumurilor comerciale, adică spre nord-vest și sud. În secolul al XIX-lea, așezarea coloniștilor bulgari în estul și sud-estul localității, în zona propice desfășurării unei intense legumiculturi, impune lărgirea arealului Buzăului în

¹ În lucrarea lui B. I o r g u l e s c u, dedicată județului Buzău, se precizează că orașul Buzău este menționat în scrierile lui Giacomo di Pietro Lucari ca cetate întemeiată de Radu Negru și ca târg în timpul domniei lui Alexandru Basarab (1352—1364). De asemenea, din ultima parte din „porunca circulară” emisă de Dan al II-lea către târgurile și vămile din Țara Românească (între care figurează și Buzăul), legat de schimburile comerciale cu Brașovul, se precizează că aceste schimburi să se desfășoare ca în timpul domniei lui Mircea cel Bătrîn; de aici se poate conchide că târgul Buzău există încă din secolul al XIV-lea („Viața Buzăului”, nr. 405, 7. VI. 1969).

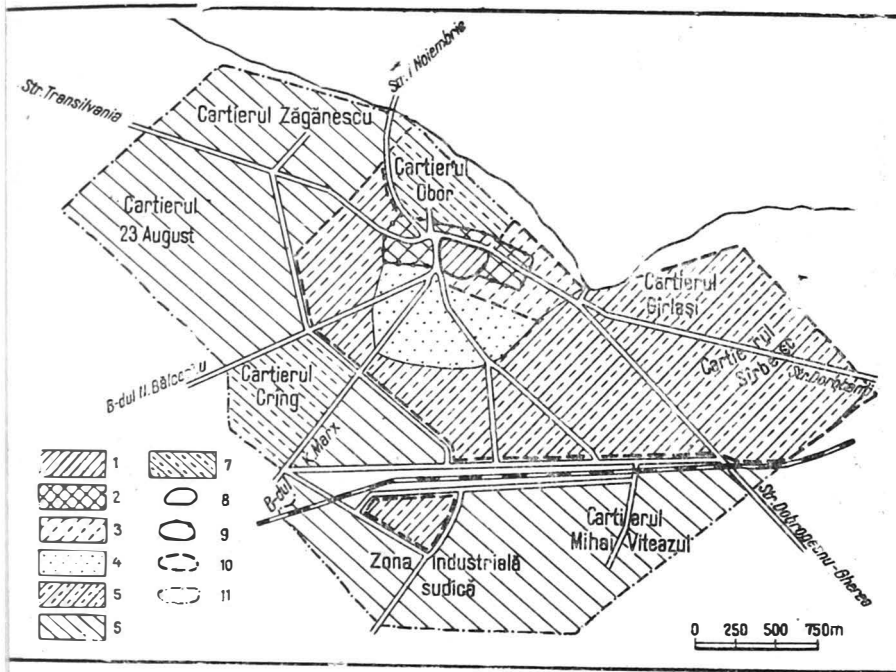

Fig. 24. — Evoluția teritorială a orașului Buzău (după R. Calcan).

1, Zonă construită înainte de secolul al XIV-lea; 2, zonă construită în secolele XV—XVI; 3, zonă construită în secolul al XVII-lea; 4, zonă construită în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea; 5, zone construite sau alipite la oraș în secolul al XIX-lea; 6, zone construite sau alipite orașului în secolul al XX-lea; 7, cartiere construite după 1950; 8, extensiunea orașului în secolul al XIV-lea; 9, extensiunea orașului în secolul al XV-lea; 10, limitele orașului în secolul al XIX-lea; 11, limitele actuale ale orașului.

această direcție. Într-o oarecare măsură construirea căii ferate București—Focșani, prin sudul orașului, determină extinderea teritorială spre sud. După 1950, crearea puternicei platforme industriale sudice, dezvoltarea industriei materialelor de construcție în nord, precum și ridicarea modernelor cartiere — Cring (fig. 25) și Obor — dirijează lărgirea arealului municipiului în principal spre sud, sud-vest și nord-vest.

Dintr-un mic orașel care în 1930 avea două mori, trei mici distilării de spirt și mai multe fabricuțe de produse zaharoase, gheață artificială, de prelucrare a materialelor, timplărie,

Fig. 25. — Cartierul Crîng.

teracotă, Buzăul a devenit astăzi un centru industrial în care se află întreprinderi de interes republican din ramurile metalurgiei, construcțiilor de mașini, chimică, alimentară. De altfel, aceste ramuri formează baza structurii industriale a orașului în dezvoltare, ele dînd aproape 90% din producția lui globală industrială. În același timp, industria orașului dă 55,6% din valoarea producției globale industriale a județului. Orașul Buzău este un vechi centru cultural, cu tradiții în dezvoltarea învățămîntului. Aici există o casă de cultură, o casă a creației populare, două muzee de istorie, o bibliotecă cu un fond de peste 80 000 de cărți, două cinematografe, o tipografie modernă recent construită etc. În afara laboratoarelor de cercetare, ce funcționează pe lângă marile uzine buzoiene, în localitate există Stațiunea de cercetări legumicole.

Parcul Crîng, precum și malul Buzăului constituie locuri folosite pentru recreere, agrement de cei mai mulți locuitori. În sfîrșit, orașul constituie și un important nod de transport —

Fig. 26. — Centrul orașului Buzău.

feroviar și rutier—și, în același timp, un centru cu o vie activitate comercială (fig. 26).

Ca urmare a întregii evoluții economice și a extinderii teritoriale pe etape, în arealul său s-au constituit sectoare cu o anumită semnificație în structura funcțională. Astfel, sudul și nordul localității formează sectoarele industriale, centru corespunde sectorului comercial, administrativ și cultural, iar în sud-est predomină latura agricolă.

Rimnicu Sărat, cel de-al doilea oraș al județului, se desfășoară pe malul stîng al râului cu același nume, pe o suprafață

de 5 204 ha. Avea în 1969 circa 23 923 de locuitori, cu aproape 9 000 mai mult decît în 1930. A apărut ca tîrg pe drumul comercial ce leagă Țara Românească de Moldova. Este atestat documentar, ca tîrg, în 1594, într-un act emis de Mihai Viteazul. Este totuși mai vechi, pentru că, în 1481, Ștefan cel Mare se adresează într-o proclamație locuitorilor dintre Buzău și Rîmnic, după care, în amintirea victoriei asupra lui Radu cel Frumos, ridică o biserică (în Rîmnic). Pe harta stolnicului C o n s t a n t i n C a n t a c u z i n o (1700) el apare ca reședință a unui județ de graniță. Pînă în secolul al XX-lea a existat ca tîrg, funcția comercială îmbinîndu-se cu cea administrativă. În primele patru decenii ale secolului nostru în oraș apar mici ateliere și fabrici de prelucrare, astfel că în 1930 industria sa se compunea din o moară, o fabrică de ulei vegetal, una de pînză, o mică rafinărie de petrol, două ateliere mecanice, o fabrică de mobilă și una de cherestea. După 1950, vechile întreprinderi au fost modernizate (Fabrica de confecții, Întreprinderea de regenerare a uleiurilor, Fabrica de tutun etc.), au apărut și sînt în construcție noi unități industriale (Fabrica de garnituri de frînă și etanșare, Fabrica de produse lactate etc.), orașul avînd astăzi în primul rînd o funcție industrială (dă circa 17,6% din producția globală industrială a județului). În oraș există o bibliotecă cu peste 40 000 de volume, un muzeu de istorie și etnografie, o casă de cultură, mai multe obiective turistice. Urbanistica modernă își face tot mai repede simțită prezența în ansamblurile de blocuri construite în ultimii ani (fig. 27).

Activitatea social-culturală

Peisajul rural și urban al județului a cunoscut în anii construcției socialiste înnoiri. Profunde transformări au avut loc în domeniul învățămîntului, al ocrotirii sănătății, al științei și culturii.

Vechea fizionomie a satului buzoian a fost mult modificată. Echiparea tehnică a teritoriului (electrificarea așezărilor, alimentarea cu apă, modernizarea căilor de comunicație etc.)

Fig. 27. — Vedere panoramică asupra orașului Rm. Sărat (foto T. Stere).

a reprezentat o premisă însemnată în acest proces, în afară de creșterea veniturilor populației. Noile construcții de locuințe (între 1961 și 1970 au fost date în folosință 5 353 de apartamente și au fost construite circa 30 000 de case noi) dau un aspect modern satelor și orașelor buzoiene.

Creșterea bunăstării materiale este oglindită atât în ridicarea salariilor (în 1969 salariul mediu lunar era cu 155% mai mare decât cel de la nivelul anului 1960) și a veniturilor reale, cât și în sporirea accentuată, de la un an la altul, a volumului de mărfuri vândute prin comerțul de stat și cel cooperatist.

În anul 1969, valoarea acestor desfaceri a atins suma de 1,4 miliarde lei, față de 1,1 miliarde lei în anul 1965. În această perioadă, vânzările de mărfuri cu amănuntul au sporit cu 30 % pe total și cu 31 % la mărfurile nealimentare. În structura vânzărilor se constată o creștere a ponderii mărfurilor nealimentare, în special articole tehnice, care în 1969 au reprezentat 56 % din volumul acestora.

Extinderea rețelei electrice pe teritoriul județului (în 1970 erau electrificate 347 de sate) a favorizat creșterea numărului de abonamente la radio (63 489 în 1969) și televizoare (19 407 în 1969). În domeniul ocrotirii sănătății au fost extinse unitățile sanitare (în 1969 existau 3 spitale unificate în mediul urban, 9 spitale rurale, 6 policlinici, 3 micromaternități, 57 case de nașteri, 21 de staționare pentru copii și adulți, 12 circumscripții urbane, 87 de circumscripții rurale), a crescut numărul de cadre medicale de diverse grade și specialități (2 931 în 1970).

Județul Buzău are vechi tradiții în învățămînt, cultură, știință. Rețeaua institutelor de învățămînt cuprinde 521 de unități școlare (din care 514 școli generale, 7 licee), în care învață 85-802 elevi, 14 unități școlare cu profil tehnic, artistic, pedagogic, cu 5 582 de elevi, învățămîntul preșcolar are 245 de grădinițe cu 8 477 de copii înscriși.

Activitatea culturală propagată în cadrul județului este reprezentată prin case de cultură (în Buzău și Rîmnicu Sărat) (fig. 28), cămine culturale (83 de cămine cu 232 de filiale satești), (fig. 29), biblioteci, cinematografe (190), muzee (Buzău, Rîmnicu Sărat) și puncte muzeistice satești (Aldeni, Smeeni) etc.

Din inițiativa organelor județene de conducere, în vara anului 1969 a fost organizată prima tabără națională de sculptură la Măgura, lângă mănăstirea Ciolan. În tabără au participat 16 tineri sculptori, ale căror opere împodobesc cadrul acestei regiuni. Se prevede în viitor transformarea ei într-o tabără internațională.

În județ s-au dezvelit plăci comemorative închinete unor personalități de seamă ale vieții noastre culturale și artistice, care și-au petrecut o parte din viață pe aceste meleaguri (I. L. Carăgiale, Ion Andreescu, Vasile Cîrlova, V. Maximilian, N.

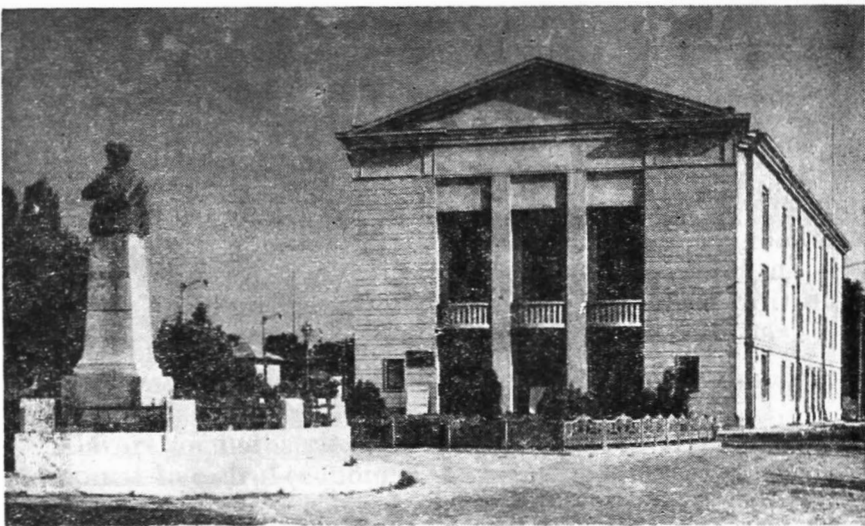

Fig. 28. — Casa de cultură din orașul Rm. Sărat.

Fig. 29. — Căminul cultural din Smeeni.

Leonard, H. P. Bengescu) sau în memoria unor evenimente din istoria poporului nostru (răscoala din 1907). Formațiile artistice ale județului (din Gura Teghii, Lopătari, Bisoca, Buda etc.) s-au remarcat cu prilejul unor manifestări folclorice naționale.

În județul Buzău apare ziarul „Viața Buzăului”, cotidian cu un tiraj însemnat, organ al Comitetului județean al P.C.R. și al Consiliului popular județean.

ECONOMIA JUDEȚULUI

Județul Buzău se înscrie în cadrul național în grupa celor cu un potențial economic mediu. El se caracterizează printr-o gamă restrânsă de resurse ale subsolului, parțial valorificate, și printr-o utilizare mai largă a bogățiilor de sol.

Nota specifică a economiei județului îmbracă, în profil teritorial, un caracter mixt, industrial-agrar, în care ramura conducătoare o constituie industria. În cadrul acesteia domină industria prelucrătoare (construcții de mașini, prelucrarea metalelor, mase plastice, prelucrarea lemnului, alimentară), pe plan secundar întâlnindu-se ramurile industriei extractive (extracția țițeiului și gazelor naturale, extracția materialelor de construcție).

Sub raportul repartiției geografice, industria este concentrată în două centre principale, respectiv Buzău și Râmnicu Sărat, care au dat în 1969 circa 73% din valoarea producției industriale a județului. Totodată se remarcă predominarea industriei prelucrătoare în localitățile menționate, în timp ce industria extractivă se afla dispersată în numeroase centre mai mici.

Dezvoltarea industriei extractive, și în special a industriei petrolului, s-a realizat mai încet, lucru determinat, în mare măsură, de amploarea exploatărilor din bazinul Prahovei, unde trusturile străine și autohtone investeau cele mai mari fonduri. De bază erau industria de exploatare și prelucrare a lemnului, industria alimentară.

De-abia în anii puterii populare, când s-a pus problema ridicării nivelului economic al tuturor regiunilor țării, a valorificării tuturor resurselor umane și materiale, în județ industria a devenit ramura principală a economiei, cu predominarea industriei grele.

Alături de industrie, agricultura a jucat și prezintă un rol însemnat în cadrul economiei. Ea asimilează un mare procent din forța de muncă și asigură materia primă pentru industria alimentară, textilă etc. Se remarcă o diferențiere zonală, legată de ponderea diferitelor sale ramuri. În nordul județului (zona montană) domină creșterea animalelor, legată de extinderea mare a suprafețelor cu pășuni și finețe, în partea centrală (subcarpați) se remarcă o îmbinare a pomiculturii, viticulturii cu creșterea animalelor, în partea sudică (zonă de cîmpie) se evidențiază producția cerealică și a altor plante, secundată de cea animalieră.

Căile de comunicație, prin repartiție, densitate și grad de modernizare, reflectă din plin etapele și gradul de dezvoltare economică a județului, precum și unele influențe impuse de desfășurarea reliefului. Arterele de comunicație cele mai importante sînt concentrate în subcarpați și la contactul acestora cu cîmpia. Multe din ele se dirijează pe traiectele vechilor drumuri comerciale de care este legată apariția și dezvoltarea multor localități-tîrguri, între care Buzău și Rîmnicu Sărat. Exploatarea forestieră a impus crearea unei rețele (în zona montană) de căi ferate și șosele forestiere.

Industria

Pe teritoriul județului, industria s-a dezvoltat destul de tîrziu, de-abia din primele decenii ale secolului al XX-lea. Pînă atunci era limitată la unele mici ateliere de postav, dimie,

ceramică, la unele mori (Buzău și Rîmnicu Sărat), precum și la cîteva fierăstraie (Nehoiu, Nehoiăș) s-au puțuri petrolifere în subcarpați. Prima parte a secolului al XX-lea se caracterizează prin extinderea exploatărilor forestiere, petrolifere, carbonifere, gazifere (în multe locuri a avut un caracter prădalnic), prin dezvoltarea unor ramuri ale industriei prelucrătoare în orașele Buzău și Rîmnicu Sărat (morărit, rafinarea primară a petrolului, prelucrarea metalelor, ceramică etc.), legată de existența materiei prime și de poziția acestor orașe pe traiectul și la intersectarea unor intense artere comerciale. În 1935, în actualul județ funcționau 13 fabrici, cu un număr mai mare de 20 de salariați, precum și numeroase ateliere cu unu pînă la cinci lucrători. Se remarcă (tabelul nr. 2) ponderea mai mare a industriei alimentare și a industriei de exploatare a lemnului.

După 1944, în cadrul operei de industrializare socialistă a țării, s-au produs modificări profunde atît în structura industriei, cît și în repartiția sa. Cea mai mare parte din investiții a fost orientată spre industrie, în special spre ramurile industriei grele. Astfel, în ultimul cincinal (1966—1970) aceasta a reprezentat circa 63% din totalul fondului de investiții pe județ, care s-a ridicat la 4,6 miliarde lei. În dezvoltarea industrială au fost urmărite cîteva direcții: continuarea dezvoltării ramurilor tradiționale (exploatarea petrolului, forestieră, industria alimentară), dar și îmbogățirea structurii cu noi subramuri; apariția unităților industriale legate de existența materiei prime, crearea și dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini, chimică, repartiția obiectivelor industriale pe tot cuprinsul județului, pentru o valorificare eficientă a forței de muncă. Ca urmare, numai între 1950 și 1970 au apărut mai multe uzine, fabrici și secții noi (Uzina de sîrmă și produse din sîrmă, Fabrica de zahăr, Întreprinderea de geamuri, Fabrica de produse lactate, Uzina de produse ceramice pentru construcții de la Sătuc etc.), numeroase fabricuțe și secții vechi au fost lărgite și modernizate. În 1969 existau 11 mari unități industriale, din care 4 de interes republican, 4 de subordonare județeană și 3 aparținînd cooperației meșteșugărești, în cadrul

căroră lucrau 21 978 de salariați, din care 19 681 muncitori. Producția industrială a înregistrat un ritm accelerat de creștere (17,3%), depășind ritmul mediu de dezvoltare a producției pe țară, care în aceeași perioadă (1966—1969) a fost de 11,8%.

Tabelul nr. 2

Ramurile industriale de bază ale județului în 1930

Ramuri ale industriei	Nr. fabricilor	Nr. salariaților
Alimentară	4	1 262
Textilă	1	138
Chimică	2	—
Metalurgică	2	78
Lemn	3	1 881
Materiale de construcție	1	97

Valoarea producției globale industriale a fost în 1970 de 3 267,2 milioane lei, depășind de 2,2 ori valoarea anului 1965 și de aproape 10 ori pe cea obținută în 1950.

Cele mai înalte niveluri de dezvoltare s-au înregistrat în ultimul cincinal în industria construcțiilor de mașini și prelucrare a metalelor (peste 2,4 ori), în industria chimică (aproape 4 ori), în industria metalurgică (4,6 ori), în industria materialelor de construcții (peste 2,7 ori). Ca urmare, ponderea producției industriale a județului în ansamblul producției industriale a țării a crescut de la 0,9% (1965) la 1,1% (1969).

Creșterea gradului de dotare tehnică în industria județului (fondurile fixe industriale au fost în anul 1970 de trei ori mai mari față de 1965), ridicarea calificării, organizarea mai bună a producției au sporit mult productivitatea muncii. Astfel, aproape 71% din sporul producției globale industriale s-a ridicat în ultimul cincinal pe seama creșterii productivității muncii.

Se remarcă modificări în structura producției, în sensul creșterii ponderii ramurilor industriei grele (tabelul nr. 3), în crearea și dezvoltarea industriei în toate colțurile județului, chiar cu o tendință ușoară de specializare (în zona montană, exploatarea și prelucrarea lemnului și, în perspectivă, valori-

Tabelul nr. 3

Structura producției globale Industriale a Județului pe ramuri (În procente)

Ramuri ale industriei	1950	1960	1969
Metalurgia feroasă	—	—	13,1
Construcții de mașini și prelucra- rea metalelor	11,8	10,5	14,3
Chimie	0,2	5,5	8,5
Materiale de construcție	2,2	9,2	2,5
Exploatarea și prelucrarea lemnului	11	13,7	7,8
Textilă	0,9	0,7	0,4
Confecții	15,1	11,9	9,9
Alimentară	47,6	33,4	35,5
Alte ramuri	11,4	14,9	7,0

ficarea potențialului hidroenergetic al apelor buzoiene; în subcarpați, exploatări petrolifere și industria alimentară bazată pe fructe, legume, iar în sud, în cele două orașe, legat și de poziția lor față de zonele cu materie primă, de principalii consumatori și de căile de transport, precum și de existența forței de muncă, în bună parte calificată, desfășurarea complexă a industriei cu accent pe industria grea). De subliniat noua platformă industrială ridicată în anii socialismului în sudul orașului Buzău.

Aceste modificări au determinat transformări și în structura schimburilor, a legăturilor dintre centrele județului și cu acelea din județele vecine, a sferei preocupărilor populației.

Dintr-un județ înapoiat industrial și furnizor permanent de materie primă și forță de muncă, astăzi el livrează pe piața internă, dar și peste hotare, produse finite de bună calitate, concentrînd, în același timp, cea mai mare parte a forței de muncă în cadrul obiectivelor industriale create. Totodată, se dezvoltă permanent legături de ramură între diferitele unități industriale din județ.

Industria energetică se axează pe exploatarea petrolului și a gazelor naturale. Ea ocupa în 1969, în ansamblul producției județului, locul șapte, cu circa 5,7 . Pînă în 1960 în structura sa intrau și exploatările de cărbuni inferiori din perimetrul Ojasca — Unguriu, cu o producție relativ mică (69 600 tone în 1960).

Industria energetică este una din ramurile vechi, de tradiție ale județului, exploatările de țiței și cărbune realizîndu-se în condiții primitive încă de la finele secolului trecut. Înaintea celui de-al doilea război mondial se exploata petrol la Niculești, Beceni, Beciu, Policiori, Dimianca, Monteoru de către patru societăți, gaze naturale la Beceni, Beciu, Niculești, Policiori și cărbune la Ojasca. După naționalizare, acestei ramuri industriale i s-a acordat o deosebită atenție. A fost realizat un volum mare de prospecțiuni care au permis depistarea de bogate zăcăminte de petrol și gaze naturale. Totodată, dezvoltarea industrială a județului a impus studierea și punerea în valorificare a bogatului potențial hidroenergetic.

Industria petrolului reprezintă ramura de bază în cadrul energeticeii. Zăcămintele de hidrocarburi se află localizate în zona subcarpatică, în special în anticlinalul Berca — Arbănași. Ele se găsesc amplasate în depozite meoțiene, sarmațiene și chiar mai vechi. Principalele centre de exploatare se află la Berca, Piclele, Beciu, Arbănași, Plopeasa, Monteoru, Bărbucești, Grăjdana, Tisău etc. Primele exploatări de țiței sînt menționate din 1856, la Monteoru, iar mai tîrziu, în 1895, la Berca. Extractia se realiza inițial prin galerii și puțuri și apoi, către sfîrșitul secolului al XIX-lea, prin foraje. Mijloacele rudimentare de exploatare nu permiteau obținerea unor producții ridicate. În 1903 aceasta de-abia înregistra 4 892 tone. Primele decenii

ale secolului al XX-lea au înregistrat o creștere a interesului capitaliștilor străini și autohtoni pentru zăcăminte de petrol de la est de Buzău. În 1937, perimetrele exploatabile erau concesionate la patru societăți, iar producția obținută era de aproape 10 ori mai mare decât în 1904, ea înregistrând circa 46 454 tone. Ca urmare a exploatării prădalnice din această perioadă s-a ajuns la secătuirea aproape completă a unor depozite, la părăsirea unor perimetre devenite nerentabile, la scăderea producției de țiței (29 065 tone în 1942). Urmărilor războiului s-au resimțit și în zona petroliferă a Buzăului, multe schele fiind distruse sau abandonate din cauza producției mici. După 1948, zonei Berca—Arbănași, aproape părăsită, i s-a acordat o atenție deosebită. Prospekțiunile efectuate au evidențiat prezența altor zăcăminte cu capacități ridicate, aflate la diferite adâncimi, multe din ele exploatabile doar azi, cu utilaj de forare de medie sau maximă adâncime.

Prelucrarea țițeiului se face în rafinăriile din județul Prahova (Ploiești, Brazi). În județ au funcționat la începutul secolului nostru câteva mici distilării (Berca, Buzău, Rîmnicu Sărat), unde țițeiul era prelucrat primar, produsele obținute fiind folosite pentru iluminat și altele. La Rîmnicu Sărat există o întreprindere de regenerare a uleiurilor, care funcționează pe baza uleiurilor primare obținute în rafinăriile prahovene.

Industria gazelor naturale, deși cu vechime (în 1937 exploatări de gaze se realizau la Beceni, Beciu, Niculești, Policiori), este încă insuficient dezvoltată. Cele mai importante zăcăminte se găsesc în depozitele ponțiene din sud-estul județului (se exploatează la Roșioru și Ghergheasa), la care se adaugă acelea din zona de extracție a țițeiului.

Industria energiei electrice este insuficient dezvoltată, deși județul dispune de însemnate cantități de combustibili lichizi, gazoși, ca și de mari resurse hidroenergetice. Există grupuri electrogene de mică capacitate în localitățile mai mari. Puterea instalată de care dispunea județul în 1969 era de circa 14,7 mii kW., iar producția obținută s-a ridicat la 23,3 milioane kWh. Necesarul de consum de energie electrică este completat prin rețeaua sistemului energetic național de la centralele electrice din Moldova.

Dezvoltarea industrială a județului și creșterea continuă a consumului de energie electrică în sectorul particular, pe măsura îmbunătățirii condițiilor de viață și a ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii impune, pe de o parte, folosirea combustibililor lichizi și gazoși în termocentrale, iar pe de altă parte, valorificarea marelui potențial hidroenergetic de care dispun râurile de munte — Bisca Mare, Bisca Mică, Siriul și mai ales Buzăul. Pentru a acoperi necesarul de energie electrică al platformei industriale din sudul orașului Buzău, aici au fost construite o centrală termică și o stație de transformare de 110 kV.

În prezent se desfășoară intense studii pentru stabilirea lacului unde va fi amplasat primul baraj pe râul Buzău.

Industria metalurgică este o ramură nouă în structura industriei județului și a apărut o dată cu intrarea în funcțiune în 1966 a Uzinei de sîrmă și produse din sîrmă din orașul Buzău (fig. 30). În 1969 producția ei reprezenta circa 13,1% din producția industrială globală a județului și 1,7% din producția industriei metalurgice a țării. La sfîrșitul cincinalului (1966—1970) ea asigură circa 51% din necesarul pe țară de sîrmă trasă, 50% din sîrmă zincată și 55% din cel de electrozi. Pe baza materiei prime venite de la Hunedoara, ea produce diferite sortimente din sîrmă (sîrmă zincată, sîrmă trefilată vandabilă din oțel moale, sîrmă neagră) și electrozi pentru sudură (din 1968). În 1970 producția sa a fost de 90 000 tone sîrmă, 36 000 tone electrozi cu dimensiuni de la 0,2—8 mm și 7 250 tone cuie. Uzina buzoiană, amplasată în zona industrială din sudul orașului, este una din cele mai mari întreprinderi din județ. Forța de muncă, în cea mai mare parte calificată în acești ani, provine nu numai din Buzău, ci și din localitățile din imediata vecinătate. În 1969, în această ramură erau antrenați 1 514 salariați, din care 1 313 muncitori.

Industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor, în trecut limitată la mici ateliere de reparații, este reprezentată prin Uzina mecanică și întreprinderea „Metalurgică”, amîndouă aflate în sudul orașului Buzău, precum și

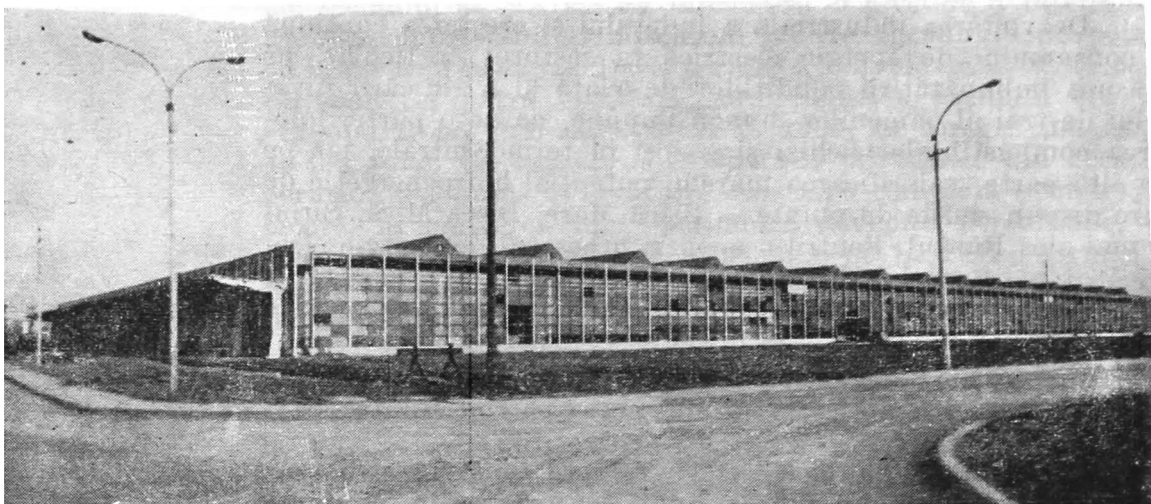

Fig. 30. — Uzina de sirmă și produse din sirmă din Buzău.

prin unele secții ale întreprinderilor „Flacăra” și „Partizanu” din Rîmnicu Sărat. Prin producția înregistrată în 1969, această ramură ocupa locul al doilea, cu 14,3% în ansamblul producției industriale a județului. La sfîrșitul cincinalului (1970) producția acestei ramuri înregistra o creștere de aproape 2,5 ori față de anul 1966. În întreprinderile de ramură lucrează 3 213 salariați, din care 2 857 de muncitori, adică circa 14,6% din numărul de salariați și de muncitori care activează în industria județului. Forța de muncă provine din orașele Buzău și Rîmnicu Sărat și în mai mică măsură din comunele și satele din imediata apropiere.

Uzina mecanică este specializată în producția de material rulant feroviar, mai mult de 70% din produsele sale fiind destinate în această direcție. Ea reprezintă singura întreprindere din țară care fabrică schimbători cu ace flexibile de ecartament normal și îngust, traverse și bretele pentru calea ferată, tirfoane pentru fixarea șinelor de traverse. O parte din producția sa este destinată exportului. Din 1970 ea produce vagoane platforme pe două osii, fiind a treia întreprindere din țară constructoare de vagoane de marfă și subansambluri de trac-

toare. În 1971 se vor construi circa 900 de vagoane de marfă, 30 000 tone aparate de cale, 9 000 tone tirfoane, 750 de seturi de subansambluri de tractoare etc.

Întreprinderea „Metalurgica” din Buzău, construită pe locul unei mici fabrici existentă înainte de 1948, este profilată în producția de bunuri de larg consum (75% din producția sa). Appreciate pe piața internă, dar și peste hotare sînt fiarele de călcat cu cărbuni (este singurul furnizor din Europa), diferite articole de tucerie, mașini de gătit și sobe de încălzit, precum și diferite tipuri de vermole, stingătoare pentru incendiu etc. Volumul producției întreprinderii a crescut în 1968 de circa 25 de ori față de 1950, iar volumul produselor exportate de aproximativ 40 de ori. În perspectivă, aici se vor fabrica și unele reperi pentru vagonul de marfă produs la uzina vecină.

În cadrul celor două întreprinderi locale din Rîmniciu Sărat se realizează diferite produse din metal de uz edilitar și gospodăresc. Construirea fabricii de garnituri de frîne va duce, pe de o parte, la creșterea producției industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor din județ, iar pe de alta la valorificarea forței de muncă disponibilă și la dezvoltarea industrială a acestei localități.

În noul cincinal, la Buzău, va intra în producție și uzina de utilaj terasier, care va livra în 1975 (anul intrării în folosință la întreaga sa capacitate proiectată) circa 18 000 tone de utilaj terasier.

Industria chimică este reprezentată prin uzina de prelucrare a masei plastice din orașul Buzău. Din 1953, cînd a intrat în funcțiune, și pînă în prezent, paralel cu mărirea capacității, prin construirea de noi secții și lărgirea sortimentelor fabricate (în 1953 funcționa atelierul de confecții de P.V.C. și cel de presături termorigide din bachelită și aminoplast; în 1957 a intrat în producție secțiile de fabricare a mijloacelor de producție și a unor produse pentru industria petrolieră, alimentară și farmaceutică; în 1960 a fost dată în producție secția de reșapare a anvelopelor — singura de acest gen din țară; din 1962 se fabrică filtre de diferite tipuri și dimensiuni

pentru autocamioane și tractoare; în 1970 s-a dat în folosință secția de polietilenă), producția înregistrează creșteri mari: în 1969 ea depășea de circa 30 de ori producția anului intrării în funcțiune și de 4 ori producția de la începutul cincinalului (1966). Este a doua unitate din țară care produce polietilenă, ea dând circa 36,4% din producția țării la acest sortiment. Această ramură ocupă locul al cincilea în ansamblul producției globale industriale a orașului, înregistrind, în 1969, circa 8,5% din aceasta.

Materia primă este adusă din diferite centre ale industriei chimice din țară, ca Făgăraș (bachelită, aminoplast, P.V.C. praf), Brazi (polietilenă). La rîndul ei, uzina livrează economiei naționale produse larg utilizate în diferite ramuri ale industriei (garnituri și filtre, căști de protecție pentru exploatările miniere și forestiere, măști de protecție pentru sudură, Romcarbon, cărbune medical etc.), precum și unele sortimente pentru export. Astfel, produsele industriei chimice buzoiene sînt folosite în șapte țări: U.R.S.S., Brazilia, Cuba, Anglia, Italia, Belgia și Olanda.

Industria materialelor de construcții, deși veche prin tradiție, deși dispune de variate și bogate materiale de construcție (calcar, gresie, nisip, diatomit etc.), nu are o pondere mare în industria județeană. În 1969 ea dădea numai 2,5% din aceasta. Extracția materialelor de construcții este orientată în special asupra nisipurilor, calcarelor, diatomitului. Legat de acestea au apărut și unele centre de prelucrare, ce au însă capacități de producție reduse și constituie diferite unități ale industriei locale.

Calcarele se găsesc în sud-vestul județului, îndeosebi în Masivul Istrița, de la sud de valea Nișcovului, și în Masivul Măgura, de la nord de ea. Carierele mai mari se găsesc la Ciuta, Viperești, Nifon. La Măgura există o fabrică de var cu o producție anuală de circa 5 500 tone, care folosește calcarul din orizontul local sau de la Viperești. La baza clinei sudice a Istriței există aproape în fiecare localitate cuptoare de var de mică capacitate. În perspectivă s-ar putea pune problema deschiderii unor cariere care să asigure materia primă unei

întreprinderi de interes republican, amplasată într-una din localitățile de acolo. Materia primă abundentă, existența de forță de muncă, precum și poziția favorabilă a unui astfel de centru față de marile artere de transport ar facilita dezvoltarea sa și ar crea legături lesnicioase cu orașele din sudul și estul țării.

Nisipul cuarțos exploatat în carierele de la Crivineni este folosit ca materie primă la întreprinderea de geamuri din Buzău, dar el constituie și o parte din materia primă a fabricilor similare din Scăieni, Azuga. Întreprinderea de geamuri Buzău, a patra unitate de acest gen din țara noastră, produce diferite sortimente de geamuri (geamuri trase groase de 3—5 mm, geamuri șlefuite cu grosimi ce variază între 3,5 și 16 mm, geamuri securizate cu dimensiuni de $2 \times 3,4$ m, geamuri emailate), precum și oglinzi din cristal. Este singura fabrică de oglinzi de acest fel din țară.

Diatomita, extrasă din carierele din dealul Burdușoaia, este folosită ca material izolant și filtrant pentru fabricile din industria alimentară, precum și la fabricarea diferitelor materiale de construcție, cum ar fi blocurile înlocuitoare de cărămidă.

Largă întrebuințare în industria materialelor de construcție are *argila*. Depozite de argilă cu calități superioare există în jurul localităților Buzău, Rîmnicu Sărat, Berca—Sătuc. Aceasta a permis dezvoltarea încă din primele decenii ale secolului nostru a industriei ceramice brute, la început primitiv, astăzi în condiții superioare, oferite de mecanizarea aproape completă a operațiunilor. Fabrica de produse ceramice industriale Berca—Sătuc, construită în ultimii ani, este una din cele mai mari din țară; ea folosește argila din orizontul local. În semestrul al doilea al anului 1971, când va funcționa cu capacitatea proiectată, va livra 60 milioane de cărămizi pe an. Producția de cărămizi a județului în ultimii 10 ani s-a mărit de 3 ori, în 1969 unitățile industriale cu acest profil dînd 12 milioane bucăți.

În nord-vestul orașului Buzău, în cartierul Simileasca, se află în construcție un obiectiv de mare capacitate și complexitate: Întreprinderea de prefabricate din beton. În prima etapă, aceasta va produce anual 28 500 m³ de prefabricate,

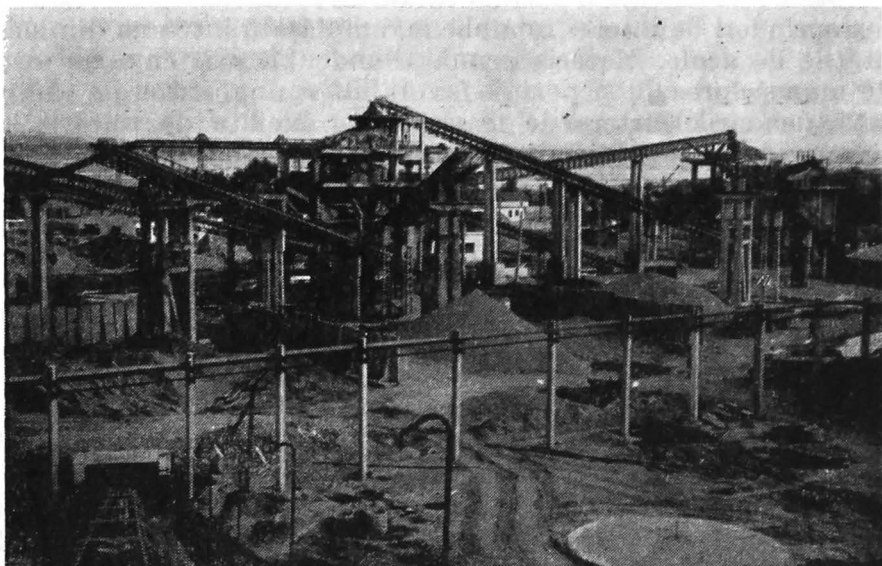

Fig. 31. — Balastiera modernizată de la Simileasca.

urmînd ca după darea totală în exploatare volumul acestora să se dubleze.

Pietrișurile și nisipurile din albia Buzăului, Rîmnicului sau a altor riuri sînt folosite larg în construcții. Există balastiere mecanizate de mare capacitate la Simileasca (fig. 31), Dedulești, Rîmnicelu, Topliceni, Nișcov, Pîrscov, Seșu etc.

Gresile sînt folosite mai ales în zona montană pentru terasamente de cale ferată cu ecartament normal sau îngust, pentru pietruirea drumurilor comunale, în construcția de parapete și ziduri de protejare a șoselelor ce trec prin terenuri cu alunecări, în construcția locuințelor. Nu există carieră de acest gen, exploatările avînd un caracter temporar, după necesități, și numai în locurile unde pachetele de gresii (de Kiwa, de Tarcău, de Siriu) sînt groase.

Industria de exploatare și prelucrare a lemnului este una din ramurile cu tradiție îndelungată în economia județului. Spre deosebire de situația existentă înainte de 1948, cînd lemnul

exploatat era expediat în stare brută sau prelucrat primar (la Nehoiu) spre câteva fabrici de cherestea sau mobilă din țară și peste hotare (lemn de rășinoase), astăzi prelucrarea acestuia se realizează în bună parte în unitățile industriei forestiere județene. Această ramură deține 7,8% din producția industrială a județului și mai mult de 20% din numărul salariaților. Forța de muncă este recrutată în primul rînd din satele și comunele din apropierea punctelor de exploatare și în al doilea rînd din celelalte localități din județ și chiar din alte județe (Vaslui, Galați, Tulcea etc.). Fondul forestier are o suprafață de circa 154 635 ha, reprezentînd 25,4% din suprafața județului. Cea mai mare parte se află în zona montană (aproape 60 000 ha), unde, de altfel, există și principalele puncte de exploatare. Volumul de masă lemnoasă de aici se evaluează la peste 5 milioane metri cubi, iar pădurile cu vechime de peste 80 de ani dețin peste 75% din suprafață. Punctele și sectoarele principale de exploatare sînt concentrate în zona montană, pe văile Bisca Mică, Bisca Mare, Harțașu, Siriu, Cașoca, iar în subcarpați pe valea Nișcovului. În afara gurilor și sectoarelor de exploatare există unități specializate în producerea de cherestea (Nehoiu, Vernești, Buzău, Gura Teghii), lăzi, ambalaje, frize de parchete (Nehoiu), mobilă (Buzău, Rîmnicu Sărat).

Principalul centru al industriei prelucrătoare este Nehoiu (fig. 32). În 1971 a început aici construcția unei fabrici de mobilă, care, din 1972, va intra parțial în producție, iar după terminare va livra anual 13 000 garnituri de mobilă. În cinci-șase ani este proiectată și o unitate de plăci aglomerate, cu o capacitate anuală de 7,5 tone. Construirea acestui obiectiv va crea posibilitatea valorificării superioare a masei lemnoase, va permite folosirea forței de muncă disponibilă și va asigura condiții favorabile pentru urbanizarea acestui vechi centru forestier.

Cea mai mare parte din cherestea de fag și rășinoase este livrată fabricilor de mobilă din județ, dar mai ales celor din București, Ploiești, Pîncota; buștenii de derulaj fabricilor de placaj din Balta Sărată și Rîmnicu Vilcea; traversele, lemnul de foc, doagele, lăzile de ambalaj diferiților consumatori din județele din sudul și estul țării. Mai mult de un sfert din pro-

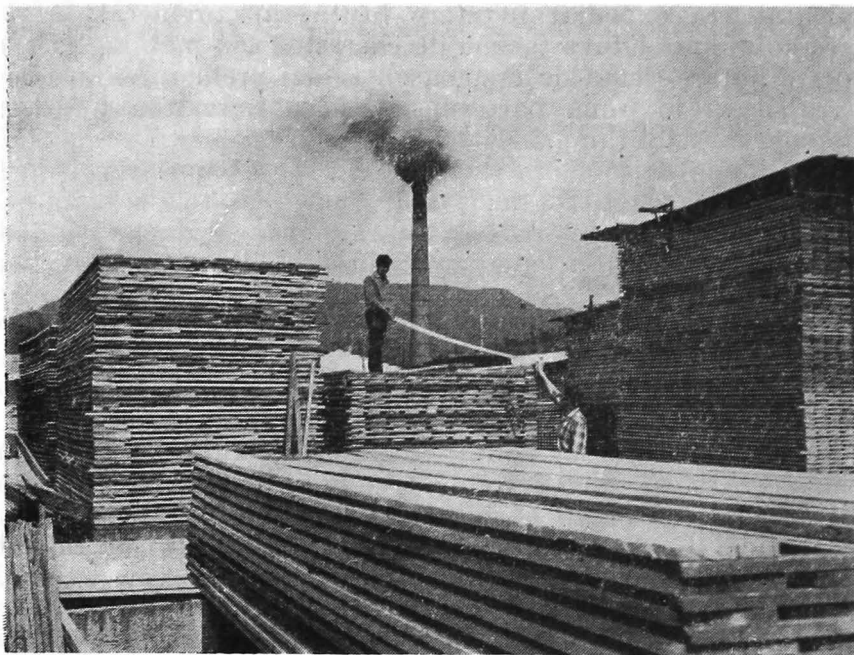

Fig. 32. — Depozitul de cherestea de la Nehoiu.

ducția marfă (produse semifinite și finite) este exportată în mai multe țări europene și din Orientul Apropiat.

Pe valea Siriului, Coșoca, Bisca Mare există preocupări în producția de mangan.

Industria textilă și a confecțiilor, cu o frumoasă tradiție în preocupările casnice din satul buzoian (costume, covoare, țesături artistice etc.), este cunoscută în producția de fabrică de-abia din 1942, prin înființarea topitoriei de cânepă din orașul Buzău, care folosea materia primă din satele din apropiere. Capacitatea de prelucrare actuală anuală este de circa 2 700 țone tulpini de cânepă, din care se obțin 400 tone de fuior și câlți, livrate în întregime filaturilor și țesătoriilor din București, Balotești, Pucioasa, Constanța, Iași.

Industria confecțiilor este reprezentată prin Fabrica de confecții din Rîmnicu Sărat, specializată în articole pentru copii, la care se adaugă și unele obiecte de îmbrăcăminte pentru bărbați și femei, dar și prin unele unități ale cooperăției din Buzău și Rîmnicu Sărat. Producția realizată în 1969 reprezenta 9,9% din cea a județului și 2,5% din producția industrială a țării și era de aproape 12 ori mai mare decît în 1950. În perspectivă, din producția obținută, importante cantități vor fi exportate.

Industria alimentară, prin ponderea pe care o are în producția industrială a județului (35,5% în 1969), ocupă un loc principal. Urmărind datele statistice, se remarcă o scădere procentuală, de la 41,3% în 1965 la 35,5% în 1969. Aceasta se datorește ritmului rapid de dezvoltare a industriei grele, în special a celei metalurgice și chimice, și apariției de noi industrii pe harta județului. În același timp, trebuie consemnată și creșterea continuă a producției în toate subramurile industriei alimentare (morărit, panificație, vinuri și băuturi alcoolice, zahăr, tutun etc.). Cîteva subramuri au o tradiție îndelungată. Morăritul este menționat în numeroase documente istorice din ultimele secole, cu o dezvoltare frecventă în jurul celor două orașe și în lungul văii Buzăului. În aceeași măsură sînt indicate producerea băuturilor în zonele pomi-viticole și mai recent (secolul al XX-lea) prelucrarea tutunului la Rîmnicu Sărat. Industria zahărului (fig. 33) apare ca o subramură nouă, în urma construirii Fabricii de zahăr de la Buzău (1965, în vecinătatea unor zone de cultură a sfeclă de zahăr), cu o capacitate de prelucrare de 3 000 tone sfeclă pe zi și care prelucrează materia primă din cinci județe. Zahărul produs este exportat în proporție de 58%.

De asemenea, există unități ale industriei conservării de fructe și legume (Pătirlagele) sau de produse lactate (Rîmnicu Sărat, Buzău), de prelucrare a tutunului (Rîmnicu Sărat) și numeroase centre de prelucrare a vinului Săhăteni, Pietroasele, Izvorul Dulce, Zărnești, Rîmnicu Sărat etc.).

În repartitia unităților acestei ramuri se remarcă, pe de o parte, legătura cu zonele de aprovizionare (zahăr, pani-

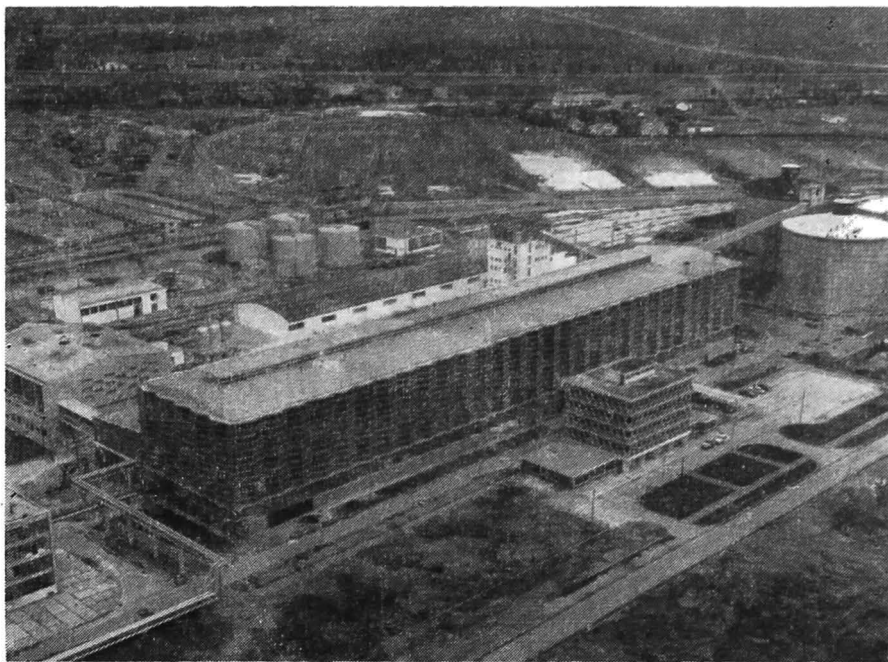

Fig. 33. — Fabrica de zahăr din Buzău.

ficație, tutun — în centrele din sudul județului), iar pe de altă parte cu zonele ce necesită o mai intensă deservire (zonele de exploatare petroliferă, forestieră).

Agricultura

Analizată pe ansamblul economiei județului Buzău, agricultura constituie a doua ramură de bază. Ea se caracterizează prin varietate și complexitate structurală, repartiție geografică zonală în raport cu marile unități ale reliefului și continuitate tradițională de activități. În ansamblul economiei naționale, județul Buzău deține 2,8% din suprafața agricolă a țării și, respectiv, 2,7% din cea arabilă, precum și 3,2% din producția

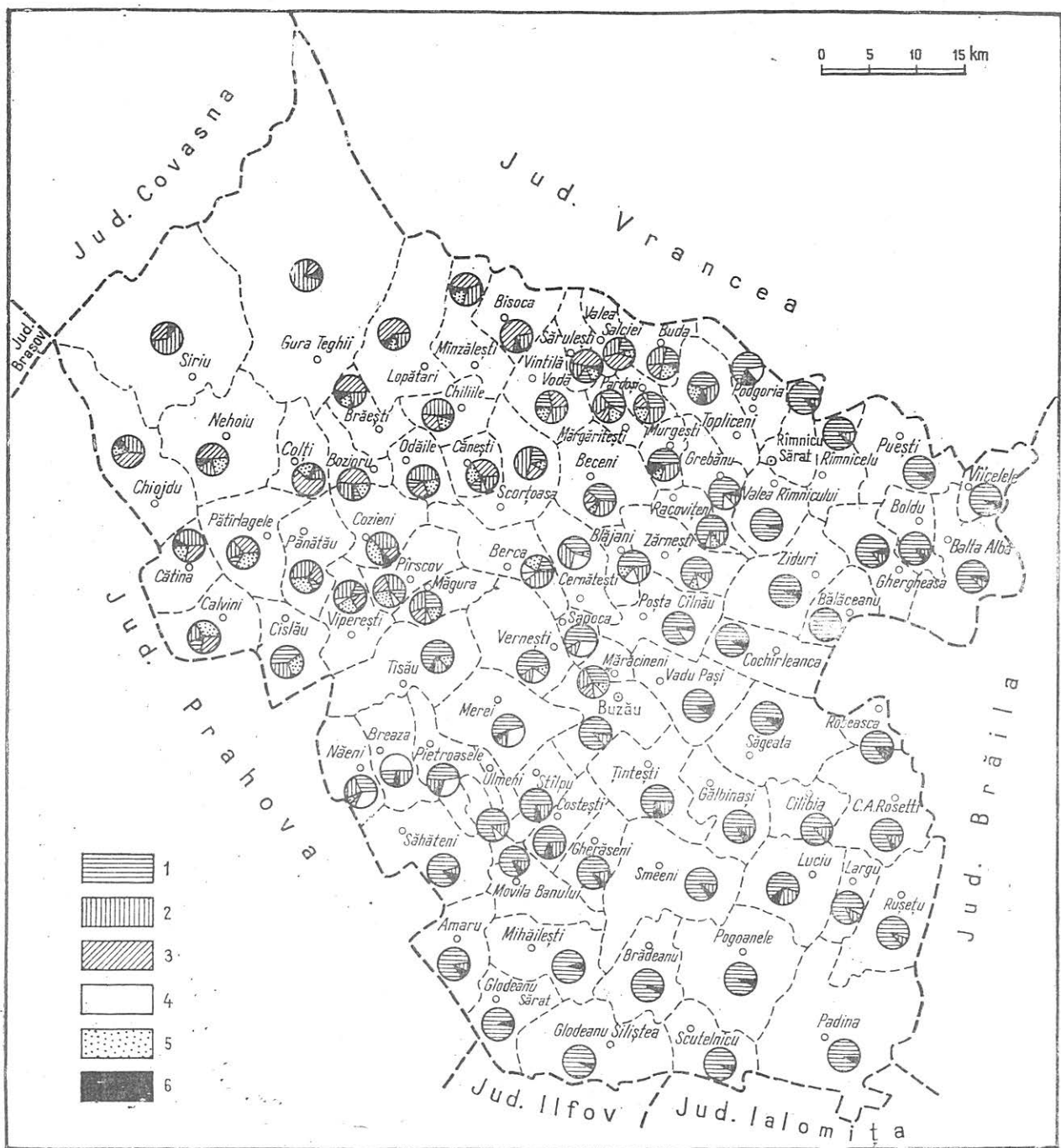

Fig. 34. — Modul de folosinţă a suprafeţii agricole (M. Ielenicz).

1. Arabil; 2. păşuni 3. fâneţe, 4. vii; 5. livezi; 6. teren agricol nediferenţiat.

globală agricolă. Peisajul agricol al secolelor trecute era ilustrat, în linii generale, prin creșterea animalelor, cultura viței de vie și a livezilor de „pometuri”; pe plan secundar se afla albinăritul, vinatul și unele culturi mai restrinse, printre care cerealele și legumele.

În condițiile naturale favorabile ale județului, noile premise social-economice, fundamentale în anii construcției socialiste, au dus la dezvoltarea intensivă a agriculturii, la asigurarea unei puternice baze tehnico-materiale, la creșterea producției agricole. Valoarea producției globale agricole a crescut de la 2 139,6 milioane lei în 1965, la 2 536 milioane lei în 1970 și va atinge în 1975 circa 3 364 milioane lei. Investițiile alocate dezvoltării agriculturii au sporit continuu. Între 1960 și 1965 ele au reprezentat 942,2 milioane lei, în cincinalul următor 1,2 miliarde lei. S-a accentuat dezvoltarea anumitor subramuri — cultura cerealelor, viti-pomicultura și creșterea animalelor. Din suprafața totală (607 200 ha) a județului, 407 577 ha (67,2%) reprezintă terenul agricol, din care cel arabil deține 64,9%, pășunile și fânețele 24,6%, viile și livezile 10,5%, 154 635 ha fondul forestier, iar 44 988 ha alte categorii de terenuri.

Urmărind modul de folosință a suprafeței agricole (fig. 34) la nivel de comună, se remarcă schimbarea ponderii diferitelor categorii de folosință în strânsă dependență de treptele de relief. Arabilul are ponderea cea mai mare în mai mult de 50 de comune desfășurate în cîmpie, pe glacisul Istriței, pe valea Buzăului și în piemontul Rîmnicului. În subcarpați intră în proporție egală cu terenurile cu pășuni și pomi-viticole. Pe bordura sudică subcarpatică se distinge net în structură ponderea ridicată a terenurilor cultivate cu viță de vie (30 — 50%), după cum în restul subcarpaților și în sudul ariei montane (în lungul văilor principale), pomicultura deține frecvent între 25 și 35% din suprafața agricolă. În sfîrșit, în munți și pe dealurile subcarpatice larg extinse sînt pășunile și fânețele (mai ales în munte), pe terenurile defrișate din apropierea localităților. Producția agricolă a județului este coordonată de un număr de 6 întreprinderi agricole de stat, 148 cooperative agricole de producție, 9 stațiuni pentru mecanizarea agriculturii (fig. 35), 2 centre de încercarea soiurilor, 2 stațiuni experi-

Fig. 35. — Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii Stilpu.

mentale de cercetări agricole (Buzău și Rușețu) și un centru de însămînțări artificiale. Agricultură județului dispune de o importantă bază tehnică. Acest fapt a permis ca lucrările agricole (de arat, semănat și recoltat), în cadrul unităților agricole socialiste, să atingă un nivel înalt de mecanizare. Astfel, în anul 1969 terenurilor arabile le-a fost destinat un parc de 2 572 de tractoare fizice (fig. 36), din care în I.A.S. 485, iar în întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii 287. Alături de tractoare, lista inventarului agricol era completată cu 2 661 de pluguri pentru tractor, 854 de cultivateoare mecanice, 538 de sape rotative, 1 817 semănători mecanice, 456 de mașini pentru împrăștiat îngrășăminte chimice, 367 de mașini pentru stropit, 1 373 de combine pentru păioase și 222 de combine

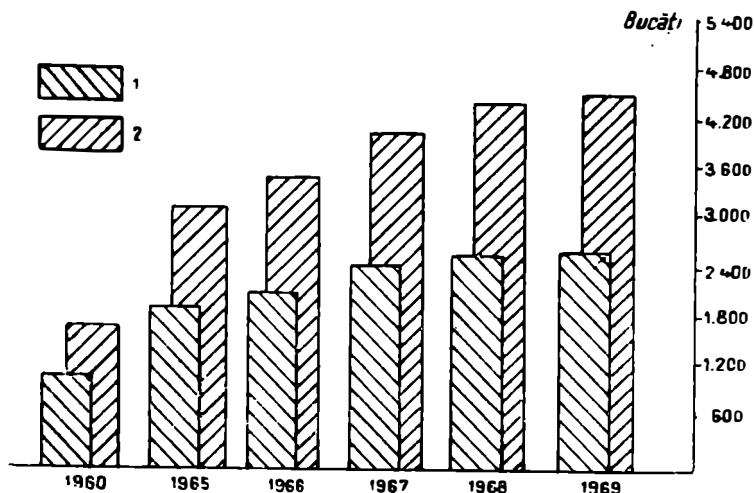

Fig. 36. — Evoluția parcului de tractoare.

1. În unități fizice; 2. în unități convenționale de 15 CP.

pentru plante de siloz. Toate acestea au permis o creștere apreciabilă a gradului de mecanizare la principalele lucrări agricole, îndeosebi în zona de șes. În 1970 a revenit o suprafață arabilă de 93 ha la un tractor fizic, față de 137 ha cât era în 1965 și de 2 493 ha cât reveneau în medie, la nivel de țară, în anul 1938. În privința repartiției suprafețelor destinate circuitului agricol productiv se constată diferențieri evidente în cadrul celor două unități agricole socialiste (tabelul nr. 4). Astfel, cele șase întreprinderi agricole de stat dețin o suprafață agricolă de 90 777 ha (ceea ce reprezintă 22,2% din suprafața județului), din care terenul arabil însumează 43 739 ha. În schimb, cooperativele agricole de producție concentrează o suprafață mult mai extinsă, care totalizează 294 870 ha (adică 72,4% din suprafața județului), din care suprafața arabilă reprezintă 215 246 ha. Totodată, din totalul suprafeței agricole amenajată pentru irigații (8 946 ha), mai mult de 85% aparține unităților C.A.P.

Se acordă o importanță deosebită folosirii de îngrășăminte chimice, măririi suprafețelor agricole și mai ales valorificării terenurilor degradate sărăturoase sau nisipoase. Până în

Tabelul nr. 4

Structura terenului agricol pe forme de proprietate în anul 1969 față de total județ (în ha și procente)

Unități agricole	Suprafață agricolă	Arabil	Pășuni	Finețe	Vii și pepiniere viticole	Livezi, pepiniere pomicele
Unități agricole de stat	90 777 22,3 %	43 739 16,5 %	39 238 56,5 %	2 622 8,6 %	2 491 13,2 %	2 596 10,8 %
Cooperative agricole de producție	294 870 72,3 %	215 246 81,4 %	26 567 38,1 %	19 747 64,9 %	15 891 84,2 %	17 419 72,4 %
Gospodăriile agricole individuale	21 930 5,4 %	5 582 2,1 %	3 753 5,4 %	8 056 26,5 %	499 2,6 %	4 040 16,8 %
Județul Buzău Total	407 577 100,0 %	264 567 100,0 %	69 648 100,0 %	30 425 100,0 %	18 881 100,0 %	24 055 100,0 %

1970 s-au aplicat de 2,2 ori mai multe îngrășăminte față de 1965, iar suprafața irigată a crescut la peste 8 900 ha. Cea mai mare parte din suprafața agricolă amenajată pentru irigat este utilizată în culturile de legume (3 351 ha), cu porumb (1 170 ha) și cu lucernă (2 418 ha). La sfârșitul noului cincinal, aproape 32 000 ha vor fi irigate, 35 000 ha afectate de șiroire, torenți, alunecări vor fi recuperate, iar 42 000 ha vor fi desecate etc. De asemenea, între 1965 și 1970 au fost plantate 5 000 ha cu viță de vie și 1 000 ha cu livezi.

Alături de crearea unei puternice baze tehnice s-a căutat ca agricultura județului să dispună de un număr tot mai mare de cadre de specialitate. La finele cincinalului (1970), în județ activau 441 de specialiști, depășind cu peste 1,7 ori numărul celor din 1965.

În cadrul județului Buzău, ramurile agricole principale le formează producția vegetală și animală. În 1970, valoarea producției vegetale a fost de 1 763 milioane lei, pe când cea animală de numai 656 milioane lei.

Producția vegetală, comparativ cu cealaltă ramură, deține o pondere mai mare, datorită condițiilor ecologice favorabile și solicitării într-o proporție însemnată de necesitățile economiei locale și naționale.

Culturile cerealiere dețin primul loc în cadrul suprafețelor însămânțate ale județului; ocupând 182 881 ha, ceea ce reprezintă 69,2% din terenul arabil (în 1969). În structura acestei categorii de culturi predomină porumbul și grâul, după care urmează orzul, ovăzul și secara (tabelul nr. 5).

Dintre culturile cerealiere, cele de porumb și de grâu sînt cele mai importante, extinzîndu-se în mod exclusiv în zona de cîmpie.

C u l t u r a p o r u m b u l u i ocupă o suprafață de producție de 106 970 ha, adică 58,5% din aria culturilor cerealiere. În anul 1969, producția de porumb a fost de 326 160 tone. În afară de zona de șes care, constituie principala sa arie geografică de repartitie, pe suprafețe reduse se practică și în zona subcarpatică, în special în limitele unor depresiuni joase, pe terasele râurilor, uneori pe versanții mai puțin înclinați.

Tabelul nr. 5

Suprafața cultivată și producția vegetală în anul 1965 și 1969

Grupe de culturi	Suprafața (ha)		Producția (tone)	
	1965	1969	1965	1969
Cereale pentru boabe — total	196 888	182 974	517 157	485 071
din care :				
— grâu	78 823	68 741	220 853	147 235
— secară	1 485	756	2 604	1 515
— orz și orzoaică	2 187	4 124	5 402	7 077
— ovăz	1 313	1 433	2 524	2 084
— porumb	112 554	106 970	284 383	326 160
— orez	526	857	1 391	1 127
Leguminoase pentru boabe	2 844	3 867	10 204	11 049
Plante textile	983	1 482	3 981	5 872
Plante uleioase	16 817	19 860	29 787	32 233
Plante pentru alte industrializări	10 905	13 037	185 700	292 380
Cartofi, legume, pepeni	6 823	9 151	—	—
Plante de nutreț	27 111	36 308	42 670	233 185

Cultura grâului se încadrează ecologic în zona de șes a județului, unde întâlnește un complex optim de condiții pedoclimatice. În anul 1969, terenurile cultivate cu grâu au reprezentat 37,9% din suprafața totală afectată culturilor cerealiere, iar producția înregistrată a fost de 147 235 tone.

Celelalte culturi cerealiere ocupă suprafețe mai mici (orz 4 124 ha, ovăz 1 433 ha, orez 857 ha), iar producția obținută are valori reduse (orz 7 077 tone; ovăz 2 084 tone; orez 1 127 tone).

Culturile de plante industriale sînt reprezentate prin in, cînepă, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, tutun etc.

Plantele textile, inul și cînepa pentru fuior, sînt cultivate în special în subcarpați. Suprafața destinată producției de in a fost de 482 ha, iar celei din cînepă de 1 000 ha, ambele culturi reprezentînd 0,52% din suprafața totală a terenului arabil. Sub raport cantitativ se constată că, în anul 1969, producția de in a atins 1 518 tone, în timp ce producția de cînepă 4 354 tone.

Culturile de floarea-soarelui în 1969 se practicau pe 19 760 ha, ocupînd, în cadrul culturilor agricole ale județului, locul al treilea. Producția medie la ha (1969) s-a ridicat la 16,3 quintale, în timp ce producția totală a fost de 32 186 tone.

Se cultivă mai ales în zona de cîmpie și în piemontul Rîmnicului, dar pătrunde și pe valea Buzăului, în toată zona subcarpatică.

Culturile de sfeclă de zahăr se realizează pe o suprafață de 9 983 ha (3,7% din suprafața totală arabilă). În ceea ce privește volumul producției, aceasta a fost în 1969 de 289 731 tone, cu o producție medie la hectar de 290,2 q. Culturile se desfășoară cu preponderență în jumătatea sudică a județului. Producții mai mari (peste 30 000 kg/ha) au fost obținute (1969) în localitățile Amaru, Balta Albă, Brădeanu, Cochirleanca, Gherăseni, Glodeanu Siliștea, Padina, Rîmnicul etc.

Culturile de tutun sînt răspîndite predominant în sudul zonei de cîmpie, pe 3 054 ha. Producția în anul 1969 a fost de 3 649 tone.

Culturile de cartofi, legume și pepeni au ocupat, în anul 1969, o suprafață de 9 151 ha, ceea ce reprezintă 3,04% din aria terenurilor arabile. Dintre acestea, ponderea cea mai mare o deține cultura legumelor (6 170 ha) și a cartofului, deși acesta se practică pe suprafețe mai restrînse (2 662 ha). Cantitativ, aceste culturi au înregistrat în 1969 următoarele producții: cartofi 21 688 tone, varză 18 372 tone, ceapă 16 284 tone, pătlăgele roșii 16 237 tone, iar rădăcinoasele comestibile 3 086 tone. Se remarcă cercetările științifice care se fac la Stațiunea de cercetări legumicole Buzău (fig. 37), în scopul obținerii de soiuri cu mare productivitate în condițiile pedoclimatice specifice diferitelor locuri. În acest sens s-au obținut mai multe soiuri de ceapă (soiul *ceaclama*) (fig. 38) și varză.

În zona de șes, unde se întîlnesc cele mai întinse suprafețe cultivate cu legume (în cea mai mare parte irigate), se deosebesc două arii principale de producție și, în același timp, de specializare. Prima o formează împrejurimile (zona periurbană) orașelor Buzău și Rîmnicu Sărat, care deservește con-

Fig. 37. — Stațiunea de cercetări legumicole Buzău.

sumul zilnic al pieții. Influența acestor centre de absorbție se face remarcată totodată și asupra structurii culturilor de produse legumicole, cu prioritate fiind roșiile, ceapa, ardeii. A doua arie specializată în producția de legume se află în zona de luncă a râului Buzău. În subcarpați, culturi legumicole se întâlnesc numai în cadrul bazinetelor Șețu, Sibiciu, Pătirlagele, Cislău și Pîrscov. Solurile aluvionare și abundența de apă necesară irigării explică prezența acestei îndeletniciri. Predomină culturile de varză, ceapa și roșiile. Cartofii se cultivă pe terase. În zona de șes, pe suprafețe mai restrinse, situate în preajma albiei Buzăului, precum și în extremitatea sudică a județului (Pogoanele, Rușețu, Largu etc.), pe soluri cernoziomice, se practica cultura pepenilor.

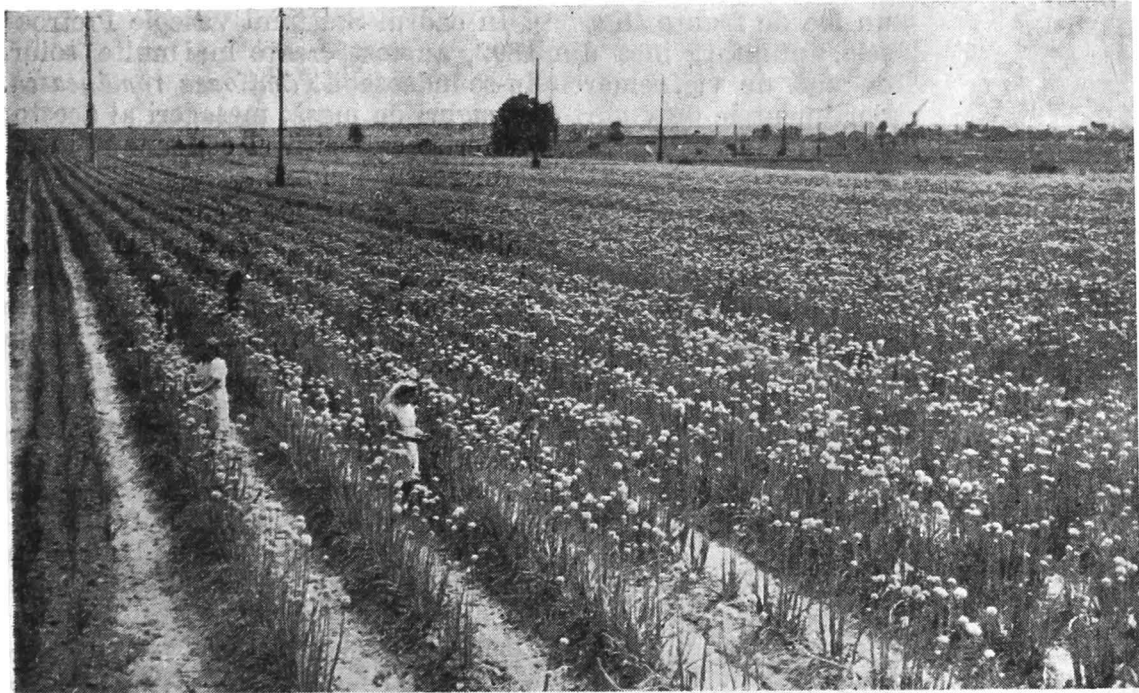

Fig. 38. — Culturi de ceapă (soiul *ceaclama*) la Stațiunea de cercetări legumicole Buzău (foto T. Stere).

Cultura viței de vie, în cadrul județului, constituie o însemnată și veche ramură a economiei agricole. Condițiile de dezvoltare deosebit de prielnice, relieful colinar al dealului Istrița și piemontul Rîmnicului, orientarea lor către sud, luminozitatea și umiditatea suficientă, solurile ce se pretează la exigențele biologice ale viței de vie permit desfășurarea pe suprafețe foarte extinse a acestei culturi. Se individualizează arii cu specific economic viticol, cu centre de mare productivitate: Pietroasele, Greceanca, Șaringa, Zorești, Cîndești și Vernești. Dispersate sînt și arealele viticole în cîmpiela: Cochirleanca, Săgeata, Pogoanele, Padina etc. Deosebită importanță, prin producția și valoarea soiurilor realizate, prezintă podgoriile de pe cîlna sudică a Istriței, între care cea de la Pietroasele ocupă

un loc de frunte (fig. 39). În cadrul Stațiunii viticole Pietroasele, înființată încă din 1892, au fost create maimulte soiuri de viță de vie, remarcându-se îndeosebi *Tămîioasa românească*. Sortimentele de vinuri și struguri de masă, mesageri ai acestor meleaguri, au obținut, la diferite expoziții și concursuri internaționale, 26 medalii și numeroase diplome.

Cultura viței de vie ocupa în anul 1969 o suprafață totală de 16 139, din care cea altoită deținea 7 238 ha, iar cea hibridă 8 901 ha. Producția totală de struguri s-a ridicat la un volum de 68 183 tone (din care viile altoite 39 339 tone, iar cele hibride 28 844 tone), în timp ce producția medie la hectar a fost de 42,3 q (media pe țară fiind de 41,3 q).

Pomicultura formează o altă subramură agricolă cu tradiție. Extinderea considerabilă în teritoriul județului a suprafețelor cu livezi de pomi fructiferi este o consecință firească a condițiilor pedoclimatice favorabile. În ultimii ani s-au întreprins ample măsuri în vederea efectuării unor plantații în zona subcarpatică și în piemontul Rîmnicului. Se întîlnesc sate specializate în producția pomicolă. Dintre cele mai semnificative pot fi amintite: Păltineni, Sibiciu, Pătîrlagele, Chiojdu, Cislău, Vernești, Cozieni, Buda, Blăjani, Scorțoasa, Merei, Cîndești, Zorești etc. La sfîrșitul anului 1969, suprafața acoperită de livezi și pepiniere pomicole a fost de 2 405 ha, ceea ce reprezintă 9% din suprafața arabilă a județului. Structura fondului pomicol se caracterizează printr-o gamă diferită de specii. Predomină culturile de pruni — 73% din numărul de pomi și 77% din producție, urmate de cele de meri, peri, cireși (tabelul nr. 6). Comparativ cu anul 1965 se remarcă creșteri în producție la toate categoriile de pomi fructiferi și mai ales la cele de pruni, meri și caiși.

Cultura prunului, dispusă în teritoriu în mod dispersat sau în livezi compacte, are cea mai mare răspîndire și în același timp și cea mai importantă pondere în producția totală pomicolă. Bazinele de producție caracteristice se întîlnesc în lungul Buzăului din sectorul subcarpatic, în lungul văilor Bîsca Chiojduului și Slănicului. Mărul și părul au arii de repartiție mai limitate, fiind întîlnite frecvent în zona dealurilor subcarpatice.

**Fig. 39. — La cules de struguri — Pietroasele
(foto C. Vladu).**

Tabelul nr. 6

Numărul pomilor fructiferi (în mii bucăți) și producția de fructe (în tone) în 1965 și 1969

Tipuri de culturi	Anul 1965		Anul 1969	
	nr. pomilor	producția	nr. pomilor	producția
Pruni	3 059	50 004	3 390	63 599
Meri	216	5 058	416	8 499
Peri	120	2 610	194	3 647
Cireși și vișini	157	879	149	1 062
Caise și zarzări	138	648	155	1 992
Alți pomi	359	6 018	335	3 554
Total județ	4 049	65 217	4 639	82 353

Plantele furajere, deosebit de abundente în cadrul teritoriului, au favorizat dezvoltarea uneia dintre cele mai vechi ocupații a locuitorilor — creșterea animalelor. Pășunile și fânețele naturale acoperă cele mai mari suprafețe în zona de munte, în cadrul vechilor arii defrișate în secolele trecute. În subcarpați se întâlnește al doilea domeniu în care se extinde această categorie de plante (dealurile Muscelu, Blăjani, Istrița etc.). Pășunile și fânețele naturale, la sfârșitul anului 1969, ocupau o suprafață de 100 073 ha, ceea ce reprezintă 16,5% din suprafața totală a județului Buzău. În zona de șes, baza furajeră prezintă o altă structură: se practică cultura porumbului pentru însilozare, a lucernei și a trifoiului. Unele dintre aceste culturi, deși dețin suprafețe relativ restrinse (porumbul pentru însilozare 4 818 ha, lucerna 13 344 ha), oferă în schimb producții ridicate (producția de porumb pentru însilozare în 1969 a fost de 100 934 tone, iar cea de lucernă de 57 116 tone). Se constată preocuparea unităților agricole socialiste de a extinde baza furajeră, în special pe seama terenurilor slab productive.

Creșterea animalelor, al doilea domeniu principal al producției agricole, prezintă o însemnătate deosebită pentru economia județului.

În trecutul istoric al județului, creșterea animalelor, în special a ovinelor și bovinelor și în oarecare măsură și albinăritul, forma ocupația de bază a locuitorilor, fiind o sursă importantă de existență și de venit. Numeroase stîne, risipite în

zona montană (Siriu, Penteleu, Podu Calului), sînt atestate documentar încă din secolul al XVI-lea, iar în zona de șes ceva mai tîrziu (secolul al XVIII-lea). Vitele, brînzeturile, mierea, ceara, pieile de animale și vînatul formau mărfurile principale ale unui negoț deosebit de activ, care se orienta mai cu seamă către Transilvania, iar prin porturile dunărene și în afara Țării Românești. În prezent, județul Buzău dispune de un efectiv de animale ridicat. Cele mai numeroase sînt ovinele, după care urmează porcinele, bovinele și cabalinele (tabelul nr. 7). De asemenea, trebuie subliniată deosebita importanță ce se acordă cercetării științifice, în scopul obținerii de rase de mare productivitate. În cadrul Stațiunii experimentale zootehnice de la Rușețu s-a realizat porcul „Alb de Rușețu”, precum și ameliorări la diferite rase de oi și păsări.

Creșterea ovinelor este practică pe tot cuprinsul județului, existînd în schimb diferențieri în ceea ce privește frecvența lor. Numărul cel mai important de ovine se întîlnește în subcarpați și în zona de munte, unde se ajunge la o densitate de peste 120 de capete la 100 ha (fig. 40). Aceleași valori se înregistrează și în cîmpie, în localitățile cu terenuri de pășunat extinse (Amara, Smeeni, Luciu, C. A. Rosetti etc.).

În anul 1969, numărul ovinelor era de 463 500 de capete, ceea ce dădea o densitate la 100 ha de teren arabil de 78,7 capete în I.A.S. și 73,7 în C.A.P. Din efectivul total, un număr de 367 800 de capete (79,3%) l-a reprezentat ovinele cu lînă semi-fină. La sfîrșitul cincinalului efectivul de ovine era cu 22,5% mai mare decît în 1965.

Porcinele, ca pondere numerică, în efectivul total animalier al județului, ocupă locul al doilea. Numărul lor, în 1969, era de 120 900 de capete, ceea ce însemna o densitate de 56,4 capete la 100 ha de teren agricol pentru I.A.S. și 24,3 capete pentru C.A.P. Cele mai multe porcine se cresc în vestul și nordul județului. Numărul lor a crescut cu 43,1% în 1970 față de 1965.

Creșterea bovinelor prezintă o largă distribuție în profil teritorial. Numărul cel mai mare de bovine se întîlnește în subcarpați și în lungul văii Buzăului. Aria cu densitatea cea mai mare se suprapune zonelor cu pășuni și fînețe extinse (fig. 41). În preajma orașelor Buzău și Rîmnicu Sărat se află amplasate

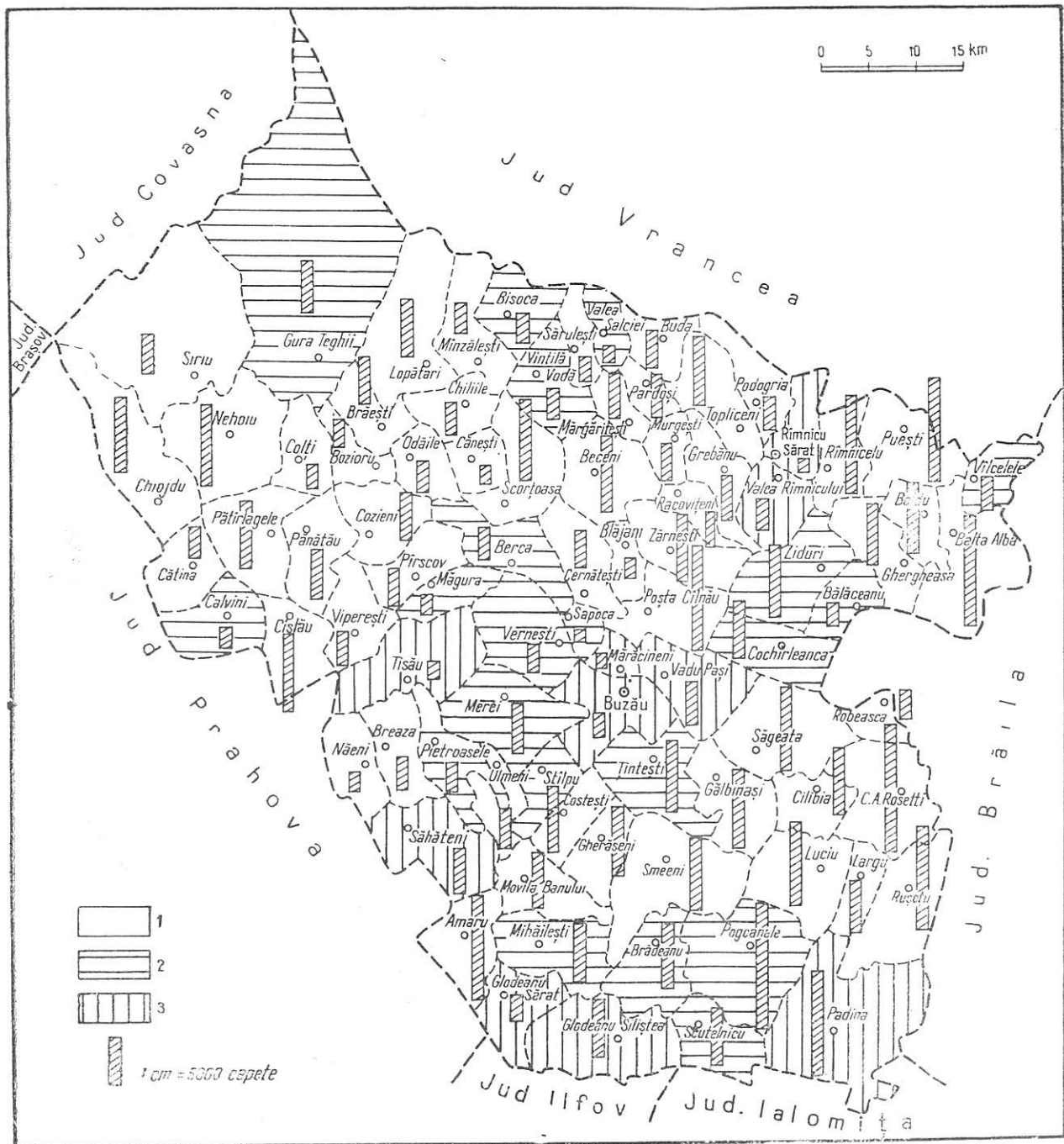

Fig. 40. — Numărul și densitatea ovinelor (la 100 ha) în 1970
(M. Ielenicz).

1, <math>1 < 80</math>; 2, $81 - 120$; 3, <math>120 < 150</math>.

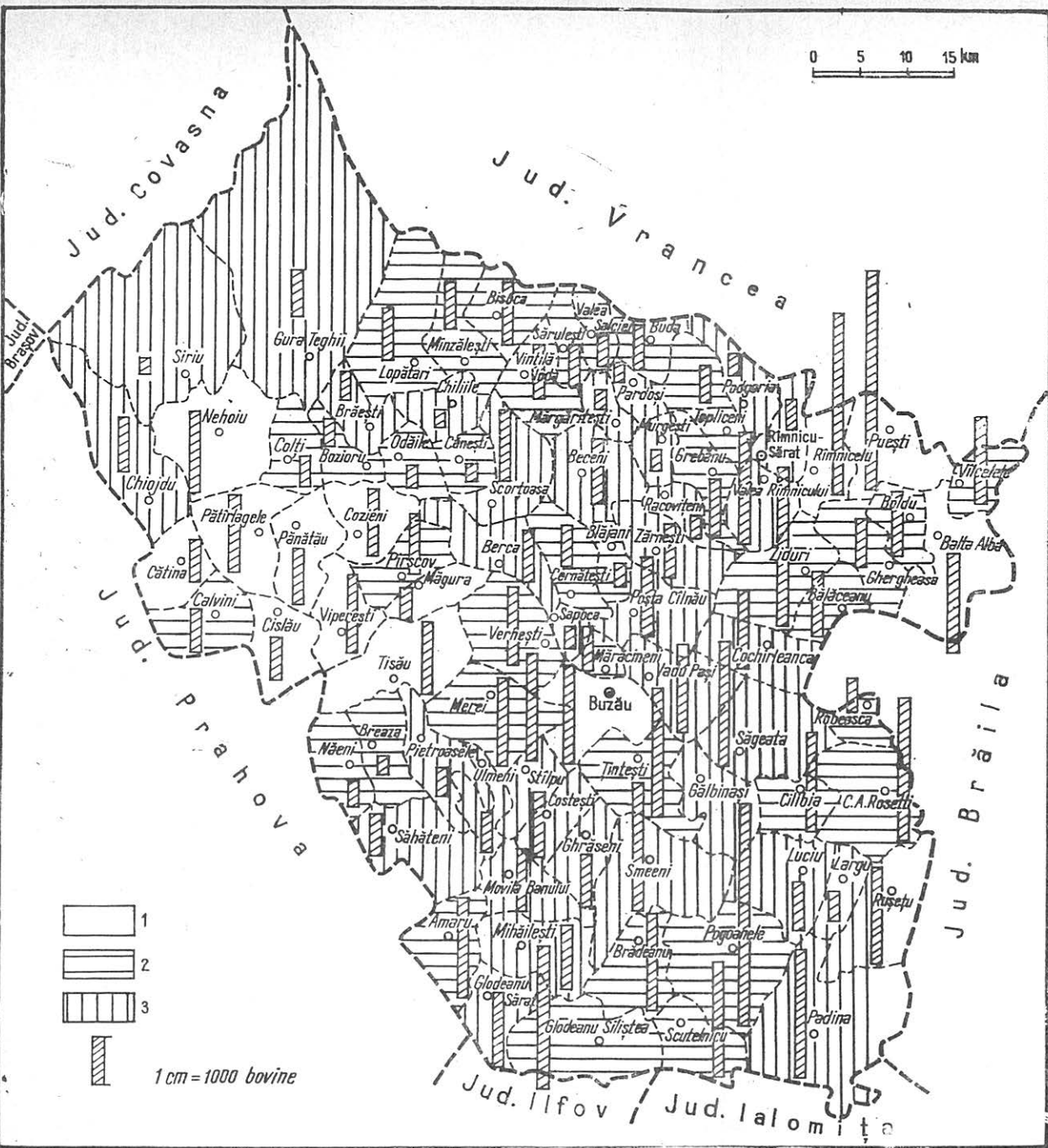

Fig. 41. — Numărul și densitatea bovinelor (la 100 ha) în 1970
(M. Ielenicz).

1, <30; 2, 31-50; 3, >50.

o serie de ferme de stat, care, pe lângă alte specializări, au în atenție și creșterea bovinelor pentru lapte și carne. Efectivul total al bovinelor în anul 1969 a fost de 119 300 de capete (din care 50 600 de capete vaci și bivolițe). În ceea ce privește densitatea bovinelor ce revin la 100 ha de teren agricol, se constată valori mai ridicate în I.A.S. (32,5 capete, din care vacile și bivolițele 11,7 capete). Față de 1965, efectivul de bovine a înregistrat în 1970 o creștere de 15,9%.

Tabelul nr. 7

Numărul animalelor pe categorii de gospodării în anul 1969 (mii capete)

Unități agricole	Bovine	Porcine	Ovine	Cabaline
Unități agricole de stat	13,6	21,6	32,2	1,8
C.A.P.	61,0	50,3	204,5	15,5
Gospodării personale ale membrilor C.A.P.	34,8	42,6	201,7	1,8
Gospodării agricole individuale	9,6	6,4	25,1	1,7
Total județ	119,3	120,9	463,5	20,8

Cabalinele se află în regres numeric, ca urmare a progresului tehnic înregistrat în domeniul mecanizării agriculturii, ca și în cel al transportului local. În anul 1969, efectivul se ridică la 20 800 de capete. La Cislău există una din cele mai vechi (din 1894) crescătorii de cai de rasă din țară. Caii obținuți aici sînt folosiți la concursurile interne și internaționale, la care au înregistrat numeroase premii.

Sericicultura a constituit, încă din vechime, una dintre îndeletnicirile importante ale locuitorilor. Din practicarea sericiculturii se obțin anual circa 40 tone de gogoși de mătase și 225 kg de sămînță de viermi de mătase. În această privință, județul Buzău deține pe plan național un loc fruntaș, situîndu-se pe locul al doilea după județul Ilfov. Principala localitate cu

preocupări în sericicultură este Cislăul. Aici își desfășoară activitatea și un centru experimental sericicol-apicol, unde s-a obținut un soi de viermi de mătase (Alb de Cislău) cu mare productivitate la condițiile locale (2,870 kg gogoși la un gram de ouă).

Apicultura se înscrie în rîndul celor mai vechi preocupări ale populației. Ea totalizează 31 895 de familii de albine. Pe seama acestora, producția obținută anual depășește 310 tone de miere și aproximativ 7,4 tone de ceară. Cercetări în acest domeniu se fac în cadrul centrului experimental de la Cislău.

Pădurile alcătuiesc una dintre importantele bogății naturale ale județului. Pînă în secolul al XVII-lea, acestea alcătuiau codrii seculari, care acopereau cea mai mare parte a teritoriului. Începînd însă din secolul al XVIII-lea a fost declanșată o intensă defrișare, care s-a tot extins de-a lungul principalelor văi, în toate bazinetele și depresiunile, în zona montană și aproape în întregime în subcarpați și cîmpie. Ea s-a datorat, în parte, tendinței populației de a-și mări terenurile de cultură, pășunile și finețele, dar mai ales exploatării prădalnice a lemnului pentru foc și cherestea. În anii puterii populare au fost luate ample măsuri de protecție a pădurilor, atît prin reîmpădurirea spațiilor defrișate în trecut, cît și în sensul unei exploatări raționale a masivelor forestiere. Între 1960 și 1969 au fost împădurite circa 9 370 mii ha terenuri defrișate. În anul 1969, fondul forestier se extindea pe o arie de 154 635 ha, ceea ce reprezintă 25,4% din suprafața totală a județului. Zona montană concentrează cea mai mare parte din suprafața acoperită cu păduri și totodată cel mai însemnat volum de masă lemnoasă. Masive forestiere închegate se extind din vîrfurile Lăcăuț și pînă în culmea Sirului.

Din produsele secundare ale pădurii, mai ales din zona montană, sînt valorificate plantele medicinale și zmeura.

Zone de producție agricolă. Ținînd seamă de frecvența și importanța subramurilor agricole, în cadrul județului Buzău se disting trei zone principale de producție agricolă :

Zona montană, deși prezintă un interes limitat pentru culturile agricole, formează însă domeniul de creștere a animalelor pe baza pășunilor și a fînețelor naturale. În lungul văilor principale și al unor bazinete depresionare predomină culturile pomicole.

Zona subcarpatică are ca notă specifică, în peisajul agricol, culturile viticole și unele forme cu un conținut mixt (pomicultura și zootehnia în sectorul subcarpatic nordic și viti-pomicultura în cel sudic). Specializarea agricolă principală a acestui teritoriu o reprezintă viticultura și pomicultura.

Zona de cîmpie se caracterizează printr-o varietate și complexitate agricolă mai accentuată. Activitățile productive cele mai importante se află axate pe cultura cerealelor, a plantelor tehnice și a creșterii animalelor. Suprafețe mai restrînse sînt ocupate de ariile de cultură a pomilor fructiferi, a viței de vie și a legumiculturii.

CĂILE DE COMUNICAȚIE ȘI TRANSPORTURILE

Structura și repartitia geografică a căilor de comunicație reflectă strînsa legătură a acestora cu desfășurarea reliefului și a vechilor axe comerciale ce treceau prin județ, precum și transformările profunde care au avut loc în economia județului.

Arterele principale de comunicație leagă direct centrele cu funcții industriale și de schimb și asigură o circulație rapidă a populației între toate localitățile județului. Se remarcă desfășurarea a două mari artere care se intersectează în orașul Buzău și care, în mare, urmăresc traseele unor vechi drumuri comerciale (încă din secolele XIII – XIV).

Prima arteră urmărește în mod fidel albia Buzăului și prezintă un profil de transport dublu : cale ferată (Buzău –

Nehoiș) și șosea națională în curs de modernizare. Ea stabilește comunicații lesnicioase cu centrele și județele din Transilvania. În partea sudică a județului Buzău, urmărind îndeaproape linia de contact a dealurilor cu cimpia, se desfășoară două artere principale de comunicație ce leagă orașele București și Ploiești de sudul Moldovei, trecînd prin Buzău și Rîmnicu Sărat. În afara acestora, către sud, se desprinde din Buzău un alt traseu dublu de transport (șosea și cale ferată) care se orientează spre Urziceni.

O frecvență mai mare în teritoriu o au, în schimb, drumurile județene și comunale. Acestea, aproape în totalitate, urmăresc de regulă văile rîurilor (Bîsca Chiojdului, Bîsca Rozilei, Slănic, Nișcov etc.), fiind racordate la sistemul de bază al căilor de comunicație din cadrul județului. Multe din ele, în special cele care leagă centrele industriale și zonele de interes turistic de arterele principale, sînt modernizate.

În prezent, rețeaua căilor de comunicație însumează 228 km de căi ferate, ceea ce dă o densitate de 37,4 km/1 000 km², și 2 206 km de drumuri, cu o densitate de 52 km/1 000 km², din care 316 km șosele naționale și 1 890 km drumuri de interes local. Se adaugă căile ferate înguste, a căror lungime a fost mult diminuată în urma inundațiilor din vara anului 1969. Azi funcționează numai pe traseele Valea Neagră — Halom pe Bîsca Mică, Nehoiu—Siriu spre Cașoca și spre Morcovaia. Locul acestora în zona montană este luat de numeroasele șosele forestiere ce pătrund adînc în lungul văilor, pînă aproape de obîrșia acestora (pe Cernatu, Milea, Bălescu, Valea Neagră, Bradu, Harțagu etc.). În transportul masei lemnoase sînt folosite numeroase rețele de funiculare.

Rețeaua rutieră prezintă ramificații în tot județul, însă o mai accentuată densitate se face remarcată în zona subcarpatică, intens populată. Așezările rurale, cu o poziție periferică față de căile ferate sau față de șoselele principale, sînt legate de centrele comunale sau de reședința județului prin intermediul unei rețele dense de drumuri. Cele două orașe, Buzău și Rîmnicu Sărat, prin însăși poziția lor geografică, prin funcțiunile îndeplinite pe plan economic, social-cultural și politic, constituie noduri de comunicație însemnate, de interes național.

Fig. 42. — Pod în construcție peste valea Buzăului, la Nehoiăș (foto T. S t e r e).

În dotarea județului se află un însemnat parc de mijloace auto, aparținând la trei autobaze (Buzău, Rîmnicu Sărat, Pătirlagele). Prin curse, ce variază ca număr între 2 și 6, autobuzele asigură zilnic legături în majoritatea localităților județului.

Întregul ansamblu economic al județului beneficiază deci de o rețea de căi de comunicație bine dispersată în teritoriu, aflată într-un stadiu continuu de modernizare (fig. 42), care facilitează dinamica schimburilor economice pe plan local și republican. Pe această rețea se efectuează un mare trafic de călători și o intensă circulație de mărfuri, curenții de mărfuri fiind orientați în dublu sens — în afară și către interiorul județului. Din categoria mărfurilor dirijate în afară fac parte produsele agricole (cereale, struguri, fructe, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, animale), produsele chimice, produsele metalurgice, mașini și utilaje, produse din lemn, matriale de construcție,

produse agro-alimentare etc. În schimb, din afară, județul primește o serie de produse industriale finite și semifinite (mașini, utilaje, materiale de construcție, metale, combustibili), produse agro-alimentare necesare în special în industrie și în consumul populației.

OBIECTIVELE TURISTICE

Cadrul natural, datorită varietății și complexității peisajului, constituie mobilul principal în practicarea turismului, mai ales pentru regiunile montane și cele subcarpatice. Există și elemente de ordin istoric, cultural, artistic care atrag, în anumite perioade, o parte din numărul de turiști. După specificul potențialului turistic, în cadrul județului se detașează: în partea nordică, o zonă montană cu elemente date mai ales de cadrul natural; în partea centrală, o zonă subcarpatică cu caracter mixt, în care elementele oferite de cadrul natural se îmbină cu cele social-istorice; în sud, două centre turistice — Buzăul și Rîmnicul Sărat — și câteva obiective de acest fel diseminate în cîmpie.

Zona montană, sub raport turistic, deși este relativ unitară, datorită anumitor particularități impuse de echiparea turistică și de frecvența masei de turiști, deocamdată se conturează pe subunități.

M a s i v e l e S i r i u — M o n t e o r u, prin pitorescul peisajului imprimat de culmile lor domoale, de pajiștile întinse, prin panoramele ce se deschid către Ciucaș, Întorsura Buzăului, Podu Calului, Penteleu, oferă posibilități reale de valorificare turistică. În atenția amatorilor de drumeție intră: complexul de forme Măliia — Bocîrnea, cu Lacul Vulturilor, abrup-

turile structurale ale Măliiei, colții Balei și Bocîrnei; valea Siriului cu chei și bazine; văile Mreața și Mîlea, în lungul cărora alunecările de teren au creat un aspect haotic, de basm, impresie întărită de abrupturile Măgăreței și Balei, la baza cărora apar trene de grohotișuri; valea Nehoiului, cu îngustări, izvoare sulfuroase, iar către obîrșia acesteia — poienele Răstoacei, de unde ni se oferă un cîmp larg de observații asupra limitei dintre zona montană și cea subcarpatică. Există, de asemenea, în cadrul celor două masive, numeroase poieni, bogate în fructe de pădure (fragi, zmeură, afine), precum și o bogată faună cinegetică. Lacul Vulturilor a fost populat cu păstrăvi și va oferi, peste 1—2 ani, posibilitatea practicării pescuitului sportiv. Cele două masive, lipsite în prezent de cabane¹ și refugii, sînt vizitate de un număr redus de turiști și numai în sezonul estival. Cei mai mulți vin din Buzău sau din localitățile subcarpaților, de la Întorsura Buzăului, dar și dinspre Ciucaș. În perspectivă, elementele acestui minunat cadru natural vor putea fi valorificate mai mult, numai dacă se vor efectua unele amenajări, paralel cu marcarea traseelor, acțiune începută pe plan județean. Au fost marcate astfel traseele de pe Valea Neagră — Bocîrnea spre Tabla Buții și Ciucaș și un al doilea ce pleacă de la Stearpa — Plaiul Blojii spre Lacul Vulturilor. Și mai accesibil este traseul de pe valea Bradului — colții Balei — Bocîrnea — Lacul Vulturilor — culmea Măliia, încă nemarcat, dar care oferă un plus de farmec și inedit.

Valea Buzăului, fără a exagera, poate deveni, prin pitorescul peisajelor sale, o a doua vale a Prahovei. Ea oferă dese schimbări de decor, sub toate aspectele, mai ales între Pătirlagele și Întorsura Buzăului. Începînd din nordul județului, valea este îngustată, formînd vestitele „chei ale Buzăului” de la Piscu Cheii. Urmează o serie de bazine și îngustări ce alternează pînă la Mlăjet. Tot în zona muntoasă se adaugă izvoarele de la Siriu-Băi (unde este amenajat un mic stabiliment permanent, cu 30 de paturi și un camping), precum și prezența unor bogate elemente folclorice (Siriu). Deosebit de atrăgător, prin poziția și varietatea peisagistică, este bazinele

¹ În 1971 s-a început construcția cabanei turistice de la Prigonu, de pe valea Siriul Marc.

Nehoiu — Nehoiăș ; mai multe puncte de belvedere oferă ochiului priveliști de neuitat spre Bîsca Rozilei, spre valea montană a Buzăului și asupra bazinetului însăși, ce apare circular, cu versanți abrupti, cu cicatricile alunecărilor de terenuri (văile Oii, Gîrboi, Muchea Borcii).

Nehoiul constituie și un puternic centru forestier, iar pe valea cu același nume s-au captat cîteva izvoare sulfuroase. Inedit este drumul de pe valea Nehoiășului, care ajunge în poienile Seciului, în plaiurile de la Gîlmeica (cu ochiuri de apă și mlaștini între valuri de alunecare) și pe virful Gherghelău (din observatorul de aici se oferă ochiului un larg cîmp de vedere spre Penteleu, Siriu, Ciucaș). Tot în Nehoiăș se află două biserici vechi, una pe valea Nehoiășului, cealaltă pe stînga șoselei, la ieșirea din localitate (spre Brașov), amintind parcă de bisericile similare din Bucovina. Ținînd seamă de varietatea elementelor pe care le oferă cadrul natural, cît și de posibilitățile bune de cazare și aprovizionare, această localitate poate deveni, în următorii ani, un centru turistic de bază al județului.

După construirea barajului și formarea lacului de retenție de la Gura Siriului, importanța turistică a văii Buzăului în zona montană va crește și mai mult. Prezența șoselei Brașov — Buzău, în curs de modernizare, permite de pe acum o strînsă legătură cu centrele din Transilvania și cu cele din sudul-estul țării. Fluxul de turiști devine tot mai intens în timpul verii și în perioadele de vînat, culesul fructelor de pădure și de pescuit.

Din valea Buzăului se poate urca și în Masivul Podu Calului. Un traseu ușor accesibil și bogat în elemente de atractivitate îl oferă valea Cașoca. După 4,5 km de la vărsare, valea este barată de două alunecări opuse, produse în vara anului 1969. În lacul format se zăresc trunchiuri groase de fagi. Pînă la confluența celor două văi Cașoca se străbat cheile Cașocei, săpate în gresie de Tarcău, și se trece pe lîngă numeroase cascade, între care impresionează cascada Martinul. Spre virful Podu Calului se poate folosi poteca de pe valea Cașoca Mare.

Bîsca Rozilei, Podu Calului, Penteleul, Ivăneșul, deși prezintă numeroase locuri ce ar stîrni interesul turistului, sînt încă puțin cunoscute. Turiștii întilniți aici provin din cadrul județului și mai rar din Brașov

sau București. În acest cadru este necesar a se insista asupra a două regiuni: Bisca Rozilei și Penteleu.

Prima regiune se referă mai ales la sectorul Gura Teghii—Varlaam (fig. 43). Accesul se poate realiza prin intermediul curselor locale de autobuze Nehoiu—Varlaam. Aici, pe lângă varietatea în peisaj introdusă de câteva elemente naturale (albia Bisei Rozilei, pinteni abrupti și puncte de belvedere, cum ar fi la Burduoaia și confluența Bîscelor, chețele și cascada Tigvei, Tega și mai ales plaiul Teghii), există și numeroase aspecte folclorice și etnografice (costume, obiceiuri), puțin cunoscute în afara cadrului comunei, dar care ar putea fi prezentate și popularizate prin amenajarea unui muzeu local. Totodată, Gura Teghii poate deveni o bază de plecare în practicarea drumeției pe trasee scurte, de o zi, spre Podu Calului, spre locul denumit „La grohotiș” etc.; prin amenajarea drumurilor spre Lopătari și Colți, Gura Teghii și Varlaamul ar putea reprezenta puncte de plecare staționare, în circuite mai lungi dinspre subcarpați spre Penteleu, precum și spre Vrancea și Covasna.

A doua regiune propice desfășurării activității turistice o constituie Masivul Penteleu, cu Bîsca Mare și Bîsca Mică. Ea face legătura cu o altă zonă cu potențial turistic ridicat, în curs de valorificare, Munții Vrancei. Ca și Siriul, Penteleul poate fi urcat, în câteva ore, pe șosele forestiere bine întreținute sau pe poteci largi (văile Cernatului, Milea, Șapte Izvoare, Brebu, Bălescu). Pe culme există numeroase stîne care oferă adăpost; cea de la Cernatu ar putea fi adaptată pentru turism, avînd condiții favorabile (acces pe 2—3 trasee, aprovizionare din produsele stînei, existența în imediata sa vecinătate a vîrfului Penteleu, a culmii Viforita, a rezervației naturale de conifere, a obîrșiei văii Șapte Izvoare etc.).

Pentru turism, importante sînt următoarele trasee de culme: 1) din vîrful Penteleu spre nord — Crucea Fetei—Menesberț—Comandău, cu posibilități de abatere spre Bîsca Mică, pe valea Bălescu, valea Bălescuțu și de aici, pe la Halom, spre Giurgiu—Lăcăuț; 2) vîrful Penteleu—Piciorul Caprei, de unde se pot alege două variante: spre Lacul Negru, Brebu—Bîsca Mică, sau către Monteoru—Varlaam. Amîndouă traseele

oferă locuri bune de belvedere și obiective turistice. De altfel, la Brebu—Lacul Negru există și un sector de vânătoare, cunoscut prin valoarea trofeelor.

Cele două riuri care încadrează Pentekul—Bisca Mică și Bisca Mare—ușurează mult accesul în masiv și constituie ele înșile itinerarii cu numeroase obiective turistice (chei în gresii, bazine, cascade de câțiva metri, versanți abrupti, afluenți care se termină prin rupturi de pantă etc.). Prin efectuarea complexului rutier din bazinul Bisca Mare și a celui de pe Bisca Mică, la care se vor adăuga niarcarea drumului de creastă, a trei-patru itinerare transversale și amenajarea unor cabane¹ sau refugii, mișcarea turistică de aici va deveni mult mai intensă.

Zona turistică subcarpatică grupează atât elemente ale cadrului natural, cât și valori social-istorice. Se remarcă o dispersare a lor în toată zona, dar și anumite grupări în lungul văilor principale (Buzău, Bisca Chiojdului, Nișcov, Slănic) (fig. 44). Sub raport turistic, de o valoare incontestabilă este aria vulcanilor noroioși de la Berca—Piclele—Beciu, fenomen unic prin grandoarea și frecvența sa în țara noastră. Deși drumurile sînt greu de străbătut, totuși o excursie de la Berca peste zona platourilor cu vulcani noroioși de la Piclele și de aici pe valea Slănicului se dovedește a fi deosebit de plăcută, instructivă și recreativă. În imposibilitatea realizării unui astfel de traseu, excursia poate fi organizată numai pînă la Piclele Mici (circa 5 km, plecînd de la Berca). În vecinătatea vulcanilor impresionează terenurile lipsite de vegetație, puternic secționare de torenți, pe care ici, colo se mai păstrează tufe de *Nitraria schöberi*. Uneori erupțiile de apă cu gaze sînt atât de puternice încît capătă aspectul unor jeturi arteziene.

Pe valea Slănicului, în apropiere de localitatea Lopătari, un alt fenomen natural se manifestă continuu de zeci și sute de ani. Sînt „focurile nestinse” — gaze aprinse, care imprimă terenului un aspect pîrjolit.

Se adaugă stîncile de calcar, denumite „Sarea lui Buzău”, de la Bădila (monumente ale naturii), numeroasele izvoare minerale (Bozioru, Fisici, Nifon, Șărata-Monteoru), unele lacuri

1. În 1971 s-a început construirea cabanei turistice de la Gura Milei.

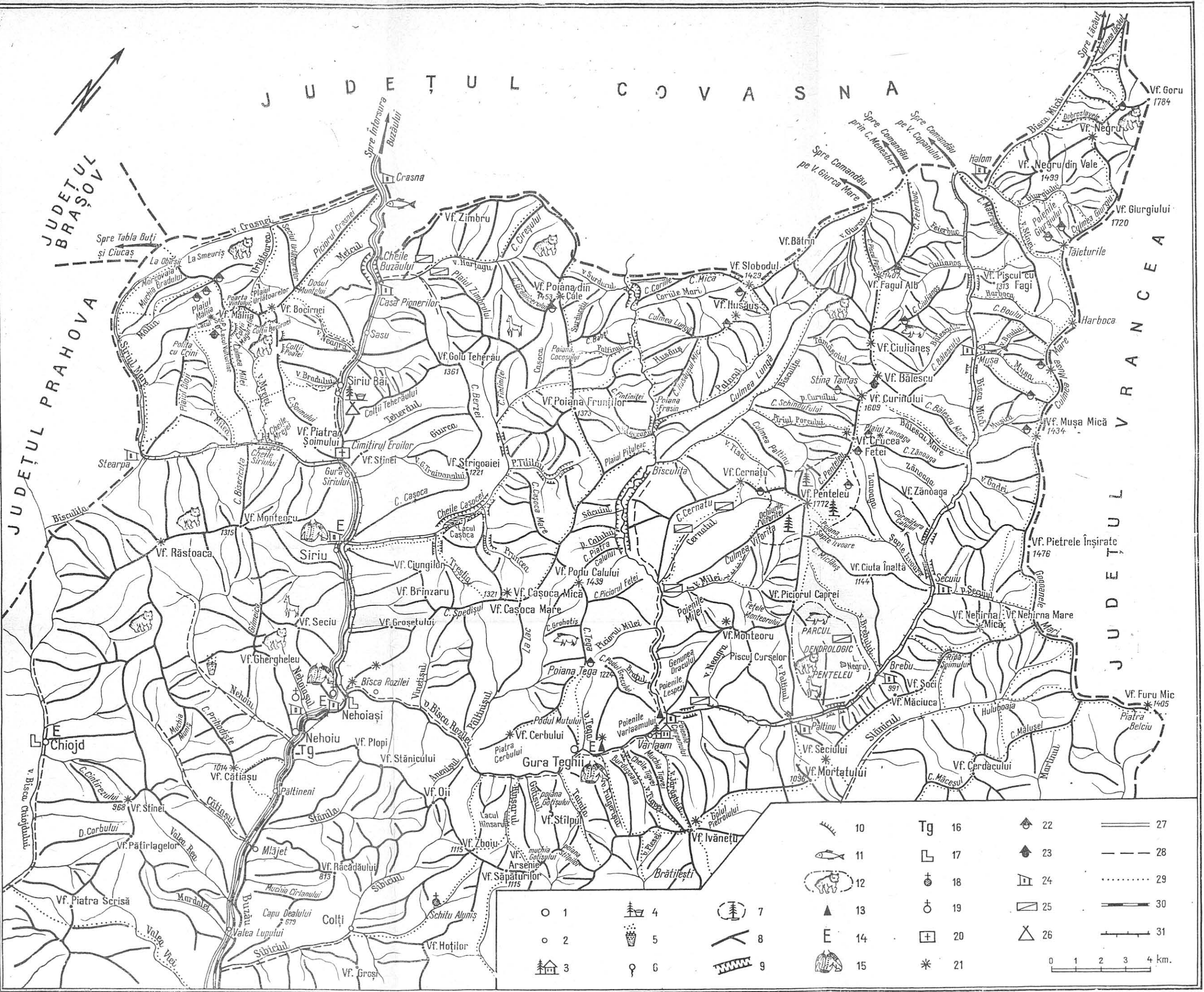

Fig. 43. — Harta turistică a zonei montane (M. Ielenic).

1, Centru turistice; 2, comune și sate; 3, localitate climaterică; 4, Stațiune balneo-climaterică; 5, ape minerale; 6, izvor termal; 7, rezervație forestieră; 8, culmi; 9, chei și sector de vale îngustă cu mici cascade; 10, abrupturi; 11, loc de practicare a pescuitului sportiv; 12, parc dendrologic; 13, stînci, forme curioase; 14, localitate cu bogate elemente etnografice și folclorice; 15, costume, țesături; 16, localități unde se organizează tirzuri; 17, localitate, punct cu urme de cultură materială; 18, schituri; 19, biserici vechi; 20, cimitirul eroilor; 21, belvedere; 22, stînci; 23, stînci unde se poate înnopta; 24, localități unde se poate găzdui; 25, cabane forestiere și de vînațoare; 26, camping; 27, drum județean în curs de modernizare; 28, drum comunal; 29, poteci de munte; 30, cale ferată normală; 31, cale ferată îngustă.

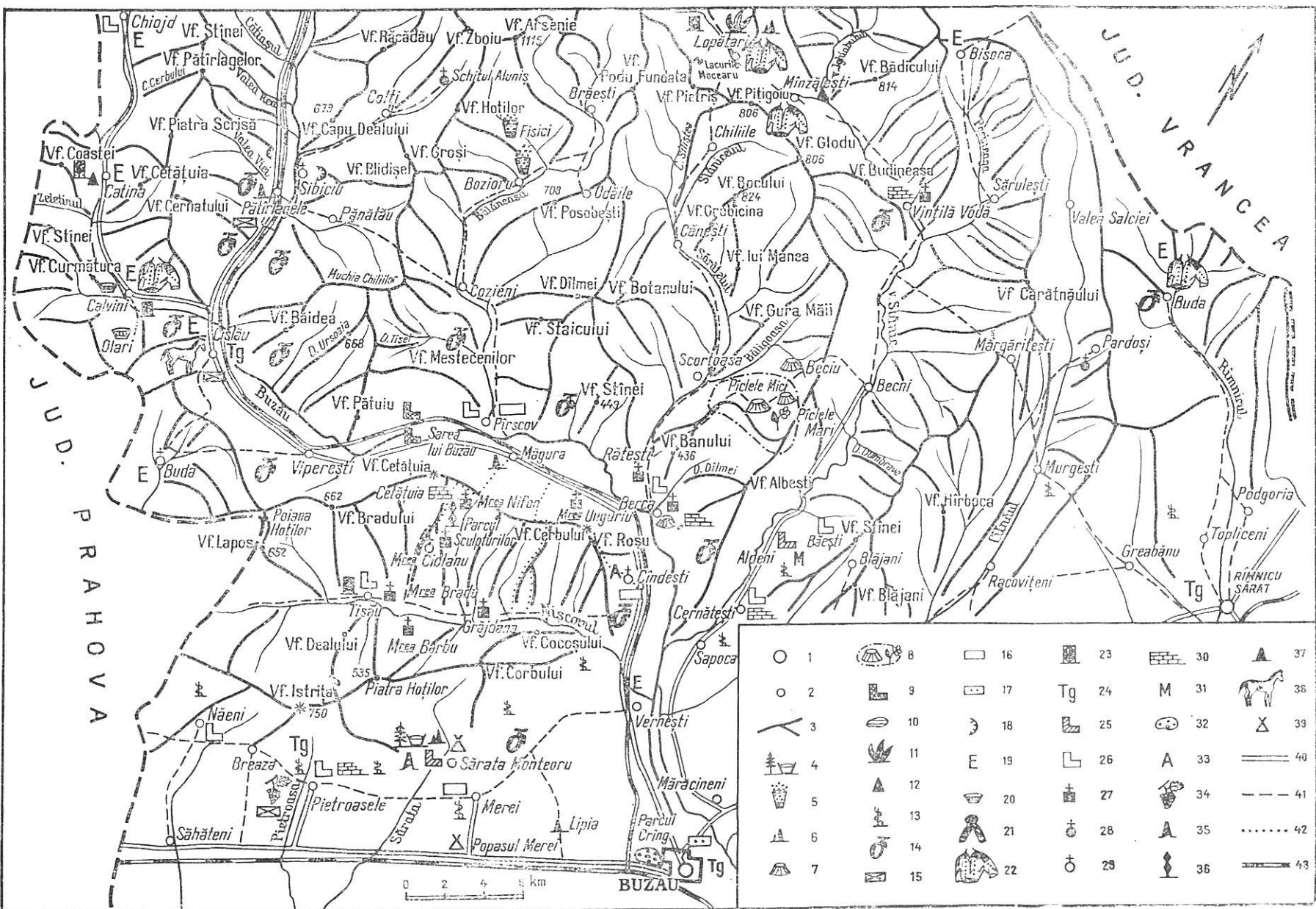

Fig. 44. — Harta turistică a zonei subcarpatice (M. Ielenicz).

1, Centru turistic; 2, comune; 3, culmi; 4, stațiuni balneo-climaterică; 5, ape minerale; 6, iviri de sare; 7, vulcani noroșii; 8, rezervație geologică-botanică; 9, rezervație geologică; 10, lacuri; 11, fociuri vii; 12, stînci, forme curioase; 13, zone de interes viticol; 14, zone de interes pomicol; 15, stațiuni de cercetare; 16, localități unde au trăit și au creat oameni de știință, artă, scriitori etc.; 17, plăci memoriale; 18, cariere; 19, localitate cu bogate elemente etnografice; 20, olărit; 21, țesături, broderii; 22, costume specifice;

23, lucrări artistice în lemn; 24, localitate unde se organizează târguri; 25, șantier arheologic; 26, localitate, punct cu urme de cultură materială; 27, mănăstiri; 28, schituri; 29, biserici vechi; 30, ruine de cetăți; 31, muzee; 32, parcuri; 33, loc de agrement; 34, centru de vinificare; 35, sondă-mină; 36, parc de sculpturi; 37, stațiune; 38, crescătorie de cai de rasă; 39, camping; 40, drum județean modernizat; 41, drum comunal; 42, poteci; 43, cale ferată normală.

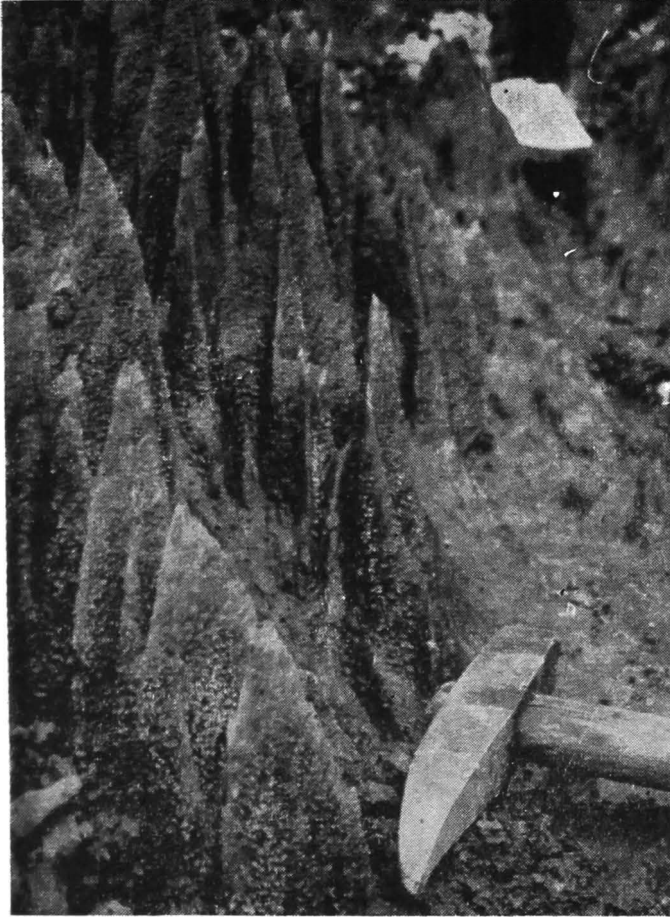

Fig. 45. — Lapiezuri pe sare la Lopătari.

naturale între valuri de alunecare (mai important este complexul de la Mociaru), masivele de sare ce ies la zi cu frumoase apiezuri (fig. 45), lacurile dezvoltate în doline de sare (Lopătari), precum și panoramele inedite pe care le oferă o excursie pe creasta Istriței, sau în piemontul Rîmnicului, în lungul Dîlnăului.

Elementele social-istorice sînt bogat și variat reprezentate, unele constituind valori inestimabile. Există o serie de monumente de artă feudală din secolele XVI—XVII. Mănăstirile, schiturile și unele biserici din această perioadă constituie obiective turistice ușor de atins. Dintre acestea, menționăm așezămintele din grupa sudică a subcarpaților: mănăstirea Ciolanu, fondată de Doamna Neaga, la 1568, biserica Cislău, ridicată la 1569, schitul Cîrnul, construit la începutul secolului al XVI-lea, biserica Barbu (1668), schitul Bradu (1619), schitul Grăjdana. La Ciolanu există un complex de obiective turistice, la care se poate ajunge fie dinspre valea Buzăului, pe un drum pietruit, marcat, ce pleacă din șoseaua națională, din pădurea Ciuta (com. Măgura), fie din valea Nișcovului, pe la localitatea Haleș. Complexul este alcătuit din mănăstirea Ciolanu, biserica din imediata vecinătate (ridicată la 1828, cu picturi de N. Teodorescu, N. Solescu și trei icoane de pe catapetasmă ce aparțin lui Gh. Tattarăscu), poiana cu cele 16 sculpturi ale taberii organizate în 1970, ruinele castelului Doamnei Neaga (cetățuia), schitul Nifon, precum și „Hruba”, unde, pentru cîteva ore, Al. I. Cuza a fost „prizonierul” călugărilor de aici.

Pe malul stîng al Buzăului poți admira, din tren sau de pe șosea, silueta impunătoare a schitului Rătești. Pe valea Sibiciului, în satul Aluniș, există un schit săpat în stîncă, din secolul al XVI-lea, iar pe valea Slănicului, la Vintilă Vodă, se află o biserică ridicată la 1532. În unele locuri s-au păstrat ruine din vechi ziduri de apărare sau cetăți, ca la Vintilă Vodă, la obîrșia Cricovului Sărat, ruinele fortificației „șanțului tătărului” din Lunceiu, ruinele cetății de la Tisău, Berca etc. De unele localități sînt legate momente importante din viața unor artiști, scriitori, oameni de știință. La Cîrlovești s-a născut V. Cîrlova, la Cîndești au locuit și creat la începutul secolului nostru Al. Vlahuță, B. Șt. Delavrancea și marele pictor N. Grigorescu; Pîrscovul și împrejurimile sale constituie leagănul vieții și creației scriitorului buzoian V. Voiculescu.

De asemenea, carierele de diatomit și nisip din împrejurimile Pătîrlagelor, stațiunile de cercetări de la Cislău și Pătîrlagele pot stîrni interesul celui ce străbate valea Buzăului.

Fig. 46. — Zi de sărbătoare la Bisoca.

Regiunea de contact dintre deal și cîmpie este bogată în descoperiri arheologice. Dintre acestea cităm urmele de așezări din epoca bronzului și fierului (Monteoru), din perioada geto-dacică și de formare a poporului român (Năeni, Pietroasele, Aldeni, Pruneni). „Cloșca cu pui de aur” găsită la Pietroasele a devenit un tezaur național.

Nu se poate omite nici marea bogăție în elemente etnografice a județului. În numeroase sate sculptura artistică în lemn, cioplitul pietrii, țesutul costumelor (fig. 46) și covoaa-

relor constituie îndeletniciri frecvente (Chiojd, Lopătari, Vintilă Vodă, Buda, Bisoca, Gura Teghii etc.). Nedeiele organizate pe Istrița au depășit cadrul județului.

Unele din obiectivele industriale ale județului (cariera de diatomită de la Pătirlagele, sonda-mină de petrol de la Sărata-Monteoru, zona de extracție a petrolului de la Berca — Arbănași) constituie și ele puncte de interes turistic. Spre exemplu, sonda-mină de la Sărata-Monteoru este singurul loc în țara noastră unde țițeiul se extrage prin galerii. În sfârșit, trebuie amintit recentul muzeu de sculptură în aer liber, de pe dealul Măgura, într-o poiană în apropiere de mănăstirea Ciolanu, care a fost creat în 1970, prin organizarea unei tabere a sculptorilor. Muzeul numără 16 opere de artă și va fi întregit, în anii următori, când taberele organizate aici vor avea caracter internațional. Spre toate aceste obiective există drumuri lesnicioase de acces.

În sudul județului, obiectivele turistice sînt mai rare. Orașele Buzău și Rîmnicu Sărat, prin concentrarea multor elemente de interes turistic, constituie două centre importante. Datorită faptului că se află la intersecția unor importante căi de comunicație, reprezintă puncte de plecare spre cele două zone turistice ale județului (subcarpatică și montană). În orașul Buzău se află clădirea Episcopiei, zidită în secolul al XVI-lea de Radu cel Mare și reconstituită de Matei Basarab la 1642; aici au funcționat cîteva din cele dintîi școli de slavonie și o tipografie (1661—1703). În curtea Episcopiei se află și un mic muzeu. În partea centrală a orașului se găsește Biserica Banului (ridicată la 1722 de Doamna Adriana, soția lui Șerban Cantacuzino) și Palatul municipal, construit între 1896 și 1904. Se remarcă la această clădire o îmbinare a mai multor stiluri de construcție, din care a rezultat o asociere de balcoane, stîlpi, arcade și un turn înalt de 24 m (fig. 47). În fața palatului se înalță monumentul închinat țărănilor împușcați în timpul răscoalei din 1907, lîngă podul Buzăului; opera aparține sculptorului C. Medrea. Tot aici se ridică silueta noului hotel al orașului. Pe strada Unirii există un muzeu de istorie, înființat în 1950, cu mai multe săli cu exponate privind istoria populației de pe meleagurile buzoiene (din comuna primitivă

Fig. 47. — Palatul municipal din Buzău.

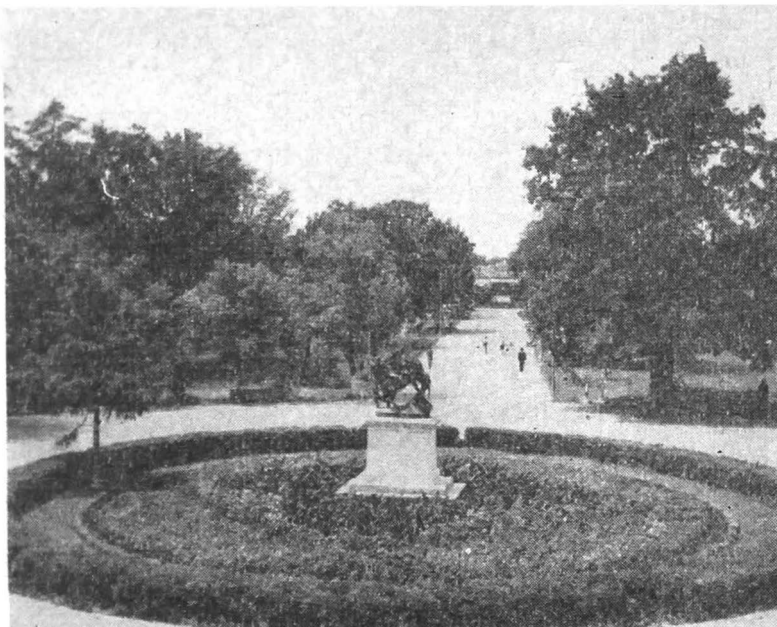

Fig. 48. — Intrarea în parcul Cring.

și pînă astăzi). Pe aceeași stradă se află și Biblioteca municipală. O stradă paralelă cu aceasta (N. Bălcescu), pe care se află Casa pionierilor și Casa de cultură, ne conduce, prin modernul cartier Cring, spre parcul cu același nume, minunat loc de destindere și recreere (fig. 48).

În orașul Buzău mai multe plăci comemorative amintesc de locurile unde au petrecut o parte din viață mari personalități ale vieții artistice: I. Andreescu, I. L. Caragiale, V. Cîrlova, II. P. Bengescu ș.a. La podul râului Buzău, o placă indică locul masacrului țăranilor răsculați la 1907. În estul municipiului se găsesc ruinele conacului Hrisoscoleu-Caloenescu, ridicat, probabil, la începutul secolului al XVIII-lea și care a aparținut domnitorului Grigore Alexandru Ghica. Anual, în orașul Buzău se organizează binecunoscutul târg Drăgaica (fig. 49).

În Rîmnicu Sărat pot fi urmărite, ca obiective turistice, zidurile vechi ale Bisericii Domnești, ridicată la 1474 de Ștefan

Fig. 50. — Parcul din Rm. Sărat (foto Valentina Giurgeanu).

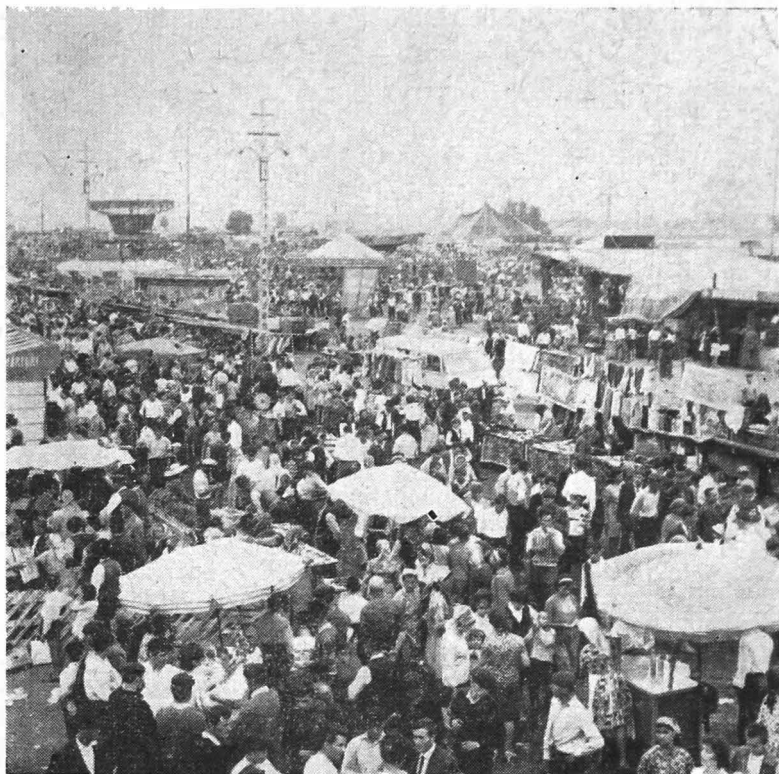

Fig. 49. — Tîrgul Drăgaica (Buzău).

cel Mare, clădirea Consiliului popular, Casa de cultură, un mic muzeu de istorie, bustul lui Al. Vlahuță, precum și frumosul parc (fig. 50).

În rest, pe întinsul cîmpiei, elementele turistice au, cel puțin acum, o importanță mai mică. Amintim gorganele (mobile necropole, probabil scitice) de la Smeeni, lacul Balta Albă (unde se pune problema reamenajării vechii stațiuni balneare), lacul Amara (cu apă dulce, unde există o crescătorie de pește), pădurile cu frasin de la Spătaru și Frasinu etc.

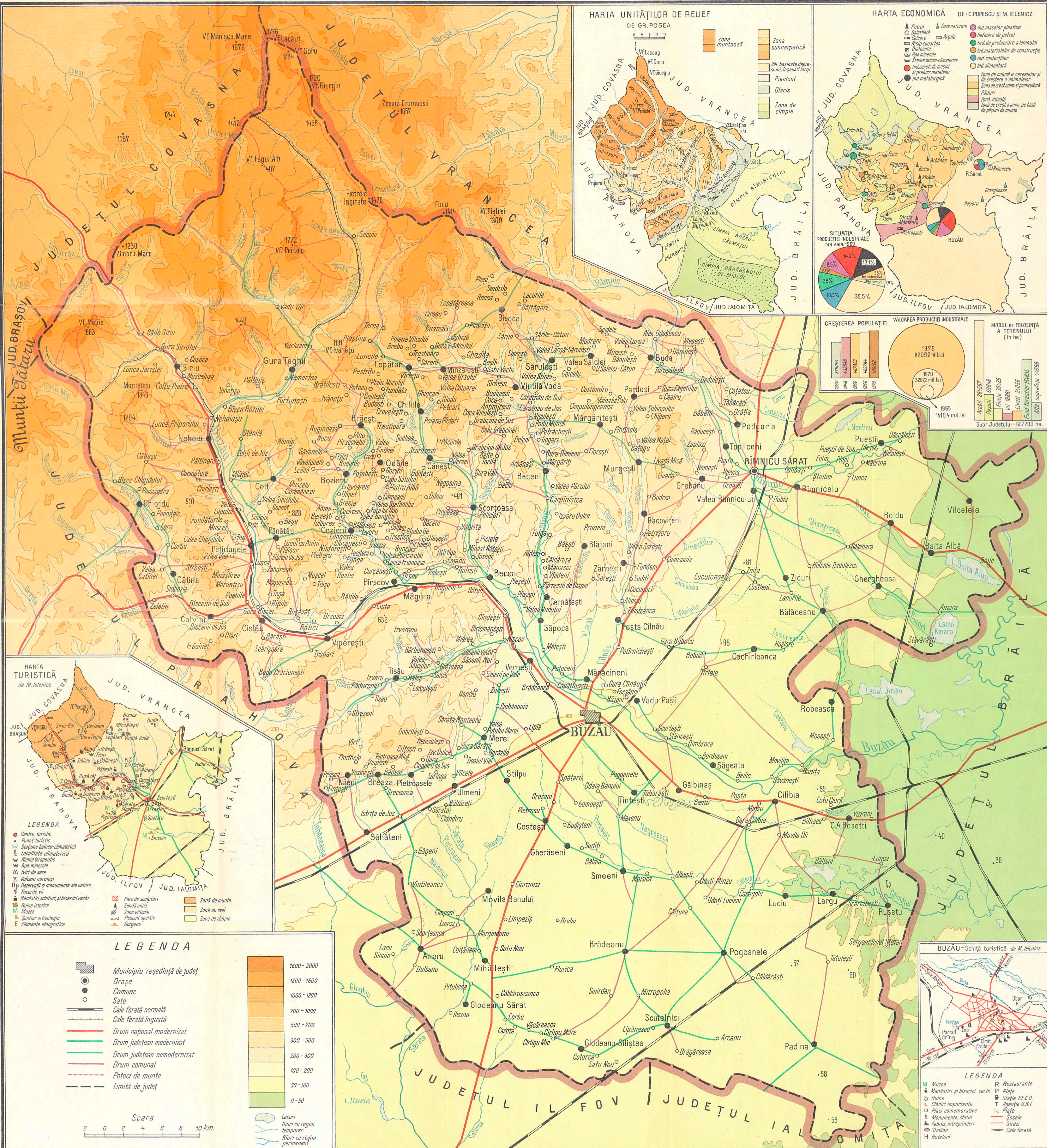
Frumoasele peisaje naturale din munții și subcarpații Buzăului, monumentele naturale și istorice, tradițiile culturale

de tot felul ș.a. reprezintă obiective care atrag un număr tot mai mare de turiști. Prin amenajarea complexă a văii Buzăului, prin modernizarea principalelor căi de comunicație și efectuarea unui echipament turistic adecvat, acestea se vor integra în marile circuite turistice ale țării. Lucrarea de față încearcă să redea o imagine generală a județului, invitând pe cititor la o cunoaștere amănunțită, iar pe locuitorii acestuia la noi și ample transformări.

Bibliografie

- BADEA L., NICULESCU GH. (1964), *Harla morfostructurală a subcarpașilor dintre Slănicul Buzăului și Cricovul Sărat*, St. cerc. geol., geof., geogr., Seria geografică, t. 11, nr. 1.
- CHIRIȚĂ D., MEHEDINȚI I., ZANELLE SOFIA (1964), *Raionarea pedologică a zonei de curbură a Carpașilor*, St. teh. econom., Com. geol., Seria R.
- DIHORU GH. (1967), *Vegetația munșilor din jurul văii Buzăului*, Rev. Natura, nr. 4.
- GHENOVICI AL. (1968), *Schimbări în structura funcțională a orașului Buzău*, St. cerc. geol., geof., geogr., Seria geografică, t. 15, nr. 2.
- IELENICZ M. (1971), *Probleme de geomorfologie în Munșii Buzăului, în Geografia județului Buzău și a împrejurimilor*, S.S.G.
- IORGULESCU B. (1892), *Dicționar geografic statistic economic și istoric al județului Buzău*, București.
- PAȘCOVSCHI S., DONIȚĂ N. (1967), *Vegetația lemnoasă din silvostepa României*, Edit. Academiei, București.
- POPESCU C. (1967), *Aspecte ale geografiei populației în zona subcarpatică cuprinsă între Teleajen și Buzău*, An. Univ. București, Seria geologie-geografie, nr. 1.
- POPESCU DIDA (1971), *Geomorfologia depresiunii Nișcov, în Geografia județului Buzău și a împrejurimilor*, S.S.G.
- POSEA GR. (1971), *Evoluția văii Buzăului, în Geografia județului Buzău și a împrejurimilor*, S.S.G.
- * * * (1970), *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, București.
- * * * (1966), *Atlasul climatologic al Republicii Socialiste România*, Comitetul de Stat al Apelor.
- * * * (1969), *Congresul al X-lea al P.C.R.*, Edit. politică, București.

- * * * (1938), *Enciclopedia României*, vol. II, București.
- * * * (1970), *Harta solurilor Republicii Socialiste România*, scara 1 : 1 000 000, Comitetul de Stat al Geologiei.
- * * * *Hărțile geologice la scara 1 : 200 000* Comitetul de Stat al Geologiei.
- * * * (1960), *Istoria României*, vol. I, Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * *Viața Buzăului*, organ al Comitetului județean Buzău al P.C.R. și al Consiliului județean, anii 1968—1971.

CUPRINS

Prefață	3
Cadrul geografic și istoric	5
Relieful	8
Zona de munte	9
Zona subcarpatică	20
Fișia de tranziție	33
Zona de câmpie	34
Resursele subsolului	36
Clima	38
Hidrografia	45
Solurile, vegetația, fauna și rezervațiile naturale	54
Populația și așezările	70
Considerații privind evoluția populării județului	70
Numărul, densitatea și mișcarea populației . . .	72
Așezările rurale și urbane	76
Activitatea social-culturală	82
Economia județului	86
Industria	87
Agricultura	102
Căile de comunicație și transporturile	117
Obiectivele turistice	120
Bibliografia	133

În cadrul colecției „JUDEȚELE PATRIEI”
au apărut :

Județul Vâlcea
Județul Ilfov
Județul Hunedoara
Județul Cluj
Județul Vrancea
Județul Gorj
Județul Brașov

În curs de apariție :

Județul Sibiu
Județul Ialomița
Județul Sălaj

Redactor: SILVIA DINESCU
Tehnoredactor: MARILENA POPESCU

Bun de tipar 23.10.1971. Hirtie tipar înalt ilustrații,
format 16/61 × 86 de 80 G/m². Coli de tipar 8,50.
Planșe 13. C.Z. pentru biblioteci mari 91 (498.115)
(026)=59. C.Z. pentru biblioteci mici 91 (498.115)

Întreprinderea poligrafică Informația, București,
str. Brezoianu nr. 23—25
Republica Socialistă România

